

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
EDUKOLOGIJOS FAKULTETAS
EDUKOLOGIJOS KATEDRA

TOMA ZUBAVIČIŪTĖ
Edukologija. Švietimo vadyba (EMM-11)

PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TURINIO KOKYBĖ
BRANDINANT VAIKUS MOKYKLAI

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė: doc. dr. Rima Bakutytė

Šiauliai, 2013

Darbas originalus.....Toma Zubavičiūtė

(studento parašas)

Turinys

SANTRAUKA	3
SUMMARY	4
ĮVADAS	5
1. PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TURINIO GALIMYBĖS BRANDINANT VAIKUS MOKYKLAI	9
1.2 Priešmokyklinio ugdymo samprata	9
1.3 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata	12
1.4 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės kriterijai	16
1.5 Priešmokyklinės grupės ugdomosios veiklos planavimas	19
1.6 Priešmokyklinio ugdymo(si) planavimo ypatumai siekiant ugdymo kokybės	24
2. VAIKO BRANDOS IR BRANDINIMO MOKYKLAI SAMPRATA	28
2.1 Vaiko brandos mokyklai samprata	28
2.2 Vaiko brandinimo mokyklai kokybės samprata	31
3. PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TURINIO ĮTAKA VAIKŲ BRANDAI MOKYKLAI EMPIRINIS TYRIMAS	35
3.1 Tyrimo metodologija ir organizavimas.....	35
3.1.1 Tiriamųjų charakteristika.....	36
3.1.2 Priešmokyklinio ugdymo turinio samprata. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.....	38
3.1.3 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.....	44
3.1.4 Ugdymo turinio kokybės kriterijų raiška. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.....	50
3.1.5 Priešmokyklinio amžiaus vaiko brandumas lankyti mokyklą. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.....	58
IŠVADOS	65
REKOMENDACIJOS	67
LITERATŪRA	68
PRIEDAI	

SANTRAUKA

Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybė brandinant vaikus mokyklai

Darbe nagrinėjamas priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir pradinių klasių mokytojų požiūris į vaikų priešmokyklinio ugdymo turinį. Šis darbas aktualus tuo, kad priešmokyklinio ugdymo procesas vaikų pasiekimai turi esminį poveikį tolimesniam sėkmingam vaikų mokymuisi mokykloje. Svarbu suvokti, kad mokytojų ir auklėtojų bendravimas pasidalijant informacija, išsikeliant tikslus, apibendrinant vaikų pasiekimus, galima nuolat atnaujinus sukurti kokybišką programą.

Baigiamojo darbo tikslas - atskleisti priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės įtaką brandinant vaikus mokyklai.

Tyrimo rezultatu pagrindu suformuluotos **tyrimo išvados**:

- Pastebima, kad vaikai lankę priešmokyklines ugdymo grupes lengviau priima naujoves ir prisitaiko prie pasikeitusių sąlygų, yra savarankiškesni, smalsesni vaikai, turi daugiau išugdytų gebėjimų, turi daug žinių įvairiomis temomis, linkę aktyviai diskutuoti.
- Tyrimo rezultatai rodo, kad mokykla palaiko glaudžius ryšius su priešmokyklinio ugdymo grupėmis. Taip vaikai turi galimybę susipažinti su mokyklos aplinka, tampa motyvuotesni lankyti mokyklą, lengviau adaptuojasi naujoje aplinkoje.
- Savaitiniuose planuose atsispindintis ugdymo turinys, įrodo kad ugdymas yra įvairiapusis ir tikslingai panaudojami metodai, ugdant vaikų gebėjimus ir brandinant vaikus. Pastebima, kad ugdomų kompetencijų gebėjimai lavinami renkanti įvairius metodus, kurių pagalba vaikai lavinasi bent keleta gebėjimų, tokie kaip socialiniai žaidimai (35 kartai), rašymo įgūdžių lavinimas (30 kartų), loginių užduočių darymas (32 kartai), piešimas pagal vaikų norą (40 kartai). Tačiau būtų galima skatinti vaikų veiklą dar įvairesnę ir tai ugdyti vaikų įgūdžius dar plačiau.

Iškelta hipotezė pasitvirtino, kad priešmokyklinio ugdymo turinys nėra pakankamai kokybiškai organizuojamas, nes nėra vientisos priešmokyklinio ugdymo programos ir nepakankamas bendradarbiavimas su mokykla aiškinantis mokytojų reikalavimų busimiems mokiniams.

SUMMARY

The quality of the content of preschool education maturing children for school

In the research there is analysed the attitude of preschool education's and primary school teachers towards the content of preschool education's content. This study is relevant, because the process of preschool childrens education has the main impact for their results and for further successful learning at school. It is important to understand that the communication of teachers and preceptress is usefull for sharing the information, raising aims and concluding the results of children. This might help to renew or to create a quality programme.

The aim of the research was to reveal the impact of the quality of preschool education's content for maturing children to school. It is impossible that the content of preschool education is not organized quality enough, because doesn't exist the solid programme of preschool education and there is poor collaboration with school interpreting the requirements of teachers for the future students.

- It might seem, that children who have finished the group of preschool education easier understand innovations and adaptes changed conditions. They are more independent, more curious, have more educated skills, knowledges in various themes, they ar keen on discussion.
- The result of the research shows that school has close connection with groups of preschool education. In that way children have the opportunity to get know the environment of school, become more motivated to go to school, easier adaptes in new place.
- The hypothesis claims that the content of preschool education is not enough quality organized, because because doesn't exist the solid programme of preschool education and there is poor collaboration with school interpreting the requirements of teachers for the future students.
- Weekly plans which reflects the content of education proves that education ir universal and methods are used with goal to educate skills of child and to mature. It is noticed that educated skills of competence is trained by various methods, because of them children improves couple skills at the same moment such as social games (35 times), skills of writing (30 times), the activity of logical tasks (32 times), drawing by child wishes (40 times). But it might be more promoted using more various childs activity and in that way would be educated even more skills.

ĮVADAS

Šiandieniniame pasaulyje, vaikai kasdien susiduria su nauja informacija, patyrimais. O kad tai suprastų būtinas kokybiškas, kvalifikuotas auklėjimas. Dažniausiai suteikti žinių, ugdyti vaikus visapusiškai patikima ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo auklėtojams, pedagogams. Švietimo sistema nuosekliai reformuojama, to pasėkoje vis labiau rūpinamasi vaikų rengimu mokyklai. Nuo 1997 metų siekiama keisti suvokimą į vaiko brandinimą mokyklai, dėl ko ir pradėta naujas vaiko brandinimo mokyklai įdėjas ir pasiūlyta priešmokyklinio ugdymo sąvoka. Išryškėjo visuotinio priešmokyklinio ugdymo būtinybė. (Visuotinio priešmokyklinio ugdymo sklaidos programa, 2002). Priešmokyklinis ugdymas yra nuoseklioji švietimo grandis, kurioje laikomasi pagrindinių švietimo principų (Lietuvos švietimo koncepcija, 2000).

Magistro darbo aktualumas/ iširtumas. Visuotinio priešmokyklinio ugdymo esmė – siekti sėkmingo vaikų mokyklinio starto, užtikrinti gerą ugdymo kokybę, tęstinumą ir harmoningą perėjimą nuo ugdymo(si) šeimoje arba darželyje prie ugdymo(si) mokykloje. (Priešmokyklinio ugdymo programa, 2002)

Remdamasi Monkevičienės O., (2002) tyrimo rezultatais, kurio metu buvo analizuojamas vaiko socialinis ir emocinis brandumas mokyklai, galima pažymėti, kad vaikų brandumo mokyklai lygis yra labai skirtingas, nes ne visiems vaikams užtikrintos lygios ugdymo(si) galimybės. Todėl svarbu gerinti priešmokyklinio ugdymo kokybę, siekti reikiamą priešmokyklinio ugdymo kryptį. „Priešmokykliniam ugdymui skiriamas specifinis tikslas, kuris atitinka tik priešmokyklinį ugdymą.“ (Monkevičienė O., 2002, p. 34).

Tarptautiniai ir nacionaliniai mokinių pasiekimų tyrimai rodo, kad vaikų dalyvavimas ikimokykliniame ugdyme gerina mokinių pasiekimus, o ekonominio naudingumo tyrimai (Ekonominio bendradarbiavimo ir plėtros organizacija – OECD, 2008) įrodė ir finansinę ikimokyklinio ugdymo naudą valstybei ir asmeniui.

Sąveika priešmokyklinio ir pradinio ugdymo turi esminės įtakos ugdymo kokybei, tęstinumui. Todėl svarbu žinoti, ar priešmokyklinio ugdymo grupės tinkamai parengia vaiką mokyklai ir sėkmingai pradžia joje, kokie pagrindiniai darbo priešmokyklinio ugdymo grupėse trūkumai, kaip juos reikia pašalinti, ką reikia pakeisti. Į šiuos klausimus gali padėti atsakyti pradinių klasių mokytojai, kurie puikiai mato, kaip parengti mokyklai atėjo pirmokai, todėl jų nuomonė ypatingai svarbi.

Vaiko ugdymas, ugdymo organizavimas, metodai, parengimas mokyklai problemos, kurios tyrinėjamos prieš atgaunant Lietuvai nepriklausomybę ir po jos. Lietuvoje ją nagrinėjo daug pedagogų ir psichologų, ikimokyklinio ir pradinio ugdymo specialistai. A.Gučas,

(1994) A. Grabauskienė, (2001) K. Stankevičienė, A. Tarasonienė. B. Banevičiūtė. S. Neifachas (2007) apie priešmokyklinio ugdymo kokybės vadybą. Atlikta nemažai tyrimu (O. Monkevičienė, V.S. Glebuviene, B. Grigaitė, 2002), susijusiu su priešmokyklinio ugdymo organizavimu ir vaiko tolimesniu ugdymu(si) švietimo sistemoje, gausu tyrimų apie vaikų pasiruošimą, brandinimą mokyklai.

„Ugdymo turinys sudarytas taip, kad jį būtų galima lanksčiai taikyti atsižvelgiant kiekvieno vaiko individualius poreikius, interesus bei galimybes. Ugdymo turinys pritaikytas skirtingoje socialinėje ir kultūrinėje aplinkoje (šeimoje ar institucijoje) augusiam ir ugdytam vaikui“. (Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa, 2002, p. 25). Tačiau išskyla aktualūs klausimai, kaip to siekti, kokie institucinio priešmokyklinio ugdymo veiklos organizavimo bruožai vyrauja priešmokykliniame ugdyme, ir kokie veiksniai, problemos įtakoja šios veiklos organizavimo proceso kokybę. Nėra jokių kuriamų bendrų priešmokyklinėms grupėms ugdymo planų, tikslų siekiamybių, kaip kad ikimokykliniame ugdyme.

Švietimo dokumentuose (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo Ministro įsakymas. Dėl mokytojo profesijos kompetencijos aprašo patvirtinimo. 2007 m. sausio 15 d. Nr. ISAK-54. Vilnius ir pan.), moksliniuose tyrimuose (Lietuvos mokytojų profesinis tobulėjimas. 2010, rugpjūtis Nr. 5 (45) ir kt.) daugiausia dėmesio skiriama priešmokyklinio ugdymo programą realizuojančio pedagogo veiklos pobūdžiui, jo asmeninėms savybėms, ugdymo proceso modeliavimui, ir mažai gilinamasi į priešmokyklinio ugdymo veiklos organizavimo ypatumus ir problemas.

L. Sajienė, V. Targamadžė, I. Savickienė ir kt. (2008) atskleidžia, kad švietimo organizacijos siekiamos kokybės kuria ugdymo gaires atsižvelgdami į švietimo vadybos funkcijų t.y. planavimas, organizavimas, vadovavimas, kontrolė, sąsajas. R. Barkauskaitė M., Bruzgelevičienė (2002) nusako, kad ugdymo kokybė – tenkina ugdytinių poreikius, sutartinių vertės požymių visumą, rodanti koku laipsniu, būdais bei priemonėmis švietimo įstaiga pasiekia savo paskirčiai būdingų švietimo sistemos ugdymo tikslų, padeda pasiekti asmenybės brandos, geba valdyti procesus ir sąlygas. G. Lambert ir J. Capizzano (2005) pabrėžia, kad vaikų ugdymo kokybės apibrėžimas bus skirtingas žiūrint iš tėvų, pedagogų, administracijos ir tyrėjų perspektyvos.

Ugdymo kokybė, pedagogo asmeninės savybės, švietimo vadybos funkcijų įgyvendinimas įtakoja vaiko brandumą mokyklai, kas šiame darbe ir svarbiausia. „Tinkamas vaiko brandumas mokyklai – tai toks jo fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris sudaro prielaidas sėkmingai ugdytis pagal bendrąją programą pradžios mokykloje bei prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo.“ (V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė 2004, p. 7). Vaiku brandumo mokyklai nuostatuose (2003) teigiama, jog vaikas lengvai mokykloje

adaptuojasi, patiria pažinimo džiaugsmą, įveikia kylančius sunkumus, jei yra subrendęs mokyklai, tinkamai jai rengtas. Iš šių tyrimų paaiškėjo, kad buvo tirtas vaikų brandumas mokyklai, tačiau trūksta tyrimų, kuriuose būtų aiškinamasi ugdymo turinio kokybę, kuri organizuoja priešmokyklinio ugdymo pedagogai. Vis garsiau pradedama svarstyti, kad reiktų sukurti bendrą programą, su esminiais pasiekimų tikslais.

Tyrimo tikslas: atskleisti priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės įtaką brandinant vaikus mokyklai.

Tyrimo objektas: priešmokyklinio ugdymo turinio kokybė, brandinant vaikus mokyklai.

Tyrimo problema: Kokie priešmokyklinio ugdymo kokybės kriterijai bei požymiai, padeda ugdymo įstaigoms ir bendruomenei plėtoti vaisingą diskusiją apie vaikų ugdymo(si) kokybę. Nepakanka tyrimų, leidžiančių išskirti ir pagrįsti priešmokyklinio ugdymo turinio įvairumo bei jo įgyvendinimo kokybės kriterijus. Vaiko pasiruošimas priešmokyklinėje grupėje gali turėti reikšmę tolimesniam vaiko ugdymuisi mokykloje.

Tyrimo uždaviniai:

1. Remiantis literatūros analize atskleisti priešmokyklinio ugdymo sampratą, organizavimo principus ir esmę.
2. Išsiaiškinti priešmokyklinio ugdymo veiklos organizavimo bendruosius bruožus.
3. Atskleisti priešmokyklinio ugdymo proceso kokybės požymius.
4. Išsiaiškinti pedagogų nuomonę apie priešmokyklinio ugdymo turinio veiklos organizavimo kokybę.
5. Remiantis priešmokyklinio ugdymo pedagogų nuomone įvertinti priešmokyklinio ugdymo turinio veiklos organizavimo kokybę, pagal tai kaip ar pasiekę brandos lygį mokyklai.
6. Atkleisti priešmokyklinio ugdymo turinio įtaką brandinant vaikus mokyklai.

Hipotezė: tikėtina, kad priešmokyklinio ugdymo turinys nėra pakankamai kokybiškai organizuojamas, galimai neužtikrina vaiko brandumo mokyklai, nėra vientisos priešmokyklinio ugdymo programos ir nepakankamas bendradarbiavimas su mokykla aiškinantis mokytojų reikalavimų būsimiems mokiniams

Tyrimo metodai:

- Mokslinės literatūros analizė, siekiant išsiaiškinti mokslinę informaciją susijusia su rašomo darbo tema.
- Priešmokyklinio ugdymo pedagogų anketinė apklausa, norint sužinoti pedagogų nuomonę, apie priešmokyklinio ugdymo turinį, ugdymo trūkumus. Remiantis Rupšiene (2007), Bitinu (2006), Tidikiu (2003) buvo taikomas pusiau struktūruotas pradinių klasių mokytojų interviu, domintis mokytojų nuomone, apie priešmokyklinio ugdymo kokybę.

- Mokslų metų ugdymo planų analizė siekiant išsiaiškinti ugdymo planavimo prioritetus, metodus kt. siekiant kokybiško brandinimo mokyklai.

Tyrimo imtis: pusiau struktūruotas 5 pradinių klasių mokytojų interviu, 45 priešmokyklinio ugdymo pedagogų anketinė apklausa. Tyrime dalyvavo pedagogai dirbantys Šiaulių ir Šiaulių rajono ikimokyklinėse įstaigose. Bei atlikta priešmokyklinio ugdymo 40 savaitinių planų analizė.

Tyrimo etapai:

Pirmajame etape – skaitoma, analizuojama pedagoginė, vadybinė, teisinė, sociologinė ir psichologinė literatūra šia tema. (2012 gruodis – 2013 balandis)

Antrajame etape – sudarytas anketų klausimynas, aprobuotas, papildytas klausimais ir išdalintas (2013 sausis- vasaris)

Trečiajame etape – anketinės apklausos statistinė duomenų analizė, grafinis tyrimų duomenų vaizdavimas, suvedimas į lenteles. (2013 balandis)

Darbo naujumas ir reikšmingumas:

Priešmokyklinis ugdymas ir vaiko branda analizuojama ir tyrinėjama, gana daržnai. Kiekviena įstaiga stengiasi ieškoti savo veikoje kuo geresnės rezultato kokybės, užtikrinant pedagogų, mokytojų, tėvų, vaikų administracijos lūkesčius. Todėl buvo analizuojama tema ir atliktas tyrimas vertinant pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų, jų planuojamų savaitinių planų analizė, siekiant išsiaiškinti kaip dar galima įtakoti vaiko brandinimo kokybę. Gautos išvados ir pasiūlytos rekomendacijos gali reikšmingai įtakoti priešmokyklinio ugdymo turinio planavimą, brandinant vaikus.

Darbo struktūra:

Darbas susideda iš santraukos lietuviu ir angliu kalbomis, pagrindiniu įvado, trijų skyrių, išvadų ir rekomendacijų, literatūros sąrašo bei priedų. Darbo apimtis be priedų 79 puslapiai. Darbe pateikti 14 paveikslų, 21 lentelė. Literatūros sąrašas susideda iš 53 šaltinių.

1. PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TURINIO GALIMYBĖS BRANDINANT VAIKUS MOKYKLAI

1.2 Priėsmokyklinio ugdymo samprata

Pasak A. Tiepliakova, (2008) žmogus nuo kūdikystės gyvena organizuotame visuomenės vienetė, tai šeimoje. Vėliau augdamas vaikas keliauja per kitas organizacijas: ikimokyklinė įstaiga, mokykla, įvairi popamokinė veikla. Galiausiai turėdamas savo išsilavinimo žinias, vertybines nuostatas, asmenines savybes patenka į organizaciją kurios dėka sieks patenkinti savo materialiuosius siekius. Kadangi kiekvienas žmogus per visą gyvenimą didžiąją laiko dalį praleidžia organizacijose, todėl būtina suvokti buvimo organizacijoje prasmę.

Viena iš tokių organizacijų į kuria patenka vaikas yra priešmokyklinis ugdymas. Ši ugdymo sistema nuolat analizuojama įvairiais aspektais siekiant tobulinti sistemą, ar ieškant priemonių atitikti vaikų poreikiams, tėvų lūkesčiams, pedagogų galimybėms.

„Priešmokyklinis, pradinis ir pagrindinis ugdymas laikomas vienu svarbiausiu šiuolaikinės politikos prioritetų, mokymuisi visą gyvenimą.“ (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai 2003 p. 7). Priešmokyklinis ugdymas – tai dažniausiai vienerius metus trunkantis ugdymosi procesas, švietimo sistemos pakopa, jungianti ugdymą šeimoje arba ikimokyklinėje įstaigoje (darželyje) ir mokykloje. Priešmokyklinis ugdymas tai ikimokyklinio ugdymo tąsa. Ši pakopa išsiskiria tuo, kad pedagogai remdamiesi strateginiais planais, priešmokyklinio ugdymo planais išsikelia naujus, specifinius tikslus, uždavinius, kurių pasėkoje bus sudaroma galimybė sėkmingai rengtis mokyklai, įvairių poreikių vaikams t.y. vaikams prieš tai nelankiusiems ikimokyklinės įstaigos ir ugdytiems šeimose, turintiems tam tikrų negalių ar kitakalbiamis.

Švietimo įstatyme (1991, 2001) nurodyta, kad priešmokyklinis ugdymas Lietuvos Respublikoje yra visuotinis, t.y. valstybė garantuoja visiems 5-7 metų vaikams kokybišką priešmokyklinį ugdymą ir lygias mokyklinio starto galimybes. Vaikų, pradedančių lankyti mokyklą branda mokyklai labai skirtinga: lankiusieji darželį paprastai yra įgiję socialinės, emocinės, komunikacinės, pažintinės patirties. Beveik visi geba bendrauti su bendraamžiais ir suaugusiais, lengviau priima naujoves ir prisitaiko prie pasikeitusių sąlygų, turi daugiau žinių įvairiomis temomis, fiziniai gebėjimai išlavėję yra savarankiškesni.

Priešmokyklinio ugdymo organizavimo apraše aiškiai reglamentuojama kada ir kokiems vaikams teikiamas priešmokyklinis ugdymas „Priešmokyklinis ugdymas teikiamas vaikui, kuriam tais kalendoriniais metais sueina 6 metai. Priešmokyklinis ugdymas gali būti teikiamas anksčiau tėvų prašymu ir jei tokį ugdymą rekomenduoja pedagogai...“.
(Priešmokyklinio ugdymo organizavimo aprašas. 2005, p. 11)

Pasak O. Monkevičienė (2008) vaikai, ugdyti tik šeimoje, gali būti labai išprusę arba visiškai pedagogiškai apleisti. Tačiau ir vieniems, ir kitiems trūksta bendravimo su vienmečiais ir svetimais suaugusiais patirties. Taigi priešmokyklinis ugdymas ypač svarbus vaiko socialinei patirčiai kaupti, jo adaptyvumui puoselėti, ugdymo(si) netolygumams lyginti.

Priešmokyklinio ugdymo koncepcijoje, (2000) nurodytas priešmokyklinio ugdymo tikslas – padėti vaiko socializacijos, demokratinio bendravimo pamatus bei brandinti vaiką mokyklai ir palengvinti jo perėjimą nuo ugdymosi šeimoje ar darželyje prie sistemingo ugdymo(si) mokykloje, t. y. visiems vaikams sudaryti lygias mokyklinio starto galimybes.

V. Gudžinskienė (2001) nurodo, kad priešmokyklinio ugdymo tikslas – „padėti vaiko socializacijos, demokratinio bendravimo pamatus bei brandinti jį mokyklai, palengvinti perėjimą nuo ugdymosi šeimoje ar darželyje prie sistemingo ugdymo ir ugdymosi mokykloje, t.y. visiems vaikams sudaryti vienodas mokyklinio starto galimybes“. (V. Gudžinskienė 2001, p. 23)

Institucinis priešmokyklinis ugdymas ypač reikalingas:

- vaikams iš socialinės rizikos grupių šeimų;
- uždaresnėje, vien tik šeimos aplinkoje augantiems vaikams;
- specialiųjų poreikių vaikams;
- labai užimtų tėvų vaikams;
- tautinių bendrijų ir imigrantų vaikams.

Švietimo ir mokslo ministro įstatymu (2000) buvo patvirtinta priešmokyklinio ugdymo koncepcija, kurioje priešmokyklinis ugdymas įteisinamas kaip visuotinis. Visuotinis – tai visiems prieinamas vienerių metų trukmės institucinis vaikų nuo 5 metų ugdymas (priešmokyklinio ugdymo grupėje), kuriuo tiesiogiai rūpinasi valstybė. Visuotinis – tai nereiškia privalomas. Tėvams (globėjams) paliekama teisė spręsti, ar jie nori leisti vaiką į priešmokyklinę. Namuose ugdomiems penkiamečiams teikiama informacinė, pedagoginė, psichologinė ir kita kokybiškam ugdymui reikiama švietimo pagalba, kurios finansavimas yra lygiavertis priešmokyklinio ugdymo priešmokyklinėje grupėje sąnaudoms.

„Priešmokyklinio ugdymo siekiamybė- padėti vaikui įgyti kasdieniam gyvenimui ir sėkmingam ugdymui(si) mokykloje būtinų kompetencijų. Sąlyginai išsikariamos penkios kompetencijų grupės, kurių pagrindas - jau sudarytų vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų ir įgūdžių bei patirties visuma.“ (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai 2003, 25 p.)

Sąlyginai išskiriamos penkios kompetencijų grupės, kurių pagrindas – jau susidarytų vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų ir įgūdžių bei patirties visuma. (Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2002), bei Priešmokyklinio ugdymo(si) standartai (2003):

- **socialinė kompetencija** – gyventi ir būti gera kartu;
- **sveikatos saugojimo kompetencija** – sveikai gyventi, saugiai judėti ir veikti;
- **pažinimo kompetencija** -- tyrinėti ir atrasti pasaulį;
- **komunikavimo kompetencija** – klausytis, kalbėti, bandyti skaityti, rašyti išreiškiant save ir bendraujant su kitais;
- **meninė kompetencija** – įsivaizduoti, pajauti, kurti, grožėtis. (Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. 2002, p. 25 - 29).

„Kompetencija – tai vaiko susidarytų vertybinių nuostatų, įgytų gebėjimų, įgūdžių bei patirties visuma, reikalinga kasdieniniame gyvenime ir sėkmingai mokymuisi mokykloje“ (Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programoje 2002, p. 4). Kaip teigia S. Neifachas (2006), priešmokykliniame ugdyme pirmiausia kreipiamas dėmesys į vertybinių nuostatų, gebėjimų ugdymą, o ne žinias. Į vaiko kompetencijų plėtojimą orientuoto ugdymo esmė. Metų pradžioje kiekvieno priešmokyklinio amžiaus vaiko pasiekimus pagal kompetencijas: vertybines nuostatas, gebėjimo lygį, įvairiose srityse. Pasiekimai pagal kompetencijas yra vertinami atskirai, pagal vertinimo lentelę (priedas 1), kurios dėka galima įvertinti bendra vaikų žinių gebėjimų lygį kiekvienos kompetencijos atžvilgiu, tada galima organizuoti turiningą metinį planą. Pedagogas apmąsto, ką ugdys, kokias nuostatas, gebėjimus plėtos. O mokslo metų pabaigoje vėl atskirai vertinamos kompetencijos ir sužinoma realūs pasiekimai ir brandumas mokyklai pagal kompetencijas.

V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė (2004) akcentuoja, kad priešmokyklinio ugdymo sampratoje svarbiausia yra vaiko brandinimas mokyklai, t.y. visų jo fizinių ir psichinių galių puoselėjimas, pozityvios socialinės ir emocinės patirties įgijimas, pažinimo motyvacijos žadinimas, kūrybiškumo skatinimas, o ne siauras dalykinis parengimas mokytis skaityti, rašyti, skaičiuoti. Tačiau priešmokyklinis ugdymas turi ir specifinį, būdingą tik šiai pakopai tikslą. Priešmokyklinio ugdymo tikslas - padėti vaiko socializacijos demokratinio bendravimo pamatus bei brandinti vaiką mokyklai ir palengvinti jo perėjimą nuo ugdymosi šeimoje ar darželyje prie sistemingo ugdymo(si) mokykloje, t.y. visiems vaikams sudaryti lygias mokyklinio starto galimybes. Vaikui sudaromos puikios sąlygos aktyviai veikti: žaisti, pažinti, kurti, jausti, išgyventi; siekiama, kad vaikas labiau pasitikėtų savimi, džiaugtųsi įgauta naująja patirtimi. (Neifachas S., 2004)

Ugdymo sistemoje išskyrus priešmokyklinį ugdymą vaikai sistemingai ugdomi siekiant vaiko brandumo, ne tik kad gebėtų skaityti, skaičiuoti. Labai svarbu ir tai, kad vaikai lankę priešmokyklinio ugdymo grupę, tobulina savo socialinius gebėjimus bendrauti su už save vyresniais vaikai, su kuriais lankys tą pačią mokyklą.

1.3 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata

Edukologų (Želvys, 2001; Vanagas, 2004; Vaicekauskienė, 2007) pripažįstama, jog kokybė – sunkiai apibrėžiama sąvoka, tačiau itin populiaru dabartinėje vadybos teorijoje. Kokybė – kintantis reiškinys, suvokimas, kad kažkas gali ir turi būti geriau. **Kokybė** – sudėtinga sąvoka, tapusi viena iš visuotinai patraukliausių visoje vadybos teorijoje. Šiandien tikrai vykdoma kokybės revoliucija. *Kokybė* – tai suvokimas, kad kažkas geriau už kitus. Jis kinta per gyvenimą, jis kinta iš kartos į kartą ir skiriasi, priklausomai nuo žmogaus veiklos pobūdžio“, (James A. F. Stoner, R. Edvard Freeman ir kt. (2005). *Švietimo kokybė* – „tai požymių visuma, leidžianti spręsti, kaip švietimo įstaiga, švietimo sistema ar atskiri jos posistemiai vykdo savo paskirčiai būdingus nacionalinius ir regioninius tikslus, atitinka ugdytinių /klientų/ poreikius, Europos Sąjungos, pasaulio šalių švietimo tendencijas, siekia naujovių ir nuolatinio tobulėjimo esamomis sąlygomis ir geba tas sąlygas gerinti“ (Barkauskaitė M., Bruzgelevičienė R., 2004, p. 13).

“Kokybė yra edukacinę realybę nusakanti reliatyvi sąvoka, grindžiama vertybėmis ir lūkesčiais, suprantama kaip dinamiškas, tęstinis ir demokratiškas procesas” (Quality Targets in Services for Young Children, 1996, p.).

„Kokybė kaip nuolatinis tobulėjimas ir mokymasis yra veiklos ir įsitikinimų būdas, pabrėžiantis nuolatinį tobulėjimo paieškų svarbą, akcentuojant švietimo paslaugas teikiančių organizacijų atsakomybę dėl joms deleguotų funkcijų veiksmingo realizavimo, kuris reiškia vidinį bei išorinį organizacijos veiklos kryptingumą bei dermę“. (A. Gumuliauskienė, J. Smilgienė 2010 p., 146–160)

Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcijoje (2008) nurodoma, kad kokybė yra visuma švietimo savybių, nuo kurių priklauso švietimo gebėjimas tenkinti asmens bei visuomenės poreikius, švietimo sistemai priskiriamų funkcijų atlikimas bei švietimo sistemai keliamų tikslų įgyvendinimas. Kokybės reikalavimai įpareigoja sukurti vienokius ar kitokius švietimo kokybės aspektus. Lietuvos autoriai linkę pritarti Vakaruose populiariam požiūriui, jog kokybė – tai kliento poreikių patenkinimas (Lamanauskas V., 2004).

Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybė – tai ugdymo sąlygų ir priemonių visuma, užtikrinanti priešmokyklinio amžiaus vaiku ugdymo poreikiu tenkinimą ir galimybe įgyti priešmokyklinio ugdymo kompetencijas. Valstybinės švietimo strategijos 2003 – 2012 metu nuostatos ir jos įgyvendinimo programa (patvirtinta LR Seimo 2003 m. ir Valstybės 2005 m.). Joje numatytos šios strategijos įgyvendinimo kryptys:

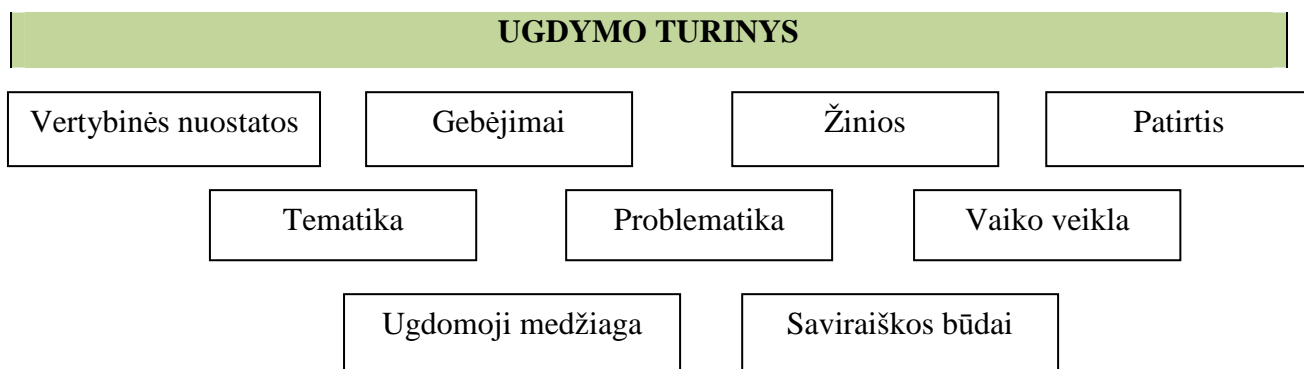
- 1.Valdymo tobulinimas.
2. Infrastruktūros tobulinimas.
- 3.Paramos tobulinimas.
4. Ugdymo turinio tobulinimas.

5. Personalo tobulinimas.

Ugdymo turinio strategijos paskirtis - apibrėžti ugdymo turinio proceso tikslus ir principus, švietimo lygmenų funkcijas ir atsakomybę šiame procese, numatyti ugdymo turinio proceso iki 2012 m. prioritetus, priemones, rodiklius.

Ugdymo turinys – nuolat kintanti ir atsinaujinanti sistema. Ugdymo turinio atnaujinimas ir tobulinimas vyksta nuolatinio jo tyrinėjimo (ugdymo reiškiniu stebėjimo, analizės, sintezės, vertinimo ir kitu metodu) pagrindu. Ugdymo visumos kaip sistemos suvokimas – svarbiausia ugdymo turinio kokybės vertinimo charakteristika. Ugdymo kokybę įtakoja pagrindinės vadybos funkcijos: planavimas, organizavimas, vadovavimas ir kontrolė. Kontrolės metu, vertinant, galima išsiaiškinti, kiek veiksmingi buvo planavimas, organizavimas bei vadovavimas.

Pagal O. Monkevčienės, V.S. Glebuvieneš, K. Stankevičienės, ir kt. (2009) atliktą ugdymo turinio analizę išskyrė, kad pedagogų nuomone „ugdymo turinio sampratos yra šiuolaikiškos, atspindinčios šiuolaikinę filosofinę sąveikos-ugdymosi paradigimą.“ (O. Monkevčienė, V.S. Glebuvieneš, K. Stankevičienė, ir kt. 2009. p. 67)

1 pav. **Ugdymo turinys** (pagal „Metodines rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo programai rengti“, 2006)

Ugdymo turinys pagal (UNESCO, 2004) apima mokinių jau turimą patirtį, mokymo programas, mokymo ir mokymosi metodus, kontekstą, mokinių pasiekimų ir pažangos vertinimo būdus, mokymo(si) priemones. Svarbu, kad vaiko ugdymo metu būtų gvildenamos jam aktualios temos, veiklos, ugdomos vertybės, siekiama, kad patys įvertintų savo elgesį kitų atžvilgiu. Negalima vaikams primigtinai įpiršti savo požiūrį.

Priešmokyklinio ugdymo turinys – į priešmokyklinio amžiaus vaiko kompetencijų (vertybinių nuostatų, gebėjimų, žinių ir patirties) ugdymą(si) orientuoti principai, tikslai, uždaviniai, ugdymo formos bei metodai, pedagogo sąveikos su vaiku stilius, aplinkos kūrimo būdai, vaiko pasiekimų vertinimas. Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose (2003) aiškiai apibrėžtas numatomas ugdymo turinys. Priešmokyklinėje grupėje ugdymas turi būti pritaikomas pagal kiekvieno vaiko ir bendrą grupės lygį. Individualus vaiko žinių

įvertinimas vyksta per pirmąjį mėnesį, ko pasėkoje numatomas ugdymo planas, siekiant ištaisyti ugdymosi spragas ir užtikrinti tolesnį brendimą mokyklai. „Priešmokyklinio ugdymo mokytojas atrenka ir kūrybiškai atnaujina ugdymo priemones atsižvelgdamas į grupę lankančių vaikų ypatumus, poreikius ir bendrąją priešmokyklinio ugdymo programą“. (Jankauskienė L. 2012 p. 25)

Lopšelyje-darželyje ugdymo(si) turinys suprantamas, kaip procesas, kurio metu išskiriami du ugdymo(si) lygmenys: numatomas ir įgyvendintas turinys. Ugdymo(si) turinys apibrėžiamas kaip turinio, metodų ir aplinkos visuma. Jame atspindi, kaip vaikas ugdomas, ką ugdomosi, kokias vertybines nuostatas, gebėjimus, žinias ir gyvenimišką patirtį ikimokykliniame amžiuje įgyja veikdamas (žaisdamas, judėdamas, bendraudamas, pažindamas, kurdamas), kokia mikroaplinka, socialinė įtaka.

Priešmokyklinio ugdymo turinio formavimo sudėtingumo problemą sąlygoja daugelis veiksnių, kurie lemia priimamų sprendimų kriterijus ir klasifikaciją. Kad būtų galima suformuoti ugdymo turinį būtina iškelti ugdymo tikslus, ką praktika rodo, yra labai sudėtinga, nes ugdymo tikslai labai įvairūs, vienas su kitu susiję. Taip pat reikia keliant tikslus aprėpti tas sritis, kurias įgyvendinant vaikams reikia paramos ir sritis, kurios vaikams sekasi, kad skatintų pasitikėjimą savimi, džiugesį savo veikla. Patariama atkreipti dėmesį į tai, kad ugdymo turinys turi būti sudarytas atsižvelgiant į vaikų jau esamus gebėjimus, pažintinę veiklą. Aiškinantis išsamiau, tai reiškia, jog turinyje turi atsispindėti ugdymo proceso organizavimo formos, metodų taikymas, galimybė ugdyti kūrybines galias. (S. Neifachas 2007)

Pagal N. Skorouimovą „, ugdymo turinys – tikslų ir užduočių sistema, yra idealus būsimo ugdymo rezultato įvaizdis, kuris reikalingas, kad būtų sėkmingai vykdomas darbas ir aktyvi visuomeninė veikla ikimokyklinėje ir priešmokyklinėje įstaigoje: artimesnius ir tolimesniu metu.“ (S. Neifachas „Priešmokyklinio ugdymo kokybės vadyba “ 2007, p. 60)

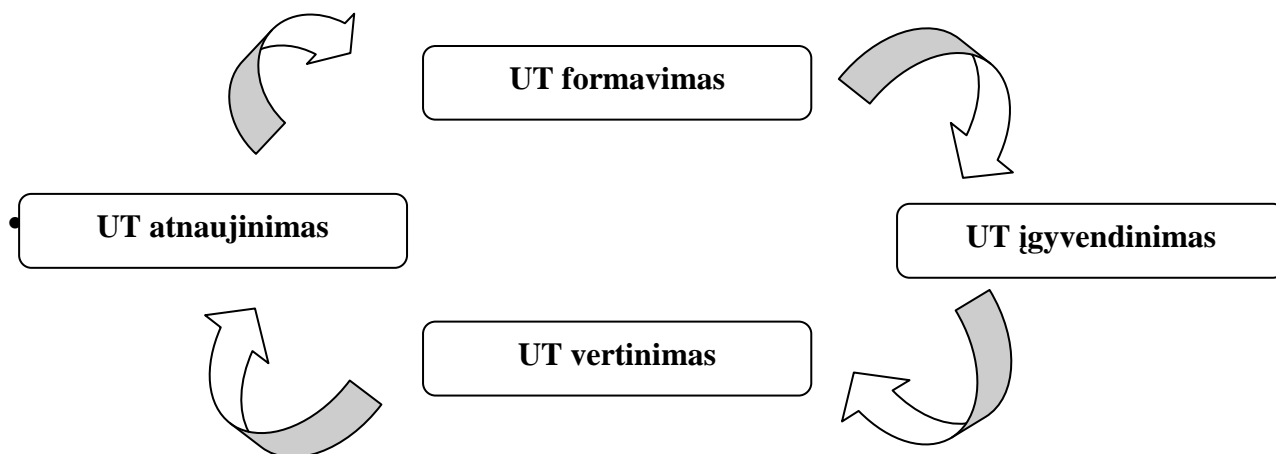
Ugdymo turinio strategijos paskirtis – apibrėžti ugdymo turinio proceso tikslus ir principus, švietimo lygmenų funkcijas ir atsakomybę šiame procese, numatyti ugdymo turinio proceso iki 2012 m. prioritetus, priemones, jų įgyvendinimo rodiklius.

Ugdymo turinio proceso uždaviniai:

- sukurti integralią ugdymo turinio – mokinių pasiekimų, ugdymo proceso, ugdymo turinio dokumentų, vadovėlių ir kitų mokymo priemonių– vertinimo sistemą, padedančią nustatyti tobulintinas sritis;
- remiantis vertinimo išvadomis, socialinių partnerių pasiūlymais atnaujinti ugdymo turinio dokumentus, vadovėlius ir kitas mokymo priemones, mokytojų rengimo ir kvalifikacijos tobulinimo programas;

- ugdymo turinio formavimą ir įgyvendinimą pagrįsti finansine, organizacine, metodine parama mokyklai ir mokytojams;
- apibrėžti švietimo valdymo lygmenų funkcijas ir suderinti jų veiksmus ugdymo turinio procese. (Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategija 2006- 2012).

Strategijoje remiamasi ugdymo turinio, kaip nenutrūkstamo proceso, samprata.

2 pav. **Ugdymo turinio projektavimo procesas** (pagal L. Urbonavičienę 2009)

Šis ugdymo turinio organizavimo procesas yra nenutrūkstamas, kiekviena iš išsikirtų keturių sričių įtakoja viena kitą, ir jei nors vieno iš tų sričių nebus tinkamai įgyvendinama, tada nukenčia ugdymo turinys.

Apžvelgus įvairių autorių literatūrą, bei remiantis auklėtojų patirtimi galima daryti išvada, jog švietimo sistemoje vis dažniau diskutuojama kokybės tema. Nuolat siūloma savaites planuos reflektuoti ir išsiaiškinti ką galėjo padaryti kokybiškiau. Kokybė suprantama labai įvairiai, įvairių žmonių supratimas apie kokybę skiriasi. Tai yra todėl, kad kokybės kriterijai yra sutartiniai. Kokybė švietimo įstaigoje apčiuopiama per klientu pasitenkinimą paslauga, per vaikų pasiekimų vertinimą. Savaitės kokybės vertinimas nukreiptas ir į numatyto plano įgyvendinimą, veikos proceso kokybiškumą ir į rezultatą – įgytas kompetencijas.

Mokslininkai pastebi, kad šeima ne visada pajėgi užtikrinti kokybišką vaikų ugdymo aplinką. Ikimokyklinio ugdymo institucijose vaikai, ugdydamiesi pagrindines socialines ir emocines savimones, socialinės atsakomybės, savitvardos, bendravimo įgūdžių ir atsakingų sprendimų priėmimo kompetencijas, vėliau pasiekia aukštesnių akademinų rodiklių, didesnės sėkmės jų gyvenime. Manoma, kad vaikas, kuris lankė ikimokyklinio ugdymo įstaigą, galės pademonstruoti geresnius gebėjimus bei įgūdžius nei vaikas, kuris vaikystėje buvo namuose su mama (Pre-School Education in European Union: Current thinking and Provision, 1995).

S. Neifachas (2008) išskyrė, kad ugdymo kokybė tai sąlyginė sąvoka, kuri yra plataus suvokimo. Ši prasmė susijusi su žmonių ir visuomenės poreikiais, lūkesčiais, polinkiais. Tai gi „vartotojų“ keliančių daug tikslų, lūkesčių, poreikių asmenų yra gana platus ratas. Kiekvienas dalyvaujantis ar asmuo susijęs su ugdymo procesu kokybę suvokia savaip, todėl gana sunku nusakyti kokia kokybė yra optimali „vartotojams“.

Apibendrintai galima teigti, jog **priešmokyklinio ugdymo turinio kokybė** – tai ugdymo sąlygų ir priemonių visuma, užtikrinanti priešmokyklinio amžiaus vaiku ugdymo poreikiu tenkinimą ir galimybe įgyti priešmokyklinio ugdymo kompetencijas, atitinkančias tam tikra išsilavinimą. (Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategija 2006- 2012)

1.4 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės kriterijai

Šiame darbe daugiau atsižvelgiama į priešmokyklinio ugdymo turinio kokybę kaip, „fiksiuotą reikalavimą atitikimą“, „poreikiu tenkinimą“, „atitikimą tikslui“. Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės vertinimui galima išskirti šiuos vertinimo kriterijus ir rodiklius.

Priešmokyklinio ugdymo(si) kokybės veiksniai išskiriami tik keli: tai – aukšta pedagogo kompetencija ir patirtinis mokymasis, priešmokyklinuko krepšelis, laiduojantis geresnę nei ikimokyklinio ugdymo finansavimą ir priešmokyklinės grupės bei mokyklos bendradarbiavimas. (O. Monkevčienė V.S. Glebuviene, K. Stankevičienė „Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo kokybinė analizė“, 2009 p. 134- 136)

1 lentelė. **Bendrieji ugdymo kokybės kriterijai (sudaryta pagal D. Cryer, 1999 iš „Švietimo problemos analizė: ikimokyklinio ugdymo turinys“ 2012)**

Ugdymo kokybės kriterijai	Ugdymo kokybės kriterijaus aprašymas
Saugi priežiūra, globa (<i>care</i>)	Atidi suaugusiųjų priežiūra, atitinkanti vaiko amžių ir jo galimybes. Saugūs žaislai, įranga ir baldai.
Sveika priežiūra, globa	Vaikai turi galimybę veikti, ilsėtis, ugdytis savitarnos ir švaros palaikymo įgūdžius. Patenkinami vaiko mitybos poreikiai.
Vaiko raidą skatinanti aplinka	Vaikas turi galimybę rinktis žaidimo ir mokymosi veiklas įvairiose srityse: kalbos lavinimo, kūrybingumo ugdymosi per menus ir vaidybinius žaidimus, smulkiosios ir stambiosios motorikos įgūdžių lavinimo,

	mokymosi skaičiuoti ir t. t.
Pozityvi sąveika su suaugusiais	Vaikas gali pasitikėti suaugusiais, mokytis iš jų, patirti malonumą bendraudamas su jį prižiūrinčiais ir ugdančiais suaugusiais.
Individualios emocinės raidos skatinimas	Drąšinimas vaiką veikti savarankiškai, saugiai ir kompetentingai bendradarbiauti.
Pozityvių santykių su kitais vaikais skatinimas	Leidžiama sąveikauti su bendraamžiais palankioje aplinkoje (atmosferoje) ir teikiama suaugusiųjų pagalba reguliuojant tarpusavio santykius

Kaip teigiama švietimo Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerijos inicijuotame tyrime „Ikimokyklinio ugdymo turinys“ atskleidžiama, kad Europos sąjungos dokumentuose ikimokyklinio ugdymo kokybė įvardinama kaip dinamiškas nenutrūkstantis procesas, kuriame dalyvauja, ir ugdymo procesą įtakoja įvairios interesų grupės (tėvai, vaikai, šeimos, ikimokyklinio ugdymo paslaugų teikėjai ir t. t. vienintelis skirtumas vertinant priešmokyklinio ugdymo kokybę, vertina ir įtakoja pradinių klasių mokytojai. Mokslinėje literatūroje galima rasti įvairių ugdymo turinio kriterijų, bet 1 lentelėje įvardinti 5 kriterijai, kurie įtakoja bendrai ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo procesą yra labiausiai bendri tarp Europos sąjungos švietimo įstaigų. D. Cryer (1999), teigia kad „ikimokyklinio ugdymo kokybė, bet kokie rezultatai pasiekiami ikimokykliniu ugdymu, kuris apibūdinamas kaip kokybiškas.“ (D. Cryer, 1999 iš „Švietimo problemos analizė: ikimokyklinio ugdymo turinys“ 2012, p. 6)

Svarbu išskirti ir išsiaiškinti turinio kokybės kriterijus, išsamiai susipažinti su ugdymo turinio vertinimo kriterijais. Būtent tai ir atsispindi L. Urbonavičienės (2009) sudarytoje lentelėje.

2 lentelė. **Ugdymo turinio kriterijai** (pagal L. Urbonavičienę 2009)

Ugdymo turinio kokybės samprata	Ugdymo turinio vertinimo kriterijai	Rodikliai
Ugdymo turinio kokybė kaip fiksuotu reikalavimu atitikimas	1. ugdymo turinys – atitiktis apibrėžtiems švietimo reikalavimams	Ugdymo turinys sudaromas remiantis: Priešmokyklinio ugdymo standartu (2003); Bendrajai priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2002);
Ugdymo turinio kokybė kaip poreikiu tenkinimas	2. Prieinamumas - ugdymo turinys pritaikytas priešmokyklinio	Ugdymo turinys pritaikomas: Atsižvelgiant į individualius poreikius; Atsižvelgiant į vaiko amžiaus

	amžiaus vaikams.	raida; Skirtingos socialinės ir kultūrinės aplinkos vaikui;
Ugdymo turinio kokybė kaip tinkamumas tikslui.	1. Integralumas – visi ugdymo turinio struktūriniai elementai jungiasi, sudaro vieningą visumą vienoje ugdymo teorijoje (Norkunienė, 2007)	Visi ugdymo turinio struktūriniai elementai: ugdymo tikslai ir uždaviniai; ugdymo principai; ugdytinės kompetencijos; pedagoginės veiklos formos; metodai ir būdai; ugdymo(si) pasiekimu vertinimo metodikos jungiasi tarpusavyje, sudaro visumą vienoje ugdymo teorijoje

2 lentelėje įvardinami ugdymo kriterijai kai kitokiu būdu. Čia atsispindi ir ugdymo vertinimo rodikliai. Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymosi turinio bei jo įgyvendinimo kokybės kriterijai, susiję su vaiko ugdymosi kokybę sąlygojančiais veiksniais.

Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. ir kt. (2009) išskyrė tokius svarbiausi kokybės kriterijus (Švietimo gairės, 2002; Are Preschool Program Standards Enough to Ensure Quality, 2008; Preschool Education, 2006; VanderVen K., 2008 ir kt.):

1. Ugdymo kokybę sąlygoja pedagogų išsilavinimas bei kompetencija. Pagal Europos standartus pedagogas turi turėti ne mažesnę kaip bakalauro ikimokyklinio ugdymo srities laipsnį.
2. Ugdymo kokybei turi reikšmės vaikų, tenkančių vienam suaugusiajam santykis. Kuo šis santykis mažesnis, tuo aukštesnė kokybė.
3. Ugdymo kokybei įtakos turi vaikų skaičius grupėje. Kuo mažesnis vaikų skaičius, tuo jis palankesnis siekti ugdymo kokybės.
4. Ugdymo kokybė priklauso nuo ugdymo(si) finansinių ir materialinių išteklių.
5. Ugdymo kokybė tiesiogiai susijusi su ugdymo filosofijos kaita, strateginių švietimo dokumentų inicijuojamais pokyčiais.
6. Ugdymo kokybei įtakos turi steigėjų požiūris ir parama. (Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. *Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė*. 2009 p. 43 – 44)

Pedagogai ir ugdymo programų sudarytojai, vertintojai naudojami panašiais kriterijais atsižvelgiant į tai, kokių rezultatų siekiama, kokios yra ikimokyklinės įstaigos ar mokyklos, kurioje yra priešmokyklinė grupė, prioritetinės ugdymo kryptys. Tokios kaip sveika mityba, aktyvus sportas, menai ir pan. kaip teigia anksčiau minėti autoriai tik tinkamai įvertinus ugdymo proceso rezultatus paaiškės ir atsakymas, kas yra kokybė. „Pavyzdžiui, jei norėsime, kad vaikai išmoktų veiksmingai bendrauti, turi būti sukuriama aplinka, kurioje dažnai vyksta pokalbiai, kai skatinami vaikų pasisakymai, ir kur vyksta daug dalykų, apie kuriuos vaikams

svarbu kalbėtis. Jei prioritetu laikysime vaiko ugdymo aplinkos saugumą, ši aplinka bus kuriama atsižvelgiant į atitinkamus kriterijus, reikalavimus, keliamus saugiai ugdymo aplinkai. (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministerija „Švietimo problemos analizė: ikimokyklinio ugdymo turinys“ 2012 p. 6)

1.5 Priešmokyklinės grupės ugdomosios veiklos planavimas

Kaip jau minėta ankstesniame skyriuje, ugdymo tikslinumas, metų rezultatai pasiekiami tikslingai planuojant kokybiškai parengiant ugdymo planus. planuojant ugdymo procesą būtina atsižvelgti į vaikų amžiaus tarpsnį, o kryptingumą lemia pedagogo siekiami ugdymo tikslai. Pagal O. Monkevčienę, V.S. Glebuvienę, K. Stankevičienę, ir kt. (2009) pedagogo tikslinga veikla – tai ugdymo turinio, metodų ir būdų parinkimas, vaikų ugdymo proceso organizavimo bei pasiekimų nustatymas, orientuojantis į ugdymo tikslą. (Bitinas B., 2002, Jovaiša L., 2001, Dalin P., Rolf H. G. ir kt., 1999, Ramsden P., 2000).

Kaip ir kiekvienoje organizacijoje, kad ji gyvuotų ir dirbtų reikalinga įgyvendinti vadybos funkcijas: vadovavimą, organizavimą, planavimą, kontrolę. Retai kada pedagogas yra vadinamas vadybininku, nors kasdienėje vaeikloje nuolat planuoja, organizuoja, vertina, kontroliuoja. Planavimas – pirmoji ir viena pagrindinių pedagogo kaip vadybininko funkcijų, siekiant džiaugsmingo, kokybiško vaikų veiklą tenkinančio organizavimo.

Planavimo funkcija pedagogui viena svarbiausių, nes tik tinkamai suplanavus ilgalaikį (metinį) ir trumpalaikį (savaitės) planą bus galima patenkinti siekiamus tikslus, įgyvendinti tėvų, administracijos lūkesčius. Planuojant iškyla nemažai klausimų: kodėl, kam, ką, kaip reikia planuoti, kokie galimi planavimo būdai, reikalingi metodai, kokius kokią projektinę veiklą organizuoti siekiant bendradarbiauti su socialiniais partneriais, kuriant struktūruotą ir išsamų temos išdėstymą.

Taip pat labai svarbu ir pedagogo pasirengimas rengti ugdymo planus. Tik tas kuris turi puikų supratimą kas reikalinga kokybiškam ugdymo proceso organizavimui, kuris turi patirties organizuoti ugdymo modelius, laikytis standartų.

L. M. Espinosa (2002) pabrėžia, kad ugdymo(si) procesas kokybiškas, jeigu vykdomi projektai, kaupiama įvairi kasdieninė gyvenimiškoji vaikų patirtis, ugdymo turinys realizuojamas per vaikų veiklą.

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio vaiko ugdymo(si) šerdimi Lietuvoje laikomas vaiko žaidimas. A. Tarasonienės (2004) teigimu, vaikui būtina pripažinti neribojamą teisę sumanyti žaidimus, rinktis jų vietą, laiką, partnerius, plėtoti juos be išorinių trukdžių. Autorė pedagogams pristatė vaiko žaidimo esmę ir žaidą (A. Tarasonienės 2004, 319- 353p.)

O. Monkevičienė, V. S. Glebuviene, K. Stankevičienė, ir kt. (2011) metodiniame leidinyje išanalizavo ir sukonkretino H. Bridge, 2001 informacija kodėl naudingas planavimas. Planavimas naudingas skatinant vaikus modeliuoti priešmokyklinio ugdymo turinį:

- Stiprinamas ryšys tarp vaiko ugdymo(si) namuose ir priešmokyklinėje grupėje, skatinamas ugdymo(si) tęstinumas.
- Priešmokyklinio ugdymo(si) turinį didele dalimi modeliuoja vaikai ir jų tėvai, jį tik iš dalies reglamentuoja pedagogai. Pedagogo vaidmuo planuojant veiklą yra lyg koordinatoriaus, tarpininko.
- Priešmokyklinės grupės veikloje didesnę svarbą turi kokybiškas žaidimas, originalios meninės idėjos, įdomūs tyrinėjimai, nei specialiai sumodeliuotos pratybos.
- Pedagogai atsiduria tarsi antrame plane ir turi būti atidūs vaikų sumanymams, aktyviai juos palaikyti.
- Vaikų savo veiklos planavimas (padedant tėvams) tarsi atrakina vaiko protą, tėvai ir pedagogai daugiau sužino apie tai, kas jiems įdomu, kuo jie gyvena.
- Vaikai pradeda labiau pasitikėti savo jėgomis, vaikų grupė tampa bendradarbiaujanti.
- Pedagogai lengviau pastebi, kokios paramos vaikams reikia, kokių gebėjimų jiems trūksta, ir padeda jiems tobulėti.
- Pedagogai supranta, kiek vaikams reikia laiko savo sumanymams realizuoti ir sudaro tam sąlygas.
- Vaiko kompetencijų ugdymasis natūraliai integruojamas į vaikams įprastą kasdienę veiklą.

O. Monkevičienė (2004) teigia, kad daugiausia pedagogų planuodami savaitės veiklas grupėje, renkasi teminį principą. O temos tos, kurios reikalingos plėsti vaiko akiratį, gebėjimus, palaikant vaikų interesus ir susidomėjimą. Dažnai pedagogai kuria ir projektus plėtodami vieną ar kitą temą, pagal ikimokyklinės įstaigos prioritetus. Tai gali būti temos: sveikatinamo, saugaus elgesio, gamtosauginio ir kt. Projektus kuria kelios auklėtojos, ar individualiai grupėje pagal poreikį.

Planuoti būtina, nes aiškūs tikslai ir uždaviniais padeda ir skatina:

- Įgauti daugiau žinių apie vaikų raidą, gebėjimus, susidomėjimą temomis;
- Užtikrinti organizuotumą ir temų įgyvendinimą: išlaikyti ugdymo vientisumą, darną ir dinamiškumą;
- Numatyti būdus siekti vaiko brandumo mokyklai;
- Numatyti realius ugdymo tikslus ir uždavinius;
- Įvertinti ugdymo(si) rezultatus;
- Analizuoti ir vertinti savo pedagogės veiklos efektyvumą;

- Siekti ugdymo kokybės;
- Apgalvoti ir derinti ugdytojų veiksmus;
- Kurti sau ir vaikams darbo stilių, grupės veikos ritmą.
- Netiesiogiai valdyti ugdymo procesą;
- Išsiugdyti pareigingumą, savarankiškumą, problemų sprendimo įgūdžius ir kt.

Suvokdami būtinybę planuoti geriau suprantame ir planavimo svarbą, bet turėtume nepamiršti, *kad joks planas, sudarytas mintyse ar užrašytas, neturėtų varžyti vaiko poreikių.* Priešmokyklinės grupės pedagogams svarbu gebėti planuoti atsižvelgiant į konkrečios grupės specifiką: vaikų amžių, pomėgius ir ugdymo(si) poreikius, priešmokyklinės grupės vietą ir modelį, mergaičių ir berniukų skaičių grupėje, šeimų kultūrą, socialinę aplinką ir kt. Tiek labiau, tiek ne tokie patyrę pedagogai turėtų suprasti, kad planavimas turi būti grindžiamas vaiko pažinimu, nuolatiniu jo stebėjimu. Geras tas planas, kuris atliepia vaikų grupės bei konkretaus vaiko poreikius ir yra orientuotas į konkrečią pagalbą jiems bei į jų tobulėjimą. Ugdymo planavimas reikalauja iš pedagogų kompetencijos ir profesionalumo, juolab kad jis atskleidžia, kokius su vaikų ar vaiko ugdymu susijusius sprendimus rengiasi priimti pedagogas.

Siekdami išugdyti aktyvų, savimi pasitikintį ir stiprią motyvaciją turintį vaiką, visą ugdymo procesą ir planavimą turime grįsti vaiko pažinimu ir pozityviu požiūriu į jį. Priešmokyklinės grupės pedagogui planuojant iškyla uždavinys – kiekvienam vaikui sudaryti tokias sąlygas, kad jis *pasiiektų vis aukštesnę savo vystymosi pakopą.* Pagal L. Jovaišą (2007) ir priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimą, (2004) planavimas bus orientuotas į vaiką ar vaikų grupę, jeigu pedagogas vadovausis šiais pagrindiniais principais:

- *Individualizavimo.* Kiekvieno vaiko, ateinančio į priešmokyklinio ugdymo grupę, patyrimas, individualūs vaikų ir jo šeimos skirtumai, raidos gebėjimai, poreikiai, interesai, patirtis, pasaulio pažinimas, mokymosi būdas, savivoka bei savivaizdis yra skirtingi.
- *Tikslingumo.* Planuojant reikia orientuotis į ugdymo perspektyvą ir, atsižvelgiant į esamą kiekvieno vaiko pasiekimų lygį, numatyti realius ugdymo tikslus ir uždavinius. Padėti vaikui įgyti kasdieniam gyvenimui bei sėkmingam ugdymui(si) mokykloje būtinų kompetencijų. Parinkti ugdymo proceso ir jo komponentų plėtojimo priemones.
- *Visuminio ugdymo, integralumo.* Planuojant atsižvelgti į visuminį vaiko pasaulio suvokimą ir mąstymo bei veiklos konkretumą bei sinkretiškumą. Ugdomojo proceso metu siekti vertybinių nuostatų, jausmų, mąstymo ir veiksmų dermės, vaiko vidinio ir išorinio pasaulio vienovės. Būtina numatyti vaiko galimybes bendradarbiauti su įvairiais ikimokyklinės įstaigos socialiniais partneriais.
- *Sąveikos.* Priešmokyklinės grupės pedagogas mato vaiką kaip partnerį, su juo bendradarbiauja, paiso jo nuomonės. Ugdydamas vaiką perima geriausias šeimos tradicijas, šeima įtraukiama į

ugdymo procesą, pedagogas ir šeima derina interesus ir lūkesčius vaiko labui. Vyksta bendravimas ir bendradarbiavimas su šeima ir būsimoju pedagogu.

- *Pozityvumo.* Planuojant ir siūlant vaikui veiklą, reikia vadovautis jau susiformavusiais gebėjimais ir, esant reikalui, teikti paramą. Ugdymas turėtų būti grindžiamas kiekvieno vaiko pažinimu ir pozityviu jo vertinimu.
- *Nuoseklumo.* Planuojant reikia siekti visapusiško nuoseklumo: išvelgti teigiamas šeimos ypatybes, įgyvendinant individualioje ugdymo programoje numatytus ugdymo tikslus ir uždavinius išvelgti konkrečius vaiko kompetencijų ugdymo žingsnius. Nuosekliai sekti ugdymo perspektyvos.
- *Laipsniškumo.* Į priešmokyklinę grupę atvyksta labai skirtingi vaikai. Svarbu sudaryti kiekvienam vaikui sąlygas laipsniškai mažinti priklausomybę nuo suaugusiojo, ugdyti jo savarankiškumą ir autonomiškumą, skatinti bendradarbiauti su kitais vaikais. Ugdymas turi būti planuojamas taip, kad vaikas nejučia ir laipsniškai pereitų į vis aukštesnę vystymosi pakopą.
- *Vaizdumo.* Reikia numatyti ir naudoti tokias ugdymo priemones, kurios skatintų vaiką įvairiai veikti ir eksperimentuoti. Ugdymo procesas pasitelkti tokias priemones ir žaislus, kurie lavina vaizduotę, pavyzdžiui, neapibrėžtos reikšmės daiktus – priemones, kurias vaikas gali įvairiai naudoti. Vartoti kuo daugiau natūralių priemonių, pavyzdžiui, kalbant apie obuolį demonstruoti tikrą obuolį. Vaikas akivaizdžiai suvoks obuolio spalvą, formą, kvapą, skonį, paviršiaus ypatybes. Įtaigusia vaizdumo priemonė vaikui – asmeninis ugdytojų pavyzdys.
- *Lankstumo.* Pedagogas turi gebėti lanksčiai atsižvelgti į tai, ką jis suplanavo, ir tai, kas natūraliai vyksta grupėje, t.y. gebėti orientuotis nenumatytose, neplanuotose situacijose. Tai situacinis planavimas. Gali būti ir taip, kad planas „subyrės“. Pedagogas turėtų gebėti kūrybiškai pasinaudoti esama situacija. Nederėtų plėtoti numatytos temos apie paukščius, kai iškrenta pirmosios snaigės, ir pan.
- *Tęstinumo.* Labai svarbu, kad pedagogas suvoktų, jog vaiko pažinimas yra labai individualus ir asmeniškasis ir jog jis jau turi savo patirtį. Pedagogas, atsižvelgdamas į tai, padeda vaikui bei sudaro visas sąlygas toliau augti ir tobulėti. Tęstinumo principo, kaip ir visų kitų principų, dera laikytis visuose lygiuose: planuojant ugdymo turinį, sąveikaujant su šeima, su būsimoju mokytoju, numatant ugdymo tikslus ir uždavinius. Svarbu, kad pedagogas atsižvelgtų į vaiko jau įgytą patirties ir gebėjimų lygmenį bei jo ugdymo(si) perspektyvą – ko jam reikės sėkmingai pradžia ir sistemingam ugdymui(si) mokykloje.
- *Grižtamojo ryšio.* Planuojant reikia numatyti ir grįžtamąjį ryšį, skirtą patikrinti ar pamatuoti, kokie pokyčiai įvyko vaiko raidoje, pamatyti, ar planas buvo realus. Pedagogai dažniausiai taiko šiuos pagrindinius būdus: tarpinį ir baigiamąjį. Tarpinis – tai, pavyzdžiui, savaitės apibendrinimas ar apmąstymas. Pedagogas turėtų trumpai aprašyti, kaip sekėsi realizuoti plane

numatytus tikslus, uždavinius, temos nagrinėjimą ar kt. Savaitės apmąstymas padeda įvertinti per savaitę vykusią veiklą (netikėti vaikų atradimai, ką pasiūlė vaikai, tėvai, kas pavyko, kokių kilo sunkumų, kodėl ir ką reikėtų tobulinti) ir, atsižvelgiant į tai, planuoti tolesnę savaitę. Pagrindinis grįžtamojo ryšio būdas – mokslo metų pabaigoje įvertinti vaiko pažangą ir pasiekimus ir nustatyti brandumą mokyklai.

Planavimo etapai. Ugdymas turėtų būti orientuotas į vaiką ir lanksčiai planuojant pritaikant priešmokyklinio ugdymo grupėms dirbančios pagal pasirinktas programas, dienos užimtumo, įvairiuose šeštadieninėse, trumpalaikėse pavasario ar vasaros grupėse. Planavimo proceso eigą apibrėžia Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymo(si) programa ir ugdymo(si) standartai. Tiek programoje, tiek standarte pabrėžiamas *vaiko pasiekimų vertinimas*. Vertinimo sąvoka siejama su visa pedagogo surinkta ir apibendrinta informacija apie visus grupės ugdytinius ir apie kiekvieną individualiai. Vertinimas – tai informacijos rinkimas, interpretavimas ir apibendrinimas tam, kad būtų galima padaryti sprendimą. Tuo tarpu įvertinimo sąvoka nusako patį sprendimų darymą, skiriamąją vertę, arba sprendimą apie vertingumą. Sprendimų priėmimas turi būti grindžiamas kuo svarbesne, tikslesne ir objektyvesne informacija. (Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas, 2004)

Priešmokyklinio amžiaus vaikų vertinimą rekomenduojama atlikti 2-3 kartus per metus. Pirmas vertinimas – tai esamo vaiko pasiekimų lygio nustatymas. Jo tikslas – atsižvelgiant į realius vaiko gebėjimus bei patirtį ir siekiant optimalaus jo brandumo mokyklai numatyti tolesnio jo ugdymo(si) gaires, sudaryti individualią programą vaikui ar vaikų grupei, koreguoti ugdymo procesą. Antrasis vertinimas turėtų būti atliekamas mokslo metų pabaigoje. Jo tikslas – nustatyti individualią kiekvieno vaiko pažangą ir informuoti apie ją tėvus (globėjus) bei būsimąjį mokytoją. Prireikus turėtų būti atliekami tarpiniai vaiko pasiekimų vertinimai. Tai pravartu, jei vertinant vaiko brandumą ar pasiekimus mokslo metų pradžioje išryškėjo didelės ugdymo(si) spragos. Pasiekimų vertinimo mokslo metų pradžioje tikslas - apžvelgti realius vaiko gebėjimus bei patirtį ir siekiant optimalaus vaiko brandumo mokyklai numatyti vaiko tolesnio ugdymo(si) gaires sudaryti individualią programą vaikui ir vaikų grupei, koreguoti ugdymo procesą. Pasiekimų vertinimas mokslo metų pabaigoje tikslas – numatyti individualią kiekvieno vaiko pažangą ir informuoti apie ją tėvus ir būsimąjį mokytoją. (Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai: priešmokyklinis ugdymas. 2003, 54 p.)

Galima paminėti šiuos planavimo proceso etapus:

1. Vaikų stebėjimas, jų pažinimas, vaiko pasiekimų įvertinimas pagal Priešmokyklinio ugdymo(si) standartą.
2. Vaiko aprašo, o esant reikalui, ir individualios ugdymo programos parengimas.
3. Ilgalaikių ir trumpalaikių ugdymo tikslų bei uždavinių numatymas metų gairėse.

Vaiko brandumo mokyklai įvertinimas, parengiant vaiko aprašą, skirtą pirmos klasės mokytoji. Įvertinimo rezultatų aptarimas su šeima ir būsimuoju mokytoju. (Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas, 2004).

1.6 Priešmokyklinio ugdymo(si) planavimo ypatumai siekiant ugdymo kokybės

Kiekvieną savaitę auklėtojos planuoja ir numato ateinančios savaitės tikslus, veiklas, testinumą jau daromai veiklai. Privalo aiškiai aprašyti ir suplanuoti savaitės ugdymo procesą. Savaitės planas ir jo dalys ir bus dabar aprašomos, aiškiai nusakoma tos savaitės plano reikšmė ugdymo procesui.

Tikslas(ai)

Keliant tikslą(us) priešmokyklinio ugdymo(si) plane, reikia žvelgti iš vaikų perspektyvos. Tai reiškia, kad numatoma ne ką darys pedagogas, o ką ugdysis vaikai. Pasak L. Jovaišos (2007) tikslas, tai numatomas ir siekiamas žmogaus veiklos rezultatas. Kaip jau ankstesniame skyriuje tai numatant tikslus reikėtų orientuotis į visų vaiko kompetencijų plėtotę, ypač daug dėmesio skiriant vaiko vertybinėms nuostatomis, jo gebėjimams, patirčiai. Nereiktu kelti tikslų orientuotų į vaikų akademinį žinių „įkalimą“. Dirbant su priešmokyklinio amžiaus vaikais ir kuriant ugdymo planą būtina atsižvelgti į tėvų pageidavimus. Naudinga atsižvelgti ir į regiono savitumą, kultūrinę aplinką, įstaigos materialines galimybes.

Individuali veikla, paramos ir pagalbos būdai

Planuojant individualią pedagogo veiklą su vaikais, svarbu gerai įvertinti jos poreikį bei savo galimybes rasti laiko tokiam darbui su vaikais. Svarbu neprisiplanuoti per daug – juk pedagogas ilgesniam laikui negali išleisti iš akių visos vaikų grupės. Būtina rasti patogų laiką individualiai veiklai – ryte, jei vaikas ateina vienas iš pirmųjų, vakare. Individualios paramos ir pagalbos reikia specialiųjų ugdymosi poreikių turintiems vaikams. Svarbu numatyti, kokią veiklą kokių blogiau susiformavusių gebėjimų ugdymuisi pasiūlyti vaikui. Pedagogas bendrauja su vaiku kaip partneris, pagalbininkas, bet ne mokytojas. Individualios paramos reikia kitakalbiui ar dvikalbiui vaikui. Planuojant svarbu numatyti individualaus vaiko kalbą plėtojančio bendravimo minutes.

Kaip buvo minėta ir Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimo leidinyje, (2004) individuali veikla numatoma ypatingų vaiko gabumų plėtojei. Planuojant individualią veiklą, gabiems vaikams numatoma sudėtingesnė nei visa kita veikla. Pedagogas randa galimybę su jais individualiai pabendrauti, atsakyti į jų klausimus, padėti ieškoti atsakymų, įveikti sunkumus. Išryškėjus individualiems vaikų poreikiams, pedagogas numato, kokiomis priemonėmis papildyti grupę, kokios išskirtinės veiklos jiems pasiūlyti. Būtina numatyti individualios veiklos perspektyvą.

Veikla vaikų grupelėms.

Planuojant šią veiklą būtina laikytis nuostatos, kad keliose grupės erdvėse sudaromos sąlygos vaikams išbandyti pedagogo pasiūlytas idėjas veiklai. Vaikai patys renkasi, ką veiks pirmadienį, ką antradienį ir t.t. Jie gali pasirinkti pedagogo pasiūlytas idėjas, bet gali rinktis ir žaidimą bei įgyvendinti savus sumanymus. Galimybė pačiam rinktis veiklą yra į vaiką orientuoto ugdymo pagrindas. Jei veiklą vaikui paskirsime, nesvarbu, kokia turininga ji būtų, tai jau nebus į vaiką orientuotas ugdymas.

Plane užrašomos idėjos vaikų veiklai kampeliuose, centruose, erdvėse ir kt. Idėjos vaikų veiklai nėra užduotys. Tai – tik geras bei vaikams patrauklus sumanymas, tik pradinis impulsas iš pedagogo pusės, kurį pagauna vaikai, veikdami savaip, kūrybiškai išplėtodami. Idėjos turi būti tokios, su kuriomis vaikai gali susidoroti savarankiškai, be nuolatinės pedagogo priežiūros ar pamokymų. Tačiau jos turi būti turiningos, ilgam įtraukiančios vaikus į veiklą. Tikslinga savaitei numatyti penkias-šešias geras idėjas. Jei idėjų numatoma mažiau, vaikams pritrūksta veiklos, jie pradeda nuobodžiauti. Jei idėjų numatoma daugiau, ir jos vaikams labai patrauklios, jie nori jas visas išbandyti ir nelieka erdvės pačių vaikų sumanymams. Numatomos vaiko patirčiai ir saviraiškai atviros, kūrybinės, atradimų, eksperimentavimo idėjos. Jos formuluojamos iš vaiko, o ne iš pedagogo perspektyvos. Idėjos užrašomos glaustai, nevardijant priemonių, nedetalizuojant.

Veikla visai vaikų grupei

Planuojant visos vaikų grupės veiklą labiausiai pasiduodama ugdymo(si) matymui iš pedagogo perspektyvos. Toks veiklos planas labiau orientacinis. Planuojant Ryto rato, Popietės rato veiklą, plane pažymime tik esminius dalykus, visa kita yra daroma spontaniškai. Labai glaustai užrašomos idėjos vaikų veiklai salėje – muzikos ir kūno kultūros valandėlėms. Numatoma tik vaikams nauja ugdomoji veikla lauke. Jei tą savaitę, kurios veikla planuojama, numatomos išvykos, renginiai darželyje, jie taip pat pažymimi.

Bendradarbiavimas su šeima

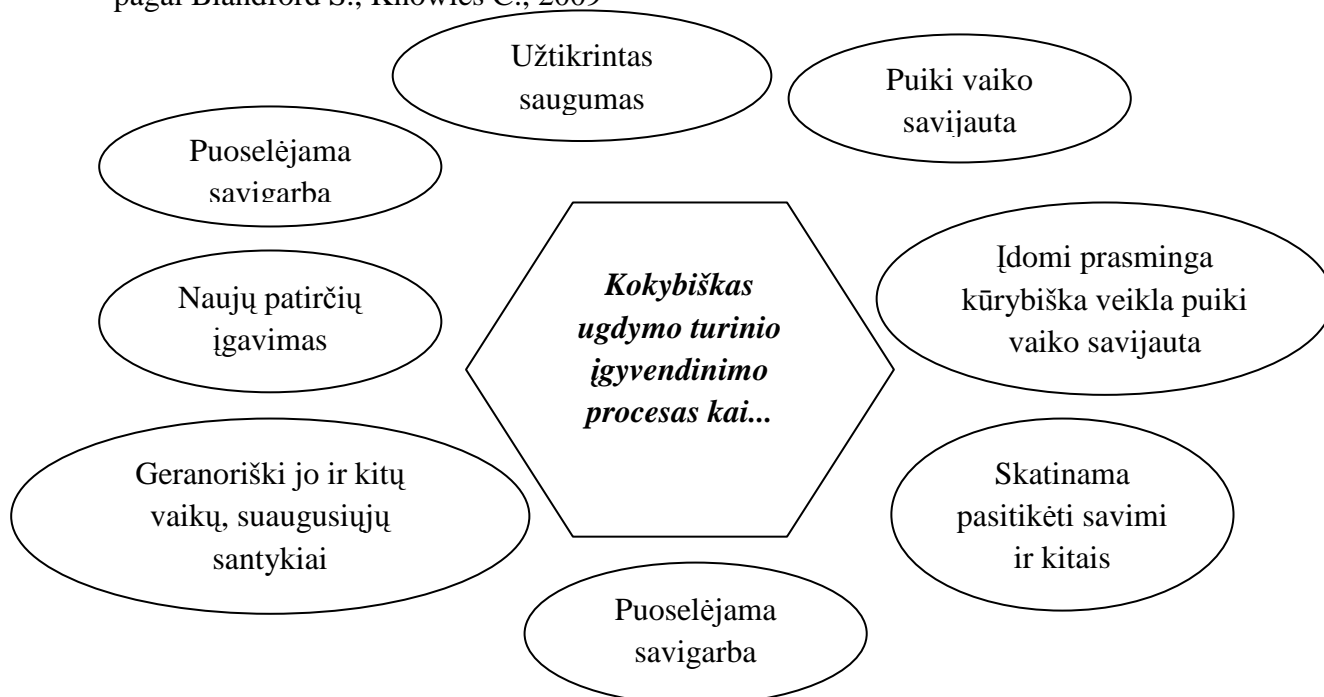
Planuojant bendradarbiavimą su šeima būtina numatyti kuo įvairesnes formas. Dėl tėvų patogumo, galima įsigyti viena bendra grupės telefoną, kad būtų patogų tėvams ar auklėtojams bendrauti įvairiais klausimais. Tėvams labai aktualus ir bendravimas internetu, sukuriant bendra erdvę, tos grupės tėvams bendrauti, o labiausiai priminti apie vystančius renginius, parodas ir kt. skatinti tėvus labiau įsitraukti į vaikų ugdymo procesą pasiūlant atlikti bendrų veiklų su vaiku - „namų užduotėlės“. Labai svarbus ir tėvų informavimas apie vaikų pasiekimus, ir individualūs susitikimai, numatant aptarti kokias nors problemas. Problemas konfidencialumo sumetimais reikėtų aptarti tik individualių susitikimų metu.

Savaitės apmąstymai – refleksija

Refleksijoje galima aptarti, kokius gebėjimus vaikai ugdėsi sėkmingai, čia pat apmąstant, kodėl – gal turinys, būdai ar aplinka atitiko vaikų interesus ir mokymosi būdus, gal padėjo kokie nors organizavimo ypatumai. Ypač svarbu išvelgti, kokius gebėjimus vaikai ugdėsi blogiau, negu planavome. Ir vėl reflektuoti savo profesinę veiklą – gal parinkome per sudėtingą, vaikams nepatrauklią veiklą, gal nepavyko kelti atvirųjų klausimų, gal nepasiteisino vaikų įtraukimo į veiklą būdas ir kt. Būtina apmąstyti, ką kitą kartą panašiu atveju būtų galima daryti kitaip. Naudinga įvardinti ir apmąstyti vaikų elgesio ir organizacines problemas. Jų refleksijos kryptis ir vėl ta pati – ar pasiteisino bendravimo su „sunkiais“ vaikais būdai, o gal reikia ieškoti naujų; kaip kitą kartą reikėtų organizuoti ugdymą(si), kad nekiltų problemų.

Keletas naudingų užsienio pedagogų minčių apie vaikų veiklos planavimą: efektyvaus ugdymosi pasiekti padeda planavimo ir ugdymo(si) ciklų sekos, pavyzdžiui,

- stebėjimas – dialogas su vaiku – planavimas su vaiku – efektyvi praktinė vaiko veikla – vaiko pasiekimų vertinimas;
- suplanavus veiklą labai svarbu ją tinkamai įgyvendinti ir reflektuoti, taigi svarbu ciklas:
- planavimas – įgyvendinimas – refleksija
- ilgalaikis planavimas labiau sietinas su programos įgyvendinimu bei vaikų pasiekimo
- standartu, todėl svarbu programos ir planų atitikimo refleksija;
- trumpalaikis, t.y. savaitės planas, atitinka programos reikalavimus, tačiau labiau sietinas su vaikų poreikiais bei ugdymosi stiliumi, todėl planuojant labai svarbus ciklas: vaiko poreikiai ir lūkesčiai – vaiko ugdymosi praktika ir stilius – pedagogo žvilgsnis į vaiko ugdymąsi. Parengta pagal Blandford S., Knowles C., 2009

4 pav. **Kokybiškas ugdymo turinio įgyvendinimo procesas** (pagal „Metodines rekomendacijas ikimokyklinio ugdymo programai rengti“, 2006)

Remiantis 3 paveikslu, galima teigti, kad pedagogas gebantis įgyvendinti kokybiško ugdymo turinio svarbiausius rodiklius, tai vertinant vaikų gabumus butu pastebimi puikūs rezultatai. Galima pastebėti, kad kiekvienas 3 paveiksle nurodytas, kokybiško ugdymo rodiklis atitinka vienos iš penkių kompetencijų, kuriomis vadovaujasi ikimokyklinių įstaigų pedagogai.

F. W. Parkay ir G. Hass (2000) akcentuoja, jog „vaiko ugdymasis įstaigoje turi būti organizuojamas taip, kad vaikas jaustųsi šiltai priimtas, kad būtų stiprinamas vaiko saugumo ir savigarbos jausmas, sudarytos galimybės aiškintis ir perimti vaikui svarbias vertybes“ (F. W. Parkay ir G. Hass 2000, p. 334-337). Ikimokyklinio ugdymo grupėse turėtų būti skatinamas vaikų aktyvumas, smalsumas, domėjimasis aplinka. Pedagogas nuolat turi stengtis sudaryti naujas situacijas vaikui, siūlyti vis sudėtingesnę patirtį ugdančias veiklas. Tuomet, kai vaikas turi galimybę aktyviai veikti matytose įtraukiančiose, nepažįstamose situacijose susikuria patirtiniam mokymuisi būtinos sąlygos. Autorės teigimu, vaikas išmoksta atskirti gerį nuo blogio, tiesą nuo melo, kontroliuoti savo elgesį ir užmegzti garbingus, geranoriškus, atsakingus santykius su kitais vaikais. Ugdymo procese vaikai turi galimybę ugdyti bendravimo, bendradarbiavimo kompetenciją, įgūdžius spręsti konfliktus ar pažinti savo jausmus ir juos valdyti.

2001-2003 metais JAV atliktas tyrimas buvo skirtas ikimokyklinio ugdymo kokybės vertinimui. (Are Preschool Program Standards Enough to Ensure Quality? 2008). Nustatyta, kad 18 proc. ugdymo įstaigų vyravo neigiamas emocinis klimatas, trūko profesionalaus ugdymo proceso organizavimo. Paaiškėjo, kad tai buvo įstaigos, kurias lankantiems vaikams ypač reikia gerų pedagogų, nes jose yra daugiau vaikų, gyvenančių skurdo sąlygomis.

Priešmokyklinio amžiaus vaikų (5-6/7) kokybiško ugdymo(si) veiksmų ir kriterijų tyrimas (2003) atskleidė, kad daugiau nei pusės vaikų savijauta priešmokyklinėse grupėse yra labai gera – jie linksmi, jaučiasi gerai. Nemažai ramių vaikų (jie sudaro nuo 16 iki 31 procento). Tačiau dalies vaikų savijauta bloga – net 13-19 proc. vaikų įvairiose situacijose jaučiasi liūdni ir išsigandę. Pedagogams yra parengtos konkrečios rekomendacijos, kaip kurti gerą emocinį klimatą grupėse, užmegzti ir palaikyti pozityvius santykius su vaikais, kaip skatinti geranoriškus santykius tarp vaikų, kaip taikyti netinkamo vaikų elgesio įveikimo pozityvius būdus (Bieliauskienė I., Monkevičienė O., Okunauskienė A., 2009).

Apibendrintai galima teigti, jog **priešmokyklinio ugdymo turinio kokybė** – tai ugdymo sąlygų ir priemonių visuma, užtikrinanti priešmokyklinio amžiaus vaiku asmenybės ir ugdymo poreikiu tenkinimą. Tik tikslingai kuriant ugdymo turinį, ugdymo vertinimo sistemą, įmanomą suplanuoti ir įgyvendinti iškeltus tikslus. O tai pavyks padaryti pagal jei bus naudojamos šiuolaikiško ugdymo kūrimo plano metodikomis ir vaikus mokyklai brandinantį, ugdymo procesą.

2. VAIKO BRANDOS IR BRANDINIMO MOKYKLAI SAMPRATA

Vaiko brandumas mokyklai – fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris įgalina vaiką sėkmingai lankyti mokyklą ir mokytis pagal nustatytą programą, laikytis nustatyto režimo (Hansen, Kaufmann, Saifer, 1997).

Vaiko brandinimas mokyklai – visų vaiko gebėjimų pagal kompetencijas, bei fizinių ir psichinių galių puoselėjimas, pozityvaus elgesio ir vertybių ugdymas, pažinimo motyvacijos žadinimas, kūrybiškumo skatinimas, o ne siauras dalykinis parengimas mokytis skaityti, rašyti, skaičiuoti (Priešmokyklinio ugdymo koncepcija, 2000).

Vaiko branda mokyklai – vaiko fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris sudaro prielaidas sėkmingai ugdytis pagal bendrąją programą pradžios mokykloje bei prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo (Monkevičienė O.).

Kokybė – tai visuma švietimo savybių, kurios lemia: švietimo gebėjimą tenkinti su juo siejamus lūkesčius ir asmens bei visuomenės poreikius, tinkamą švietimo misijos ir formaliojo švietimo sistemai priskiriamų funkcijų atlikimą bei formaliam švietimui keliamų tikslų įgyvendinimą (Formaliojo švietimo kokybės užtikrinimo sistemos koncepcija, 2008).

Vaiko brandinimo mokyklai kokybė – vaiko brandinimo mokyklai savybės, atspindinčios ugdymo proceso atitikimą priešmokyklinio ugdymo paskirčiai ir tikslui.

Brandinimo mokyklai kokybės vadyba – vadybos funkcijų atlikimas, orientuotas į vaiko brandinimo mokyklai kokybės kūrimą, palaikymą, tobulinimą.

2.1 Vaiko brandos mokyklai samprata

Dar tebesikuriant priešmokyklinio ugdymo sistemai, plėtėja suvokimas apie tokios mokymo krypties svarbą, vis dažniau tėvams, auklėtojoms, pradinių klasių mokytojams kyla klausimas – *ar vaikas brandus mokyklai* (Monkevičienė O., Stankevičienė K, 2007 p. 4). Kaip jau minėta įvade dar prieš susikuriant priešmokyklinio ugdymo pakopai, buvo daug rašoma priešmokyklinio ugdymo tematika, kuriamos metodikos, atliekami tyrimai. Neišvengiamai tėvai, ikimokyklinių ugdymo ištaigų auklėtojos besibaigiančių mokslo metų pabaigoje vertina kiekvieno vaiko pasiekimus ir galimybes ruošti mokyklai priešmokyklinėje grupėje. Kaip buvo minėta anksčiau, jog vaikas gali lankyti priešmokyklinę grupę sulaukęs 6 metų, ar tai kalendoriniais metais sulauksiantis 7 metų. (Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V – 971, 2012).

O. Monkevičienė, V. Glebuviene, B. Grigaitė (2002) „vaiko brandos mokyklai nepakanka tam tikro amžiaus. Vaikai yra skirtingi ir jų gebėjimai skiriasi“ (Monkevičienė O., Glebuviene V., Grigaitė B. 2002 p. 15). Vyraujanti pasaulinė praktika tokia – vaikai mokyklą

pradedama lankyti nuo šešerių ar net penkerių metų. Per 90 procentų šešerių metų vaikų Europos Sąjungos valstybėse jau mokosi. Vaiko gyvenime vienodai svarbūs visi jo gyvenimo metai, tad jo raidos negalima pažeisti skubinti, nei lėtinti. Vaikas vystosi pagal tam tikrus dėsningumus. Pagal „Bendrąsias mokymo programas“ vaikų vystymosi tempas labai skiriasi. Pagal vienos kompetencijos gebėjimus vaikas atrodo pilnai pasiruošęs mokyklai, o pagal kitą dar trūksta daug įgūdžių. Kiekvienas vaikas yra skirtingas ir unikalus. Jis vystosi individualiai, priklausomai nuo savo gebėjimų ir išorinių veiksnių: kultūros, šeimos, kalbos, auklėjimo. Vienam vaikui svarbu pradėti mokytis 6-erių, o kitam - 7 ar 7,5 metų ar net vėliau. Todėl apie vaikų brandumą mokyklai nereikėtų spręsti vien pagal amžių.

Pagal Glebuviene V., Grigaitė B., Monkevičienė O. (2004) jei vaikas moka skaičiuoti skaityti ir net šiek tiek rašyti. Atrodo, galim būti ramūs, nes jis pasiruošęs mokyklai. Paprastai taip galvoja dauguma tėvelių. O psichologai sako – ne, mokėjimas skaityti – tikrai ne svarbiausias dalykas. Nesvarbu, kad vaikas žinotų daug svarbu, kad atsakytų į klausimus teisingai, tiksliai, gebėtų įsivaizduoti. Ko prireiks vaikui nuo pat pirmųjų dienų mokykloje:

- Mokėjimo klausyti ir išgirsti;
- Gebėjimo laikytis taisyklių, priimti naują situaciją.
- Valios-ypač išlaikyti dėmesį;
- Žinių troškimo, smalsumo;
- Motyvacijos mokslams;
- Pakankamai išsivysčiusios smulkiosios motorikos.

Ikimokyklinis ugdymas – tai pasiruošimas mokyklinei brandai. Dabar dėl tėvų užimtumo nekyla klausimų, ar vesti savo atžalas į ikimokyklinę įstaigą. Kadangi vaikai vysu pirma yra profesionaliai prižiūrimi, bei pedagogiškai lavinami, sudaromos galimybės udytis savo gebėjimus.

Pasak S. Montvilaitė (2011) „Šeima ne visada pajėgi užtikrinti kokybišką vaikų ugdymą. <...> ikimokyklinio ugdymo institucijose vaikai, ugdydamiesi pagrindines socialines ir emocines savimonės, socialinės atsakomybės, savitvados, bendravimo įgūdžių ir atsakingų sprendimų priėmimo kompetencijas, vėliau pasiekia aukštesnių akademinų rodiklių, jiems geriau sekasi gyvenime.“ (S. Montvilaitė „Ikimokyklinio institucinio ugdymo privalumai“ 2011, p. 2)

Pagal V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė (2004) „Vaikai, lankę darželį ar priešmokyklinio ugdymo instituciją, yra:

- didesnės socialinės kompetencijos (linkę bendrauti, laisvesni, labiau pasitikintys savimi, adaptyvesni);

- smalsesni, labiau domisi aplinka;
- jiems būdinga turtingesnė kalbinė ekspresija.“ (V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė „Lietuvos vaikų brandumas mokyklai: tyrimas ir problemos“. 2004. 8 p.)

Nelankė ikimokyklinės įstaigos vaikai atėję į priešmokyklinę grupę dažnai pasižymi didele motyvacija naujiems dalykams, susidomėjimu, tačiau gerokai sunkiau sekasi rišliai pasakoti su pagrindinėmis įvykio detalėmis grupei bendraamžių ir klausytis kitų pasakojimo. Nelankę vaikai tegali ne itin sklandžiai pasakoti patirtus įvykius. Tad galime teigti, jog didelę reikšmę vaiko pasirengimui mokyklai turi darželio lankymas.

Mokyklinės brandos kriterijai šiuolaikinėje pedagogikoje yra gana problemiški ir aiškinami nevienodai. Dar įžymus pedagogas J. A. Komenskis nurodė, ko ir kiek turi išmokti ikimokyklinukas.

V. Glebuviene, B. Grigaitės, O. Monkevičienės (2004) nuomone, „tinkamas vaiko brandumas mokyklai – toks jo fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris sudaro prielaidas sėkmingai ugdytis pagal bendrąją programą pradžios mokykloje bei prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo.“ (V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė „Lietuvos vaikų brandumas mokyklai: tyrimas ir problemos“. 2004. 7 p.)

Mokyklai brandus yra tas vaikas, kuris emocionali, socialiai, subrendęs lankyti mokyklą. Pasiruošimas mokytis, nusako vaiko intelektualinę, brandą, kurios dėja, vaikas gebės prisitaikyti prie naujos aplinkos, naujų mokinio pareigų, gebėti įsisavinti mokyklos programą. Pasirengimas mokyklai – vaiko galimybės adaptuotis ir įgyvendinti iškeltus lūkesčius.

Pasak I. Gabrielavičiūtė, I. Čėsniene (2011) vaikai vieni negyvena, jie yra įtakoji artimiausios socialinės aplinkos: šeima, bendruomenė, kultūrinė aplinka, švietimo įstaigos. „Vaiko prisitaikymas mokykloje priklausys ne vien nuo jo paties savybių, bet ir nuo švietimo sistemos bei konkrečios mokyklos požiūrio į mokinius, jų ugdymą, programų pritaikymą įvairių gebėjimų ir poreikių mokiniams, dėmesio mokytojų kvalifikacijos kėlimui“ (Gabrielavičiūtė I., Čėsniene I., „ Vaiko brandumas mokyklai ir ugdymo galimybės“ 2011 p. 2). Brandumui mokyklai labai svarbi ir šeimos aplinka, vaiko gyvenamoji vieta, lytis. Tėvų noras ir požiūris į savo vaiką ne visada sutampa su ugdymui reikalingais vaiko brandumo požymiais. Dažnai tėvai mano, kad raidžių ir skaičių pažinėjimas, gebėjimas skaityti skaičiuoti yra pasiruošimo mokyklai pagrindas. Jei vaikas žino raides, to nepakanka leisti jį į mokyklą. Autorių nuomone, būsimas pirmokas turi būti emociškai atsparus, nesivaržyti bendrauti, nesibaiminti atsidurti tarp nematytų žmonių ir t. t.

Pagal V. Glebuviene, B. Grigaitės, O. Monkevičienės (2004) mokyklinė vaiko sambrandą sudaro:

- fizinė vaiko branda: gera vaiko fizinė ir psichinė sveikata, išlavėję judesiai, gera pirštų – riešo motorika, gera akies – rankos koordinacija;
- intelektinė vaiko branda: aktyvus domėjimasis pasauliu, valingos atminties ir dėmesio pradmenys, loginio, kritinio, probleminio, kūrybinio mąstymo pradmenys, išlavėjusi kalba, elementarūs matematiniai vaizdiniai;
- socialinė vaiko branda: elementari savikontrolė ir susivaldymas, teigiamas savęs suvokimas ir savigarba, sugebėjimas siekti tikslų, bendrauti, bendradarbiauti, prisitaikyti, noras būti mokiniu;
- praktinė vaiko branda: įvairiausi vaiko praktiniai mokėjimai ir įgūdžiai.

2.2 Vaiko brandinimo mokyklai kokybės samprata

Aptariant kokybės sampratas 1.2 skyriuje minėta, jog kokybė įtakojama įvairių veiksnių ir yra keičiama. Konceptijose, programose, standartuose (2002) kituose priešmokyklinių ugdymą reglamentuojančiuose dokumentuose, sutariama kas yra priešmokykliniame ugdyme kokybė. Vadinasi, vaiko brandos ugdymo procesas t. y. brandinimas mokyklai laikytinas kokybišku, jei jis orientuotas ugdyti jau minėtas pirmame skyriuje kompetencijas:

1. Socialinę vaiko kompetenciją;
2. Sveikatos saugojimo kompetenciją;
3. Pažinimo kompetenciją;
4. Komunikavimo kompetenciją;
5. Meninę kompetenciją.

Kaip teigta ankstesniame skyriuje, vaiko brandinimas mokyklai – brandos ugdymo procesas: visų vaiko fizinių ir psichinių galių puoselėjimas, pozityvios socialinės ir emocinės patirties įgijimas, pažinimo motyvacijos žadinimas, kūrybiškumo skatinimas. Tai brandinimo mokyklai paskirtis.

Kokybės požymiai – tai *atitikimas paskirčiai*. Vadinasi, vaiko brandinimas mokyklai laikytinas kokybišku, jei jis:

1. Puoselėja vaiko fizines galias;
2. Puoselėja vaiko psichines galias;
3. Sudaro sąlygas įgyti pozityvios socialinės patirties;
4. Sudaro sąlygas įgyti pozityvios emocinės patirties;
5. Žadina pažinimo motyvaciją;
6. Skatina kūrybiškumą.

Priešmokyklinio ugdymo kitas aspektas – *tikslų pasiekimo laipsnis*. Šiuo atveju reikėtų tirti rezultata pagal vaiko brandumo mokyklai rodiklius – vaikų intelektinės, socialinės emocinės brandos laipsnį, nuostatų ir pasirengimo tapti mokiniu stiprumą. Tačiau tyrimo

problema orientuota į proceso, t. y. brandinimo, o ne rezultato vadybą. Todėl tikslų pasiekimo laipsnis, kaip kokybės požymis, darbe netiriamas.

Kad brandinimas būtų kokybiškas, t. y. kad būtų realizuotas brandinimo paskirčiai būtinas procesas, būtina sukurti atitinkamą ugdymo/si aplinką ir taikyti tinkamus ugdymo/si būdus. Priešmokyklinio ugdymo(si) priemonė – žaislas, daiktas ar medžiaga, padedanti priešmokyklinio amžiaus vaikui natūraliai ugdytis mokymuisi mokykloje reikalingus gebėjimus. Vaiko brandinimo mokyklai kokybę pateikiame apibendrinančia lentele.

3 lentelė. Vaiko brandumas mokyklai (pagal L. Zolubienė)

Susitarimai, kokia vaiko branda mokyklai yra kokybiška	Brandinimo mokyklai paskirtį atitinkantis procesas	Brandinimo kokybę užtikrinanti aplinka	Brandinimo kokybę užtikrinantis ugdymas	Brandinimo kokybę užtikrinantis vaiko pažinimas	Brandinimo kokybę užtikrinantys ugdymo būdai
Išugdytos vaiko kompetencijos: 1. Socialinė kompetencija; 2. Sveikatos saugojimo kompetencija; 3. Pažinimo kompetencija; 4. Komunikavimo kompetencija; 5. Meninė kompetencija.	1. Puoselėja vaiko fizinės galias; 2. Puoselėja vaiko psichinės galias; 3. Sudaro sąlygas įgyti pozityvios socialinės patirties; 4. Sudaro sąlygas įgyti pozityvios emocinės patirties; 5. Žadina pažinimo motyvaciją; 6. Skatina kūrybiškumą.	1. Garantuoja vaiko saugumą; 2. Artima vaikui.	1. Į vaiko poreikius orientuotas ugdymas; 2. Partneriška vaiko ir pedagogo sąveika; 3. Autoritetinė (pavyzdžio pedagogika); 4. Humaniškas, demokratiškas mikroklimatas	1. Gebėjimų lygio identifikavimas; 2. Ugdymo/si poreikių identifikavimas; 3. Tolesnės raidos prognozavimas; 4. Ugdymo individualizavimas.	1. Skatina masinį ugdymo būdą; 2. Išlygina masinį ugdymo būdą; 3. Terapinis ugdymo būdas; 4. Specialusis ugdymo būdas

Tinkamas vaiko brandumas mokyklai – toks jo fizinis, intelektinis, socialinis bei praktinis subrendimo lygis, kuris sudaro prielaidas sėkmingai ugdytis pagal bendrąją programą pradžios mokykloje bei prisitaikyti prie mokyklos gyvenimo. Mokyklinė vaiko sambranda tai:

- fizinė vaiko branda, t. y. gera vaiko fizinė ir psichinė sveikata, išlavėję judesiai, gera pirštų – riešo motorika, gera akies – rankos koordinacija. Biologinį vaikų subrendimą mokyklai rodo ir nuolatinių dantų skaičius. Pvz. 7-aisiais gyvenimo metais mergaitės jų turi 6-7, o berniukai 5-6. Didelę reikšmę turi kūno proporcijos bei sandara;
- intelektinė vaiko branda, t. y. aktyvus domėjimasis pasauliu, valingos atminties ir dėmesio pradmenys, loginio, kritinio, probleminio, kūrybinio mąstymo pradmenys, išlavėjusi kalba, elementarūs matematiniai vaizdiniai; Psichinei brandai bei intelekto lygiui nustatyti sukurta daugybė testų bei tyrimų. Vaiko mokyklinei brandai tirti naudojami J. Jiraseko orientacinis mokyklinės brandos testas ir modifikuotas A. Kerno testas. Vienas paprasčiausių – vaikas turi atlikti 3 užduotis – nupiešt žmogų, nukopijuoti trumpą posakį, ir tam tikra tvarka išdėstyti 10 taškų;
- socialinė vaiko branda, t. y. elementari savikontrolė ir susivaldymas, teigiamas savęs suvokimas ir savigarba, sugebėjimas siekti tikslų, bendrauti, bendradarbiauti, prisitaikyti, noras būti mokiniu;
- praktinė vaiko branda, t. y. įvairiausi vaiko praktiniai mokėjimai ir įgūdžiai. Mokyklai brandus yra tas vaikas, kurio savivoka, savęs vertinimas, emocijų, savikontrolės, pažinimo ir kiti procesai yra pasiekę šešiamečiui būdingą susiformavimo lygį, o pasiekimai – mokymosi pradžiai reikalingų žinių, mokėjimų, gebėjimų apimtį bei kokybę. (Glebuviene V., Grigaitė B., Monkevičienė O. „Lietuvos vaikų brandinimas mokyklai: tyrimas ir problemos“ 2004. p. 3-7)

Iki šiol diskutuojama tokiais vaiko brandumo mokyklai klausimais: nuo kokio amžiaus galima ir reikalinga vaikui mokykla? Kaip žinia, vaikas vystosi pagal tam tikrus dėsningumus, jo vystymasis turi tam tikrą seką. Bet vaikų vystymosi tempai gali labai skirtis. To paties amžiaus vaikai gali būti išsivystę skirtingai. Vienoje srityje vaikas gali būti labiau išsivystęs nei kitoje. Vadinasi, apie vaiko brandumą mokykloje derėtų spręsti ne vien pagal amžių.

Priešmokyklinio ugdymo priemonės samprata nusako priešmokykliniame ugdyme naudotinių priemonių sampratą, jos paskirtį, funkcijas ir naudojimo galimybes ugdymo procese, pateikia priemonių atrankos ir šių priemonių paketo sudarymo principus. Dokumentas skiriamas priešmokyklinių grupių pedagogams, priešmokyklinį ugdymą organizuojančių įstaigų vadovams, steigėjams, priemonių rengėjams ir gamintojams, švietimo politikams, visai švietimo bendruomenei. Priešmokyklinio ugdymo priemonių paskirtis – ugdyti aktyvų, smalsų, savo

gebėjimais pasitikinti, pažinti ir mokytis norinti priešmokyklinio amžiaus vaiką, sudaryti jam prielaidas toliau sėkmingai ugdytis mokykloje.

3. PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO TURINIO ĮTAKA VAIKŲ BRANDAI MOKYKLAI EMPIRINIS TYRIMAS

3.1 Tyrimo metodologija ir organizavimas

Norėdami išsiaiškinti, priešmokyklinio ugdymo turinio planavimo ypatumus, priešmokyklinio ugdymo turinio kokybę brandinant vaikus. Tame tarpsnyje vyraujančius bruožus ir kylančias problemas, atlikome priešmokyklinio ugdymo pedagogų anketinę apklausą.

Tyrimo tikslas: Išanalizuoti priešmokyklinio ugdymo veiklos planavimo požymius, atskleidžiant ugdymo turinio kokybės procesą įtakojančius veiksnius brandinant vaikus mokyklai, priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir pradinių klasių mokytojų požiūrio aspektu.

Tyrimo organizavimas. Tyrimas atliktas Šiaulių miesto, Šiaulių rajono ikimokyklinėse įstaigose. Tyrimas atliktas 2013 metų balandžio mėnesį. Sudaryta anketa skirta priešmokyklinio ugdymo pedagogams sudaryta iš 16 klausimų, iš jų 2 atviro tipo klausimai. Buvo išplatintos 50 anketos, iš jų buvo atsakytos ir gražintos 45 anketos. Anketos pavyzdys (priedas nr. 1). Kad duomenys būtų tikslesni, tai buvo sudarytas klausimynas skirtas pradinių klasių mokytojoms, kurios organizuoto interviu metu atsakė į rūpimus klausimus. Interviu pasitelktas, nes atsakymai būna išsamesni, nei atsakant į klausimos anketoje. Interviu dalyvavo 5 pradinių klasių mokytojai. Pokalbių protokolai (priedas nr. 2) Siekiant dar išsamiau išsiaiškinti priešmokyklinio ugdymo turinio kokybę įtakojančius veiksnius brandinant vaikus mokyklai, buvo išanalizuoti mokslo metų (9 mėnesių) savaitiniai planai, iš viso 40 planų. Siekiama atskleisti planavimo tematiką, metodus ir kt.(priedas nr. 3)

Atlikti tokius tyrimus prireikė, kadangi priešmokyklinio ugdymo organizatoriai yra priešmokyklinio ugdymo pedagogai, todėl jų nuomonė ir turinio organizavimo būdai tiesiogiai įtakoja įgūdžių, žinių gausą, vaikų brandumą mokyklai. Pradinių klasių mokytojų interviu padėjo sužinoti informantų nuomonę apie priešmokyklinio ugdymo turinį, kaip vertina vaikų pasiruošimą, brandumą mokyklai. Aiškinantis ugdymo turinio kokybę, kaip siekiama vaikų brandumo, buvo išanalizuoti mokslo metų, 40 savaitinių ugdymo planai. Interviu, anketų klausimai buvo suskirstyti į aktualias sritis t. y. Priešmokyklinio ugdymo turinio samprata, priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata, ugdymo turinio kokybės kriterijų raiška, priešmokyklinio amžiaus vaiko brandumas lankyti mokyklą.

Taigi, tyrimui atlikti buvo parengta anketa, interviu klausimynas pradinių klasių mokytojams, bei ugdymųjų planų kokybinė analizė. Duomenys apdoroti keliais etapais: individualiai peržiūrint kiekvieną anketą - klausimyną bei rankiniu būdu koduojant kai kuriuos klausimus ir vykdant atvirų klausimų kokybinę bei kiekybinę analizę. Statistinė išvada laikyta patikima, kai $p \leq 0,05$ (p - statistinės paklaidos tikimybė). Statistinės paklaidos tikimybės p

kritinė riba parodo, koks yra leistinas statistinių sprendimų paklaidos dydis. Visi standartiniai sprendimai, nepatikimos sąlygos $p \leq 0,05$, šioje tyrimo ataskaitoje buvo traktuojami kaip nepagrįsti. Tai reiškia, kad šiame tyrime užsibrėžta ne didesnė nei 5 % leistina statistinių sprendimų paklaida (r- koreliacijos koeficientas).

3.1.1 Tiriamųjų charakteristika.

Tiriamųjų charakteristika atliekama remiantis sociodemografinėmis anketų dalimis, kuriose siekiama išsiaiškinti respondentų amžių, išsilavinimą, pedagoginio darbo stažą, kvalifikacinę kategoriją.

Pusiau struktūruotą interviu sutiko atlikti 5 pradinių klasių mokytojos. Interviu buvo atliktas pedagogių darbo metu, laisvo nuo darbo laiku. Respondenčių amžius nuo 41 – 52 metų, visos mokytojos yra pasikėlusios kvalifikaciją. Interviu dalyvavo 3 mokytojos – metodininkės, 2 vyr. mokytojos kvalifikaciją turinčios mokytojos. Pagal šiuos duomenis galima teigti, respondentės turi ilgametę darbinę patirtį, dėl ko gautus duomenis galima laikyti patikimais.

Respondentų lytis. Visos apklaustos pedagogės buvo moterys.

4 lentelė

Pedagogių pasiskirstymas pagal amžių

Pedagogų pasiskirstymas pagal amžių	Pedagogų (N = 45)
iki 25	5
nuo 26 – 35;	19
nuo 36 – 45	13
nuo 46 – 55	4
nuo 56 – 60	2
virš 60	2

Respondentų amžius. 4 lentelėje pavaizduotas priešmokyklinio ugdymo pedagogių pasiskirstymas pagal amžių. Kaip matome daugiausia dirbančių pedagogių yra gana jaunos, perspektyvios, kadangi 19 pedagogių iš tyrimo dalyvavusių respondenčių yra 26 – 35 metų. Taip pat daug pedagogių yra 36 – 45 metų. Šiame tyrime dalyvavo ir 4 pedagogės dirbančios su priešmokyklinio amžiaus vaikais sulaukusios ir 56 – 60 ir daugiau metų.

Tai galima teigti, kad tyrime dalyvavo ir savo nuomonę išsakė perspektyvios, aktyviai dirbančios ir savo patirtimi galinčios dalintis pedagogės.

5 lentelė

Pedagogų pasiskirstymas pagal išsilavinimą

Pedagogų pasiskirstymas pagal išsilavinimą.	Pedagogų (N = 45)
--	--------------------------

Aukštasis išsilavinimas	34
Magistro laipsnio išsilavinimas	7
Aukštesnysis	4

Respondentų išsilavinimas. 5 lentelėje pavaizduotas respondentų išsilavinimas. Pagal Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2012 m. įsakymo dėl „Kvalifikacinių reikalavimų mokytojams aprašas“ pedagogai gali dirbti švietimo įstaigose tūrėdami ne žemesnį kaip aukštąjį išsilavinimą. Todėl respondenčių atsakymai pasiskirstė, kad aukštąjį išsilavinimą turi 34 pedagogės, o magistro laipsnį turi 7 pedagogės. 4 respondentai turi aukštesnįjį išsilavinimą. Jos savo pagal to patį įstatymą gali tęsti savo darbą, kadangi joms iki pensijinis amžiaus liko apie 5 metus.

Tai gi pagal gautus duomenis, pedagogės dirbančios su priešmokyklinio amžiaus vaikais turi reikalingą išsilavinimą.

6 lentelė

Pedagogų pasiskirstymas pagal darbo stažą

Pedagogų pasiskirstymas pagal darbo stažą	Pedagogų (N = 45)
1– 10 metų	10
11 – 20 metų	22
21 – 30 metų	10
virš 31 metų	3

Respondentų darbo stažas. 6 lentelėje atsispindi priešmokyklinio ugdymo pedagogių darbo stažas švietimo įstaigoje. Išanalizavus gautus duomenis paaiškėjo daugiausia tyrime dalyvavusių pedagogių turi 11 – 22 metų stažą, jų yra 22. 10 respondenčių pažymėjo, kad jos turi darbo stažą iki 10 metų, tiek pat buvo ir pedagogių pažymėjusių, jog turi nuo 21- 30 metų darbo stažą. Mažiausiais pedagogių skaičius turi daugiau nei 30 metų darbo stažą švietimo įstaigoje, jų buvo tik 3.

Pedagogų pasiskirstymas pagal kvalifikaciją

Pedagogų pasiskirstymas pagal kvalifikaciją	Pedagogų (N = 45)
Auklėtoja	8
Vyresnioji auklėtoja	27
Auklėtoja - metodininkė	10
Auklėtoja - ekspertė	0

Respondentų kvalifikacija. 7 lentelėje atsispindi respondenčių kvalifikacija. Iš gauti rezultatai parodė, kad daugiausia tyrime dalyvaujančių pedagogių turi vyresniosios auklėtojos kvalifikaciją jų yra 27. Dar 10 pedagogių turi metodininkės, kvalifikaciją tyrime nedalyvavo nei viena ekspertė. Pagal gautus duomenis galima teigti, kad dauguma priešmokyklinio amžiaus vaikai turi galimybę ugdytis pas labai gerai kvalifikuotas, darbo patirtį ir stažą turinčias specialistes. Taip pat galima numanyti, kad tyrimo rezultatai bus patikimi ir atspindintys realią situaciją, bei priešmokyklinio ugdymo pedagogių nuomonę.

3.1.2 Priešmokyklinio ugdymo turinio samprata. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.

Lietuvos respublikos švietimo įstatyme (2003) taip pat teigiama, jog **ugdymo turinys** – integruota žinių, įgūdžių, gebėjimų, vertybiniu nuostatu sistema. Paprašius pasakyti pradinių klasių mokytojų įvardinti priešmokyklinio ugdymo turinio sudėti, jo samprata, respondenčių atsakymus galimas suskirstyti į tokias subkategorijas: tikslai, kompetencijų ugdymas, ugdomoji aplinka, bendravimas, bendradarbiavimas su kolegomis, metodai. Visos iš penkių apklaustuoju informančių atsakė, jog priešmokyklinio ugdymo turinys orientuotas į ugdymo kompetencijų plėtojimą. Trys atsakovės išskyrė, jų manymu, svarbiausias sritis kurias vaikai ugdomi priešmokyklinėje grupėje. Dvi mokytojos ugdymo turinį apibūdino gana abstrakčiai, kad ugdymas apima visas ugdomas sritis. Respondentės kompetencijų smulkiau neišskaidė, paminėjo tik jų grupes.

Informantės išskyrė, jog ugdymo turinį įtakoja ugdomoji aplinka, kai užtikrinamas geras psichologinis klimatas. Taip pat viena iš atsakovių paminėjo, kad priešmokyklinio ugdymo turinį sudaro ir bendravimas bendradarbiavimas tarp pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio

ugdymo pedagogių. Mokytojų atsakymai suskirstyti pagal subkategorijas ir pavaizduoti 8 lentelėje.

8 lentelė

Mokytojų nuomonė apie priešmokyklinio ugdymo sampratą ir turinį

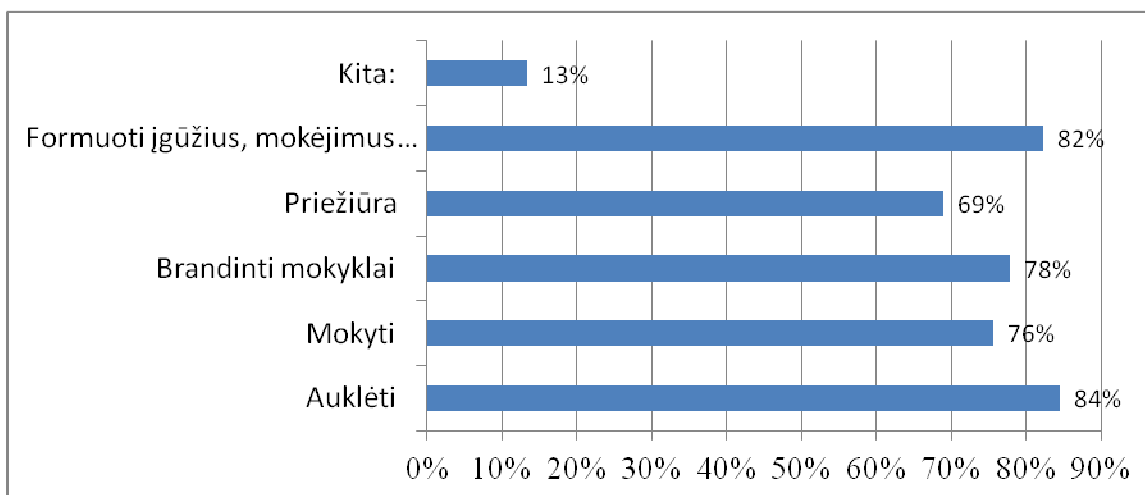
KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Priešmokyklinio ugdymo turinio samprata	<i>Kompetencijų ugdymas</i>	<p>„Gebėjimų išryškėjimas, formavimas. „</p> <p>„Socialinių įgūdžių – pareiškimo, atsakomybės ugdymas.“</p> <p>„Skaičiavimo, kalbėsenos įgūdžių ugdymas.“</p> <p>„Priešmokyklinis ugdymas - tai visa sistema žinių, mokėjimų ir įgūdžių su kuriais susipažįsta darželio ugdytiniai.“</p> <p>„Ugdymas organizuojamas, pagal kompetencijas. Lavinant smulkiajai motorikai, skatinimas daugiau sužinoti.“</p>
	<i>Ugdomoji aplinka</i>	„Psichologinio klimato būsimam pirmokui kūrimas – pasiruošimas mokyklai.“
	<i>Bendravimas bendradarbiavimas su kolegėmis</i>	„Tai nuolatinis bendravimas bendradarbiavimas su mokykla, būsima mokytoja.“
	<i>Tikslai</i>	<p>„Vaikas ruošiamas mokyklai ir organizuojamos veiklos, pamokos, supažindina su raidėmis, skaitmenimis ir lavina ranka.“</p> <p>„prieš numatant planą išsikeliami tikslai, kurie derinami su įstaigos išsikeltais tikslais“.</p> <p>„įgyvendinimui numatoma ugdomoji aplinka, ugdomoji veikla ir ugdymo metodai.“</p>

Išanalizavus apklaustųjų atsakymus galima pastebėti, jog visos respondentės priešmokyklinio ugdymo turinį suvokia, kaip orientyrą numatytu kompetencijų ugdymui. Turinys sudaromas ugdyti penkioms priešmokyklinio ugdymo kompetencijų grupėms: socialinei, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, meninei. Buvo paminėta, jog ugdymo turinys sudaromas remiantis taip, kad būtų ugdomi visi gebėjimai. Taip pat viena informantė pasakė, kad turinys sudaromas atsižvelgiant į išsikeltus tikslus, jiems įgyvendinti numatomi uždaviniai.

Galima teigti, kad respondentės ugdymo turinį suvokia kaip integralų ir įvairiapusį ir organizavimo nurodymus atitinkantį ugdymo orientyrą. Ugdymo turinio sampratos yra

šiuolaikiškos, atspindinčios šiuolaikinę filosofinę sąveikos-ugdymosi paradigmą, vadovaujasi akademinio ugdymo nuostatomis

Išsiaiškinus mokytojų nuomonę, apie ugdymo turinį svarbu išsiaiškinti ir priešmokyklinio ugdymo pedagogių nuomonę apie tai, kokia jų manymu yra priešmokyklinio ugdymo reikšmė vaikams, bei kokios paslaugos turi būti teikiamos priešmokyklinėje grupėje, atspindinčios ugdymo turinį (4 paveikslas).

4 pav. **Priešmokyklinio ugdymo pedagogų nuomonė apie tai kokias paslaugas turi būti suteikiamos priešmokyklinėje grupėje. (%)**

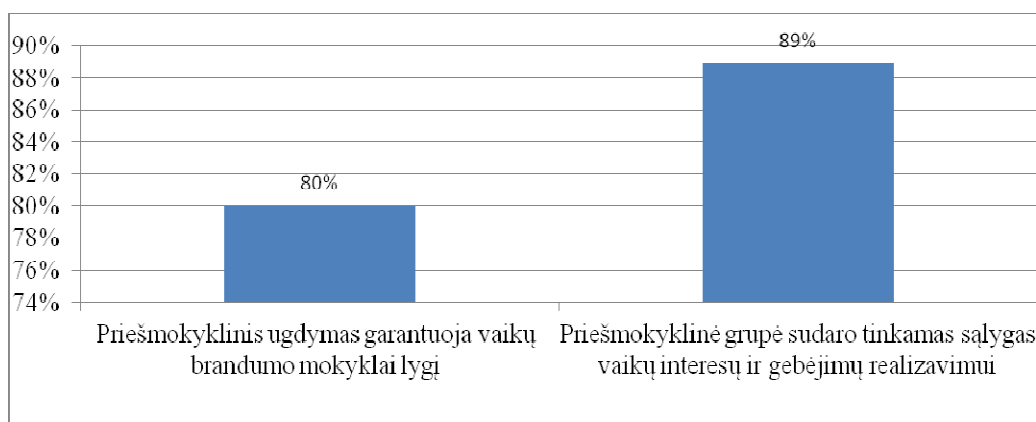
Atlikus tyrimą paaiškėjo, kad absoliuti dauguma respondentų pritaria, kad priešmokyklinėje grupėje turi būti suteikiamos šios paslaugos: auklėjimas, mokymas, brandinimas mokyklai, mokėjimų, gebėjimų formavimas. Kiek mažiau (du trečdaliai) respondentės akcentavo, jog priešmokyklinio amžiaus vaikams reikia priežiūros.

Tai ir gauti rezultatai, pavaizduoti 4 paveiksle, parodo, jog respondentų nuomonė, pagal išskirtas sritis yra apylygė. Pagal pedagoges svarbiausiai, kad priešmokyklinėje grupėje būtų auklėjama 84 proc., formuojami įgūdžiai, mokėjimai 82 proc. 13 proc. pedagogių išskyrė ir tai, kad priešmokyklinėje grupėje turi būti suteikiama galimybė keliauti ir realiai ugdyti savo socialinius gebėjimus, užtikrinti gerą mikroklimatą priešmokyklinėje grupėje, dažnas tėvų (globėjų) įtraukimas į ugdymo procesą.

Nors priešmokyklinio ugdymo pagrindas yra sudarytas, kad būtų vaikas brandinamas mokyklai, tačiau dėl gautų rezultatų galima spręsti, kad vaikas brandinamas auklėjimo, įgūdžių formavimo eigoje. Nes brandinimą mokyklai, kaip priešmokyklinio ugdymo paslaugą pasirinko 76 proc. respondentų. Priešmokyklinio ugdymo pedagogių ir mokytojų nuomonė sutampa, jog priešmokyklinėje grupėje auklėtojos turi užtikrinti galimybę vaikams įgauti reikalingu žinių, išsilavinti gebėjimus pagal kompetencijas, bei brandinti vaikus mokyklai,

socialiai aktyviais, gebančius pažinti raides, skaičius ir pan.

5 paveiksle pavaizduota pedagogių nuomonė, nurodytų teiginių atžvilgiu, kuriems recenzentės pritarė.

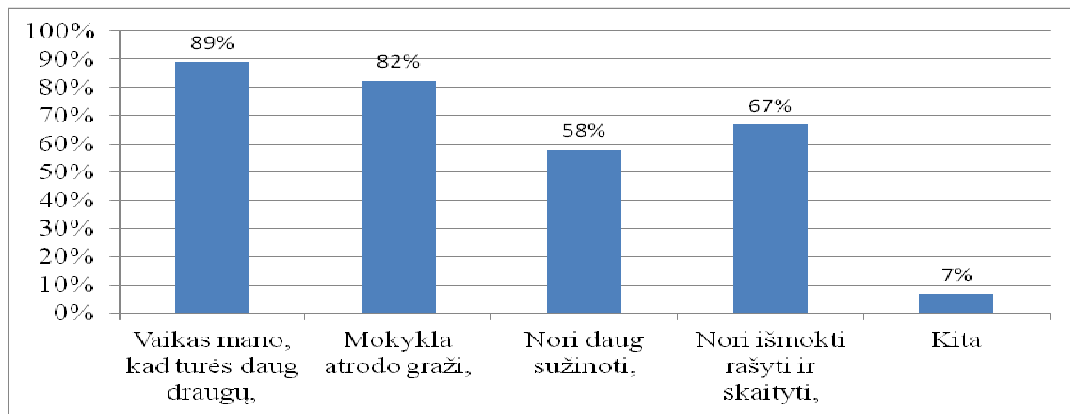

5 pav. **Priešmokyklinio ugdymo reikšmė. (%)**

Rezultatai pasiskirstė taip, kad priešmokyklinio ugdymo procesas garantuoja vaiko brandumo lygį mokyklai 80 proc. taip pat priešmokyklinėje grupėje turi būti užtikrinama vaikų gebėjimų ir įgūdžių realizavimo procesas, už šį teiginį pasisakė daugiau respondentai, tai yra 89 proc.

Pedagogai darbe su bet kokio amžiaus vaikais turi įdėti daug pastangų, kad ugdymo(si) procesas būtų veiksnus įdomus. Reikia naudotis įvairiais metodais motyvuojant, sudominant vaikus. Būtent tai labai svarbu daryti ir priešmokyklinėje grupėje, kadangi po metų pasikečianti vieta, mokymosi procesas, atsiradusios taisyklės galimai numalšina tą motyvaciją. Pradinių klasių mokytojos interviu metu taip pat išskyrė, jog ugdymo turinyje turi atsispindėti kokybiškas ugdymo proceso planavimas, kad būtų keliami tikslai siekiantys supažindinti su veikla mokykloje, bei užtikrinti vaiko brandumo lygį keliantį ugdymą.

Trečiuoju anketos klausimu buvo siekiama išsiaiškinti, pedagogių pastebėjimus, nuomonę, kas būtent motyvuoja vaikus ruoštis mokymosi laikotarpiui mokykloje. 6 paveiksle pavaizduota pedagogų nuomonė kas vaikus motyvuoja ruoštis mokyklos lankymui.

6 pav. **Pedagogų nuomonė, kodėl vaikai nori lankyti mokyklą.(%)**

Kaip jau minėta, teorinėje dalyje ugdymo procesas turi būti įdomus ir vaikai nuolat motyvuojami. Tai gi vaikai ruošdamiesi eiti į mokyklą, yra linkę būti aktyvesni priešmokyklinėje grupėje, nes mano, jog jie mokykloje susiras daug draugų, taip mano 89 proc., nes mokykla labai graži 82 proc., tai pat nori išmokti rašyti skaityti ir kt. taip mano 67 proc. respondentų. 7 proc. respondentų įvardino, kad vaikai dar nori lankyti mokyklą, nes nereikia miegoti ir ten bus linksmiau. Tai galima teigti, kad vaikai yra tinkamai supažindinti su veikla kurią veiks mokykloje, ir jie jau to laukia.

Dažna informacijos sklaida, bendravimas tarp mokytojų, priešmokyklinio ugdymo pedagogų skatina organizuoti įdomias, vertingas veiklas užsiėmus, pasiekiant įvairesnių tikslų. Teigiamai pasisakė visi 45 respondentai. Nurodytos priežastys pavaizduotos 9 lentelėje.

9 lentelė

**Priešmokyklinio ugdymo pedagogų ir pradinių klasių mokytojų bendravimo svarba.
Priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu**

Pedagogų pasiskirstymas	Pedagogų (N=45)	Pedagogų %
Būsima mokytoja gali artimiau susipažinti su būsimais mokiniais	15	33%
Galima organizuoti bendras šventes, renginius, veiklas	6	13%
Vaikai lengviau adaptuojasi, jau žinomoje vietoje.	20	44%
Palaiko bendravimą su jau į mokyklą einančiais vaikais, taip padės adaptuotis, mokykloje.	3	7%
Apsilankymai mokykloje pajvairina priešmokykinukų kasdienybę.	1	2%

Analizuojant gautus rezultatus pastebima, kad bendradarbiavimas, priešmokyklinio ir pradinių klasių pedagogių, labai svarbus. Respondenčių nuomone bendravimas, bendradarbiavimas su pradinių klasių mokytojais labiausiai įtakoja vaiko lengvesnę adaptaciją

mokykloje, tokią nuomonę išsakė 44 proc. pedagogių. Kiti respondentai išskyrė, kad toks bendravimas yra svarbus, nes mokytoja ir vaikai gali artimiau susipažinti dar prieš mokslo metų pradžią. Už tai pasisakė 33 proc. respondentų. Tik viena pedagogė išsakė nuomonę, jog toks bendravimas naudingas, kad pajvairinti vaikų kasdienybę.

Kad priešmokyklinio ugdymo pedagogės išvelgia bendravimo teigiamybės su pradinių klasių mokytojomis, tai 10 lentelėje pavaizduota mokytojų nuomonė tokiu pat klausimų. gauti rezultatai suskirstyti į dvi kategorijas, į tai kad reikia bendrauti ir nereikia palaikyti bendrų ryšių.

10 lentelė

Priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikšmė. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Priešmokyklinės grupės ir pradinių klasių mokytojos bendravimas	<i>Reikia bendrauti</i>	„Labai svarbu, nes mokytoja turi galimybę susipažinti su mokiniais, o mokiniai pradėję lankyti mokyklą, nesijaus tokie svetimi.“ „...turi galimybę sužinoti vaiko asmenines ypatybes.“
	<i>Nebūtina bendrauti</i>	„Nebūtina, nes kiekvienas žino savo darbą ir jį dirbą, o ir laiko nėra tam.“

4 mokytojos pasisakė, jog reikia bendrauti, organizuoti bendras veiklas su priešmokyklinę, grupę lankančiais vaikais. Savo nuomonę argumentavo, jog „nes mokytoja turi galimybę susipažinti su mokiniais, o mokiniai pradėję lankyti mokyklą, nesijaus tokie svetimi“, bei „...turi galimybę sužinoti vaiko asmenines ypatybes.“ Mokytojų požiūris ir nuomonė ne visada sutampa, viena mokytoja mano kad tikrai nebūtina palaikyti itin artimus santykius tarp auklėtojų ir mokytojų. Savo nuomonę argumentuoja, kad „Nebūtina, nes kiekvienas žino savo darbą ir jį dirbą, o ir laiko nėra tam“.

Lyginant mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogių nuomonę tais pačiais klausimais galima pastebėti, kad daugumos mokytojų ir auklėtojų nuomonė sutampa, kadangi daugiausia respondenčių iš abiejų grupių mano, kad bendravimas tarp auklėtojų ir mokytojų labais svarbus padedant susipažinti su nauja aplinka ir adaptuotis mokykloje, mokytojais artimiau pažinti vaikus.

Gautų rezultatų dėka galima teigti, kad priešmokyklinio ugdymo pedagogės stengiasi kuo dažniau bendrauti su pradinių klasių mokytojomis, siekdamos išleisti vaikus į mokyklą, kurioje jie jausis laukiami, ir bus susipažinę su laukiančia veikla, mokytoja.

Apibendrinimas

- Mokytojai ir priešmokyklinio ugdymo pedagogės suvokia, kad priešmokyklinio ugdymo turinys sudaromas ugdyti penkioms priešmokyklinio ugdymo kompetencijų grupėms: socialinei, sveikatos saugojimo, pažinimo, komunikavimo, meninei, kad būtų ugdomi visi gebėjimai. Taip pat turinys sudaromas atsižvelgiant į išsikeltus tikslus, jiems įgyvendinti numatomi uždaviniai.
- Abiejų grupių priešmokyklinio ugdymo pedagogės ir mokytojos suvokia, kad priešmokyklinio ugdymo grupę lankantys vaikai turi turėti galimybę lankytis mokykloje susipažinti su esančia veikla ne vien iš pasakojimų. Siekti bendravimo bendradarbiavimo su mokytojomis ir priešmokyklinio ugdymo pedagogais.

3.1.3 Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.

A. Juodaitytė, R. Karžinauskienė (2008, p. 26), apibendrinamos daugelio autorių pateiktus kokybės apibrėžimus, teigia: „švietimo kokybė gali būti aiškinama kaip *bendrasis tikslas*, kurio turi siekti švietimo sistema, *uždavinys*, kuris keliamas kokybiškam švietimo situacijos vertinimui; taip pat kaip vienas konkrečių uždavinių, prilyginamų *efektyvumui*, *veiksmingumui*, *teisingumui*, *demokratijai*, švietimo sistemos veiklos rezultatų skaidrumui, kuriuos atlieka įvairios interesų grupės, dalyvaujančios priimančios sprendimus”. Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. (2009). *Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė*.

Mokytojų klausama ir tai, kas įtakoja kokybišką ugdymo turinį, pagal ką mokytojos vertina kokybę. Atliekant interviu vertinimą, respondentų teigimu kokybę įtakoja tinkamai paruošta aplinka, ar parinktos vaiko turimus gebėjimus atitinkančios ugdomosios priemonės. Vertinant ugdytinių pasiekimus, dviejų respondenčių teigimu, galima nustatyti, ar tinkamai buvo parinkti ugdomieji metodai ugdomosioms kompetencijoms plėtoti. Atsižvelgiant į tai galima juos keisti. Tik viena iš respondenčių paminėjo, jog vertinant ugdytinių pasiekimus išryškėja ar kompetencijos buvo ugdomos atsižvelgiant į imliuosius laikotarpius. Respondentų nuomonė atsispindi 11 lentelėje. Mokytojų nuomonės buvo suskirstytos į subkategorijas, tokias kaip pažanga, tinkamai paruošta ugdomoji aplinka ir metodai.

Požymiai rodantys apie kokybiška ugdymo turinį. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata	<i>Pažanga</i>	<p>„Į mokyklą atėję priešmokyklinukai jau yra tikrai pasiruošę lankyti mokyklą. „ „moka bendrauti kolektyve, turi daug pasaulio pažinimo žinių. „</p> <p>„Kai mokinys pažįsta raides, geba jas jungti į skiemenis, spalvina neišlysdami už linijų, dailiai spalvina pieštukais.“</p> <p>„Vaikas pažįsta raides, skaitmenimis. Geba perskaityti vieną kitą žodį, sudėti ar atimti 5-kių ribose, suskaičiuoti iki 10- ties, geba kirpti žirkklėmis.“</p>
	<i>Tinkamai paruošta ugdomoji aplinka</i>	„Turinys orientuotas į būsimą Lietuvos pilietį, kaip motyvuotą asmenybę, kad mokėtų orientuotis į besikeičiančią aplinką ir ugdyti visas kompetencijas.“
	<i>Metodai</i>	<p>„Pasirenkami metodai kurių pagalba ugdomi vaikai individualiai, plėtojant jų geriausiu gebėjimus, ar užpildant spragas“</p> <p>„Į mokyklą atėję priešmokyklinukai jau yra tikrai pasiruošę lankyti mokyklą, moka bendrauti kolektyve, turi daug pasaulio pažinimo žinių.“</p>

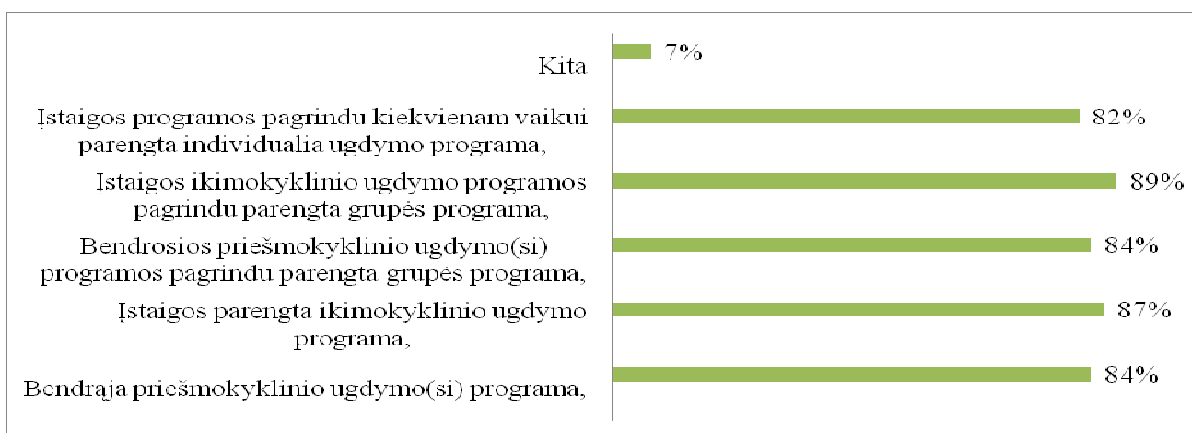
Pagal išskirtas kategorijas galima susidaryti nuomonę, kad tai informančių pagrindiniai ugdymo kokybės vertinimo kriterijai. Galima pastebėti, kad priešmokyklinio ugdymo pedagogių ir pradinių klasių mokytojų nuomonė sutampa, jog kokybiškas ugdymo turinys, kai vaikai turi galimybę išsiugdyti gebėjimą skaityti, skaičiuoti, rašyti, turi daug pasaulio pažinimo žinių, kai ugdymas įtakoja vaiko samanos vertybių raidą.

Pedagogų nuomone, priešmokyklinio ugdymo turinys modeliuojamas įvairiai: pagal vaikų kompetencijas, poreikius, vaikų veiksena, įstaigos veiklos kryptingumą ir kt., t.y. vadovaujamosi metodinėmis programų rengimo rekomendacijomis bei nacionalinėmis ir alternatyviomis ugdymo programomis.

Apibendrinant gautus duomenis, galima susidaryti nuomonę, kad mokytojos yra patenkintos vaikų pasiekimais, naudojamais priešmokyklinio ugdymo pedagogių naudojamais metodais, produktyviomis veiklomis, išvykomis ir kt.

Teorinėje dalyje 1.2 skyriuje apibrėžiama, kad numatant ugdymo turinį būtina sukurti strategiją apibrėžiant ugdymo turinio proceso tikslus ir principus, švietimo lygmenų

funkcijas ir atsakomybe šiame procese, numatyti ugdymo turinio proceso iki 2012 m. prioritetus, priemones, rodiklius. Todėl buvo klausiami ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai, kokiomis programomis kitais šaltiniais naudojami planuojamos ugdymo programai. Gauti rezultatai apskaičiuoti ir pavaizduoti 7 paveiksle.

7 pav. Programos ir kiti šaltiniai kuriais naudojami pedagogai planuojami ugdymo procesą (%)

Respondentų nuomonė išsidėstė apylygiai, dažniausiai naudojamos ištaigos sukurta grupės programa, bei ištaigos sukurta ikimokyklinio ugdymo programa. Už tai pasisakė atitinkamai 89 proc. ir 87 proc. atsakovų. Galima teigti, kad pedagogai įvertina sukurtas programas ir jomis naudojami. 7 proc. respondentų dar išskyrė kitus šaltinius, kuriais naudojami planuojami priešmokyklinio ugdymo procesą. „Kurdama metinį planą, savaitės planus naudojuosi „Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas. Metodinės rekomendacijos (2004)“. „Labai dažnai renkuosi naudojuosi informacija esančia pedagoginiuose interneto puslapiuose.“

Mokytojų nuomonę, dauguma vaikų ateina gerai pasiruošę lankyti mokyklai, tai galima susidaryti nuomone, jog priešmokyklinio ugdymo pedagogai gerai susipažinę su minėtomis programomis, geba jomis naudoti siekiant sukurti kokybišką ugdymą brandinant vaikus mokyklai, ugdant jų gebėjimus. Respondentai ugdydami vaikus naudojami ištaigų parengtomis ikimokyklinio bei nacionaline priešmokyklinio ugdymo programomis, tai pat naudojami ir kitomis savarankiškai susirastomis metodikomis Lietuvoje išleistomis ar iš užsienio atsivežtomis programomis, jų idėjomis, kurias galima panaudoti paįvairinant ugdymo procesą.

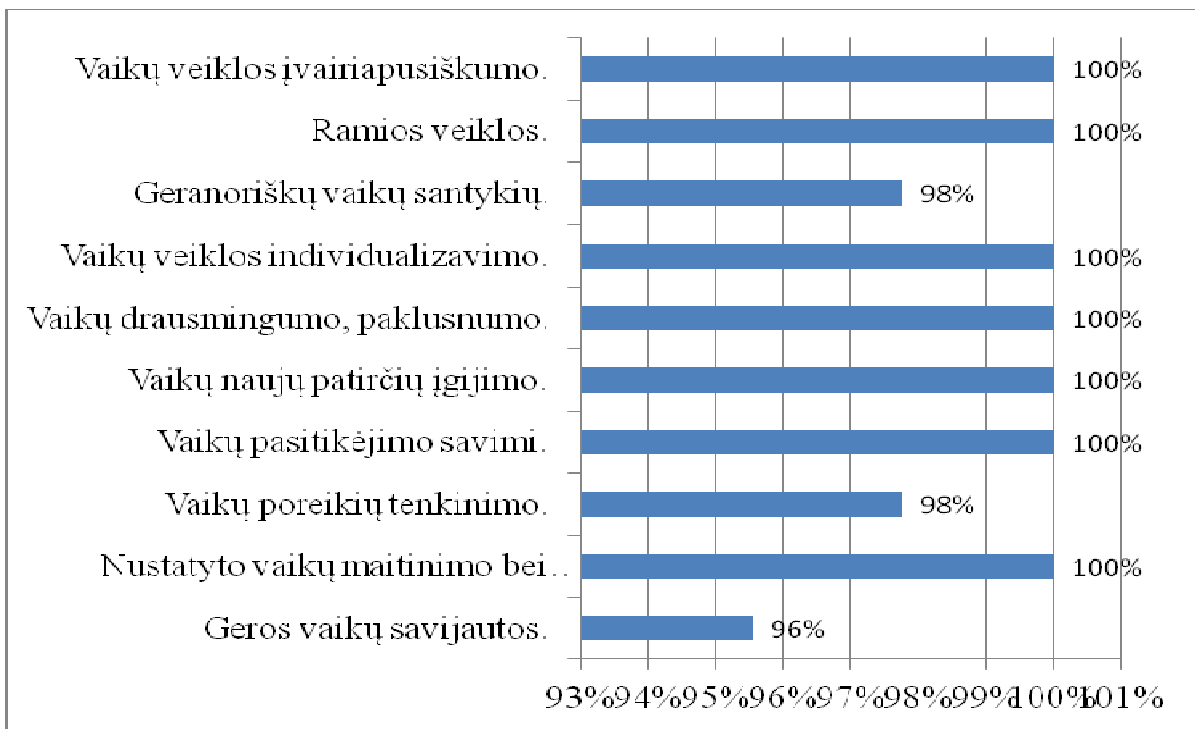
Pasak V. Glebuvičienės, B. Grigaitės, O. Monkevičienės (2004). Vaikai turėję galimybę lankyti darželį, priešmokyklinę grupę yra išsiugdę socialinę kompetenciją (laisviau bendrauti, dažniau pasitiki savimi, adaptyvesni), yra smalsesni, žingeidūs, yra turtingesnį kalbinis žodynas, išlavinta smulkioji motorika. Interviu metu buvo užduotas klausimas, kaip mokytojos vertina priešmokyklinio ugdymo realizavimą, ar daro įtaką vaiko tolimesniam ugdymui. Gauti mokytojų atsakymai paskirstyti pagal kategorijas ir pavaizduoti 12 lentelėje.

Priešmokyklinio ugdymo turinio įtaka tolimesniam vaiko ugdymui. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJS	SUBKATEGORIJS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimo daro įtaka tolimesniam vaiko ugdymui.	<i>Priešmokyklinio ir pradinio ugdymo sąsajos</i>	„Pirmoje klasėje ugdymo procesas labai spartus, todėl vaikai patyrę nesėkmę, gali sumažėti motyvacija mokytis.“ „Vaikai drąsiau jaučiasi atėję į mokyklą, yra savarankiški, noriai diskutuoja, mėgsta daryti darbelius, skaityti knygeles.“ „Vaikai greičiau adaptuojasi mokykloje, geriau bendradarbiauja labiau pasitiki savimi.“
	<i>Brandinimas mokyklai</i>	„Mėgsta daryti darbelius, skaityti knygeles...“ skaičiuoti, rašyti, pažystant raides.
	<i>Pereinamasis laikotarpis</i>	„Tai yra pagrindas tolimesniam ugdymui, kadangi vaikai įgauna įgūdžių...“ „Vaikas gavęs gerus pradmenis darželyje, puikai jaučiasi mokykloje.“

Mokytojai labai įvertina priešmokyklinio ugdymo pedagogių įdirbį, nes pajaučia, kad vaikai būna drąsesni, linkę diskutuoti, pademonstruoja įvairių žinių, džiaugiasi mokytojos paskatinimais. Aišku būna atvejų, kai vaikai turėdami žinių ne visada linkę susidomėti, bei susikaupti pamokose, jei ta tema vaikai turi daug žinių. Vaikai savo subrendimą demonstruoja aktyviai veikdami įvairiose užduotyse, žinoma jei jos nesikartoja. Pažinodami raides noriai skaito, kuria knygeles ir kt. Individuali ikimokyklinio ugdymo programa kuriama siekiant tęstinumo ugdomų temų atžvilgiu, kad informacija būtų atnaujinama, pakartojama ir kasmet sudėtingesnė. Todėl tokio ugdymo tęstinumo dėka pasak informantų, vaikai atėję į mokyklą jaučiasi gerai ir pasiruošę tolimesniam ugdymui.

Kokybišką ugdymo turinį organizuodamas pedagogas privalo gana neblogai pažinoti vaikus, atsižvelgti į vaikų bendros grupės charakteri, dažnai būna grupė labai judri, smalsi. Tai būtina įvertinti organizavimo būdus, kuriuos labiau naudos darbui su vaikai grupėje. Anketoje buvo užduotas klausimas aiškinantis respondentų naudojamus ar patinkančius grupės gyvenimą organizavimo būdus. Gauti rezultatai suskaičiuoti ir pavaizduoti 8 paveiksle.

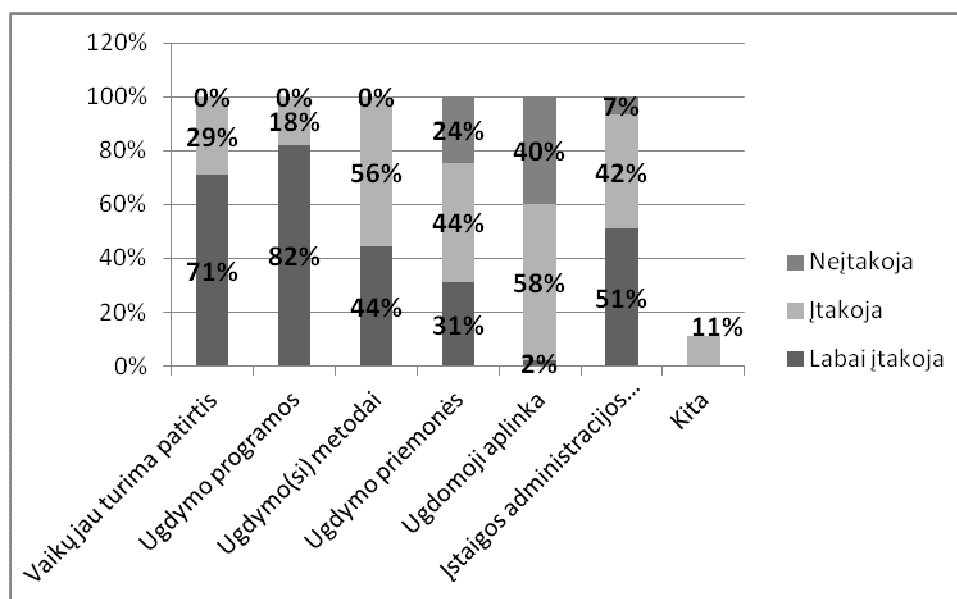
8 pav. **Pedagogo siekiai organizuojant vaikų gyvenimą grupėje (%)**

Respondentų atsakymai parodė, jog organizuojant grupės ugdymą, vaikų veiklos turi būti įvairiapusiškos, kai kada ramios, individualizuotos, skatinančios patirti naujumą, ugdančios savo pasitikėjimą, atitinkančios vaikų dienos režimą. Šiems teiginiams pritarė visi respondentai. Siekį užtikrinti vaiko gerą savijautą grupėje pasirinko 96 proc.. Dėl to galima teigti, kad pedagogas, nėra visada linkęs nuolaidžiauti ir pataikauti vaikui užtikrinant vaiko savijautą grupėje. Tai gali įtakoti paties vaiko iniciatyvą siekti jam patinkančios veikos.

Aptarus pedagogų iniciatyvą, planavimo ir organizavimo ypatumus, pedagogo keliamus tikslus, planuojamų veiklų tikslus ir uždavinius buvo siekiama išsiaiškinti kas ir kaip stipriai įtakoja priešmokyklinio ugdymo pedagogių darbą. Pasak Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. (2009) „turinys konkretizuojamas pagal siekiamus tikslus bei ugdomas kompetencijas; Turinys konkretizuojamas numatant prioritetines kompetencijas; Turinys konkretizuojamas atsižvelgiant į vaikų ugdymo kryptį įstaigoje.“ (Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė. 2009. p. 70). Auklėtojos, kurios 8 pav. pavaizduotiems, pritaria 100 proc., padaro didelę įtaka būsimiems pirmokas, kurią įvardina mokytojos 12 lentelėje, kad vaikai pasitikėdami savimi, būdami adaptyvūs gerai jaučiasi mokykloje, būna iniciatyvūs ir noriai veikiantys pamokų metu.

Mokytojai įvardindami priešmokyklinio ugdymo turinį, kokybę įtakoja pasirenkami metodai, tikslų siekimas, supanti aplinka, vaikų pažangos vertinimas, programų

įtaka. Kaip vertina tokių kriterijų įtaką priešmokyklinio ugdymo planavimui, buvo klausama ir priešmokyklinio ugdymo pedagogių, kurių rezultatai pavaizduoti 9 paveiksle.

9 pav. Priešmokyklinio ugdymo turinio organizavimo procesą įtakojančios veiksniai, pedagogų požiūriu. (%)

Organizuoti kokybišką ugdymo turinį labiausiai įtakoja ugdomosios programos už tai pasisakė 82 proc. respondentų, dar labai įtakoja vaikų jau turima patirtis 71 proc., bei ištaigos administracija 51 proc. Kaip įtakoja respondentus ugdomoji aplinka pastebima didelė priešprieša. Pedagogai manantys, kad ugdomoji aplinka labai įtakoja vaikų ugdymo procesą, jų bendrąją mokyklai, mano tik 2 proc., kad tik įtakoja mano 58 proc. respondentų ir net 40 proc. respondentų mano kad ugdomoji aplinka neįtakoja kokybiško ugdymo proceso. Tai galima vertinti, kad galimai respondantai savo ugdomąją aplinką neįvertina, ar nesiekia jos panaudoti ugdymo organizavimo eigoje. 11 proc. pedagogų išreiškė ir kitus variantus įtakojančius kokybiško ugdymo organizavimą tai pedagogo patirtis iniciatyvumas, bei gebėjimas bendradarbiauti su tėvais, įtraukinat juos į ugdymo procesą, bei ugdymo vertinimo kompetencija. „Pedagogas privalo gebėti vertinti vaikų pasiekimus ir gebėti įsivertinti savo darbą.“, „pedagogas turi nuolat mokytis ir tobulintis kursuose, seminaruose, nes kitaip ugdymo kokybė silpnėja.“, „ kokybiškas ugdymas priklauso ir nuo to ar auklėtoja geba įtraukti tėvus į ugdymo procesą, ir taip plėtoti vaikų sugebėjimus“.

Respondentų nuomone, priešmokyklinio ugdymo turinys modeliuojamas įvairiai: pagal vaikų kompetencijas, poreikius, vaikų veiksena, ištaigos veiklos kryptingumą ir kt., t. y. vadovaujamosi metodinėmis programų rengimo rekomendacijomis, ugdymo metodais, ištaigos administracijos nurodymais.

Priešmokyklinio ugdymo pedagogas, auklėtojas yra patys pagrindiniai asmenys planuojantys priešmokyklinio ugdymą mokslo metais. Siekiant išsiaiškinti pedagogų nuomonę

apie tai ką dar jie keistu siekiant kokybiškesnio ugdymo, buvo užduotas atviro tipo klausimas. Gauti rezultatai susisteminti ir pavaizduoti 13 lentelėje.

13 lentelė

Pedagogų nuomonė, kaip sieks kokybiškesnio ugdymo turinio

Pedagogų pasiskirstymas	Pedagogai (N =45)
„Daugiau bendrausiu, bendradarbiausiu su kolegėmis, stengsiuos dalinantis patirtimi ir pritaikysiu ją darbe grupėje“.	19
Bus siekiama daugiau sukurti metodinių priemonių, tobulinama ugdomoji aplinka.	11
Tuščia	5
Nežinau	10

Daugiausia respondentų išsakė nuomonę, jog „daugiau lankysiuos seminaruose, stebėsiu atviras veiklas“, „nuolat bendrausiu bendradarbiausiu su kolegėmis“ panašiai pasisakė 19 pedagogių. Dar 11 respondentų išsakė panašias idėjas, kad „sieksiu, daugiau sukurti metodinių segtuvų“, ar „užsakysiu iš darželio biudžeto daugiau metodinių žaidimų“ ir panašios nuomonės. Deja 15 respondentų neatsakė ar nežino kaip dar galėtų kelti ugdymo kokybę. Tai gi galima susidaryti nuomonę, kad respondentės palaikydamos ryšius su pradinių klasių mokytojais, kitais socialiniais partneriais, įžvengia, kad tokius ryšius būtina palaikyti pėsti ir skatinti.

Apibendrinimas

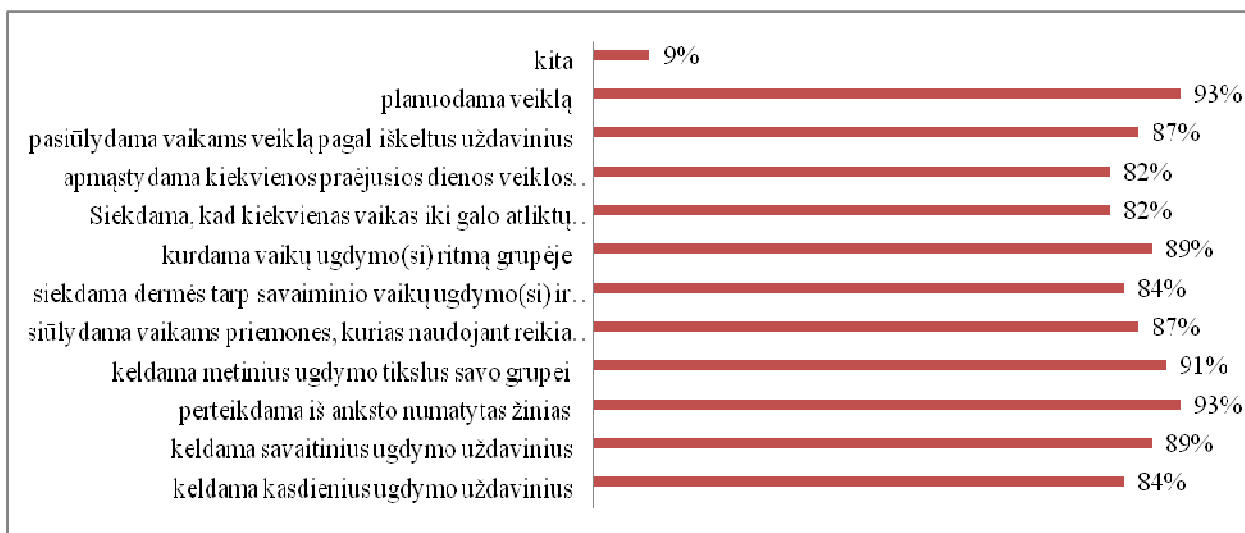
- Apžvelgus rezultatus abi respondentų grupės vertindamos prioritetines ugdymo sritis, kurių dėka vaikas pasiruošia mokyklai. Atsiranda galimybė išskirti abiemis respondentų grupėms svarbius kokybiško ugdymo veiksnius pagal, kuriuos organizuojamas ugdymo procesas.
- Ugdymo kokybę įtakoja pasirenkami metodai, tikslų siekimas, supanti aplinka, vaikų pažangos vertinimas, programų įtaka.

3.1.4 Ugdymo turinio kokybės kriterijų raiška. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.

„Naujos vaikų ugdymo paradigmos teiginiai inicijuoja naujus ugdymo proceso akcentus. Moksliniuose šaltiniuose plačiai analizuojama mažų vaikų ugdymo proceso įstaigose kokybė, kuri priklauso: nuo ugdymo kryptingumo - jei ugdymas neturi tikslo, ne įmanoma jo efektyvinti“. (Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. ir kt. , priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė. 2009 p. 45)

1.3 skyriuje buvo aptarta ugdymo turinio kokybę įtakojantys veiksniai. Tyrimo metu buvo siekiama išsiaiškinti ir tai kaip pedagogai pasirenka tinkamas priemones siekiant tikslingo ugdymo, kaip atsižvelgia į vaiko individualias ypatybes, kaip vertina priešmokyklinės grupės vaikų pasiekimus tam tikrose srityse ir pan.

10 paveiksle pavaizduoti gauti duomenys, kaip dažnai pedagogas renkasi priemones siekiant tikslingo ugdymo grupėje.

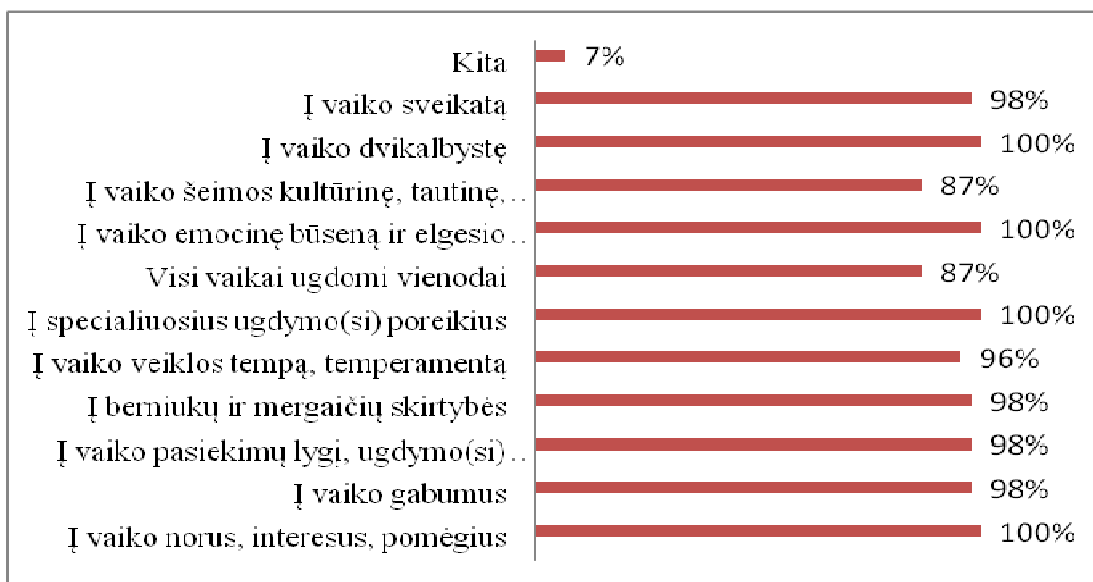

10 pav. **Pedagogo pasirenkamos priemonės siekiant tikslingesnio ugdymo grupėje (%)**

Iš paveiksle pavaizduotų duomenų galima teigti, kad respondentų nuomonė, visu teiginių atžvilgiu yra apylygė, skiriasi tik keliais procentiniais vienetais. Pedagogų nuomone svarbiausia planuoti veiklą, bei perteikti iš anksto sukaupias žinias, už tai pasisakė 93 proc. respondentai. Taip pat labai svarbu išsikelti tinkamus savaitės planus, ir kurti vaikų ugdymosi ritmą grupėse, už tai pasisakė 89 proc. respondentų. 9 proc. tyrime dalyvavusių pedagogų dar išskyrė, kad labai „svarbu realiai ir savikritiškai įvertinti savaitės pasiekimus ir parašyti tinkamą savaitės refleksija, apie iškilusius sunkumus ir pamąstymus ką galima pakeisti“, „apmąstyti kaip dirbti grupelėmis, nes, mano manymu, geriausi rezultatai pasiekiami dirbant su mažomis vaikų grupelėmis“. Tai gi galima teigti, kad respondenčių nuomonė su mokslininkų išreikštais kriterijais, aprašyta 1.3 skyriuje, sutampa. Kadangi respondentai pasisako, kad svarbu užtikrinti vaikų turiningą, suplanuotą veiklą grupėje, užtikrinti vaiko saugumą, kokybišką veiklą su mažomis vaikų grupelėmis, užtikrinti, ugdymui pritaikytą, turiningą ugdomąją plinką, galimybę ugdyti bendravimo įgūdžius.

„Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo kokybės analizė“ ataskaitoje aprašyta, jog „Ikimokyklinio ugdymo institucijose vaikai ugdydamiesi pagrindines socialines ir emocines savimonės, socialinės atsakomybės, savitvados, bendravimo

įgūdžių ir atsakingų sprendimų priėmimo kompetencijas, vėliau pasiekia aukštesnių akademinų rodiklių, didesnės sėkmės jų gyvenime.“ (Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. ir kt. (2009) p. 27). Tai gi pedagogai organizuodami ugdymo planą privalo atsižvelgti į vaikų amžių, gebėjimus ir kt. kriterijus. 11 paveiksle pavaizduota respondentų nuomonė apie tai į kokius vaiko individualius gebėjimus labai svarbu atkreipti dėmesį, užtikrinant kokybišką, vaikams pritaikytą, ugdymo procesą.

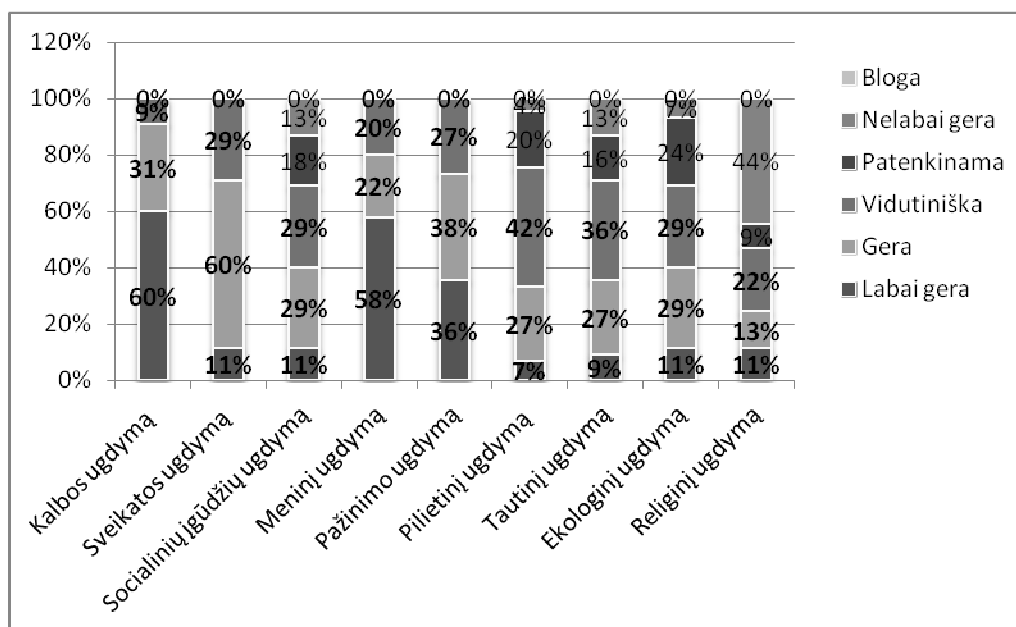
11 pav. **Vaikų individualūs ypatumai į kuriuos atsižvelgia pedagogas organizuodamas kokybišką ugdymą (%)**

Šiame paveiksle galima pastebėti respondentų beveik vieningą nuomonę, kad visi anketoje minėti kriterijai yra svarbūs. Į kuriuos būtina atsižvelgti planuojant ugdomąją veiklą. Atsakovių, nuomone svarbiausia atsižvelgti į vaiko dvikalbystę, nes nekomunikuojant vaikui sudėtinga perimti ugdomąją informaciją, atsižvelgti į vaiko emocinę būseną, nes vaikas turi būti žvalus ir gebantis susikaupti, bei atkreipti dėmesį į vaiko specialiuosius poreikius, norus interesus, jei vaikas turės daryti tai kas jo nedomina ar jei jis nepatirs sėkmės jausmo tinkamai atlikus užduotį, tai ugdymo procesas labai nukentės. Už šiuos kriterinius, kaip svarbiausius planuojant kokybišką ugdymą, pasisakė 100 proc. respondentų. Pedagogų nuomonė, nėra tai labai svarbu nuolat atsižvelgti į tėvų kultūrą, tautybę už tai pasisakė 87 proc. respondentų. Kiek pat pedagogų mano, kad visi vaikai turi būti ugdomi vienodai. Dėl to galima teigti, kad ugdymo procesas turi būti individualesnis ir kintantis.

Kiekviena ikimokyklinė įstaiga ar mokykla turi savo prioritetines sritis, kuriose ugdymo procese atkreipia ypatingą dėmesį. Tai gali būti sveikos gyvensenos, gamtosaugos, pilietiškumo sritys. Tuo pačiu priešmokyklinio ugdymo pedagogės su savo auklėtiniais aktyviai

dalyvauja įvairiuose švietimo įstaigų projektinėse veiklose, renginiuose. Tai įtakoja vaikų gebėjimus ir žinias tose prioritetinėse srityse. Planuojamas ugdymo turinys pagal pasirinktas prioritetines sritis įtakoja ir kokybišką ugdymą.

Tyrimo buvo siekiama sužinoti ir respondentų nuomonę apie vaikų ugdymo kokybę atskirose srityse. Gauti rezultatų duomenys pavaizduoti 12 paveiksle.

12 pav. **Vaikų ugdymo kokybė atskirose srityse priešmokyklinėje grupėje. Pedagogų požiūrio aspektu (%)**

Paveiksle matomos sritys buvo išskirtos pagal dažniausiai pasitaikančius ikimokyklinių įstaigų, bei mokylų keliami prioritetines stitis, kurios viešinamos įstaigų internetiniuose puslapiuose, kur aprašomas ugdymo turinys. Tai gi pagal gautų duomenų rezultatus gali teigti, respondentai labai gerai vertina kalbos ugdymo kokybę, už tai pasisakė 60 proc. respondentų, vos keliais procentiniais punktais atsiskiria meninio ugdymo kokybė, už tai pasisakė 58 proc. pedagogų. Silpniausiai vertina vaikų pilietinio ir tautinio ugdymo kokybę, už tai atitinkamai pasisakė 7 proc. ir 9 proc. respondentų. Nėi venas respondentas nepažymėjo kad kurios nors ugdymo srities kokybė būtų bloga. 44 proc. respondentų pažymėjo, kad nelabai gera ugdymo kokybė religinio ugdymo srityje. Kaip jau žinoma ugdymo kokybę vertinama pagal tai kokie pasiekimai įgyventinti, ir ar tikslai bei uždaviniai įgyvendinti. Tai gi gautus duomenų rezultatus galima vertinti, taip kad daugiausia ugdymų sričių kokybė vertinama labai gerai arba vidutiniškai ir ugdymo procesa, turinio kokybė reikia nuolat atnaujinti ir išsamiau vertinti pasiekimus.

Bendrosiose programose ir išsilavinimo standartuose (2003) aiškiai apibrėžtas numatomas ugdymo turinys. Priešmokyklinėje grupėje ugdymas turi būti pritaikomas pagal kiekvieno vaiko ir bendrą grupės lygį. Individualus vaiko žinių įvertinimas vyksta per pirmąjį

mėnesį, ko pasėkoje numatomas ugdymo planas, siekiant ištaisyti ugdymosi spragas ir užtikrinti tolesnį brendimą mokyklai. Priešmokyklinio ugdymo pedagogai organizuodami ilgalaikius metinius ir trumpalaikius planus remiasi 7 paveiksle pavaizduotais šaltiniais.

Siekiant išsiaiškinti ugdymo turį, pastebėti ugdymo prioritetines sritis buvo išanalizuota mokslo metais organizuotų, 40 savaitinių planų. Ikimokyklinės įstaigos prioritetinės sritys tai pilietiškumo, gamtosauginis, sveikos ir saugios gyvensenos ugdymas. Analizuojant ugdymo planus buvo atsižvelgiama, kokiomis temomis, vertinant pagal kompetencijas yra organizuojamos veiklos, analizuojant tas temas kokios kompetencijos ugdomos grupinėje vaikų veikloje, bei kokiais metodais naudojamosi ugdant vaikų gebėjimus. Visi gauti rezultatai pavaizduoti 14 – 16 lentelėse.

14 lentelėje pavaizduotų domenų dėka, pastebima, kokiomis temomis organizuojamas savaitės ugdymas, skirstant pagal kompetencijas. Temų pasiskirstymas pavaizduotas 1 priede.

14 lentelė

Mokslo metų planų temų pasiskirstymas kompetencijų atžvilgiu

Temos pagal kompetencijas	Skaičius	%
Komunikavimo	7	18%
Meninė	5	13%
Socialinė	6	15%
Pažinimo	14	35%
Sveikatos saugojimo	8	20%

Daugiausia temų organizuojama ugdant pažinimo kompetenciją, tai sudaro 35 proc. visų temų. Organizuojamos temos kaip „Po vandeniu“, „Žemė- motinė“, „Pasėjau sėklytę - auginsiu gėlytę“, ir pan. 20 proc. temų susijusių su sveikatos saugojimu. Tokią temų organizavimo skaičių įtakoja vaikams aktualios temos, grupėje pastebimos problematikos, ir viena svarbiausių priežasčių tai organizuojami projektai viso darželio mastu pagal ikimokyklinės įstaigos prioritetines ugdymo sritis. Temų skaičius organizuojamos pagal likusias kompetencijas yra apylygis. Pastebima, kad mažiausiai temų yra ugdant meninę kompetenciją. Jų tik penkios.

Pažvelgus į 15 lentelę pastebimi gauti duomenys apie tai kaip dažnai pasirenkamas ugdymas pagal kompetencijas lavinant vaikų gebėjimus dirbant su vaikais grupelėse.

15 lentelė

Kompetencijų ugdymo pasikartojimas ugdant vaikus grupėmis

Ugdymas grupėmis pagal kompetencijų pasikartojimą	Skaičius	%
Komunikavimo	36	25%
Meninė	37	26%
Socialinė	18	12%
Pažinimo	34	23%
Sveikatos saugojimo	20	14%

Pastebima, kad rezultatai gana apylygiai. Dažniausiai psikartoja, kad auklėtojos ugdant vaikus renkasi meninę veiklą ugdant vaikų meninę kompetenciją, tai sudaro 26 proc., taip pat vienu balu skiriasi komunikavimo kompetencija ir sudaro 25 proc. visu balsų. Galima pastebėti, kad iš 40 planų 37-niose iš jų buvo ugdoma komunikavimo kompetencijas, bei 36 – se planuose ugdoma ir meninė kompetencija. Socialinę kompetenciją ugdančių veiklų mažiausia, tik 18, ir sudaro visų temų 12 proc.

Galima teigti, kad auklėtojos organizuodamos veiklas orientuojasi ugdydamos vaikų fizinius, pažinimo, meninius gebėjimus, o socialinę kompetenciją galimai ugdo labiau bendraujant individualiai, sprendžiant problemas, ieškant bendrų sprendimų.

1.5 skyriuje aptariamas šiandienio auklėtojo savaitės veiklų planavimo ypatumai. Planuojant veiklą grupėmis būtina laikytis nuostatos, kad keliose grupės erdvėse sudaromos sąlygos vaikams išbandyti pedagogo pasiūlytas idėjas veiklai. Vaikai patys renkasi, ką veiks pirmadienį, ką antradienį ir t.t. Jie gali pasirinkti pedagogo pasiūlytas idėjas, bet gali rinktis ir žaidimą bei įgyvendinti savus sumanymus. Ugdant gebėjimus pasirinktomis temomis pedagogai turi rinktis ir metodus, kaip tai bus siekiama. 16 lentelėje pavaizduoti metodai, kurių pagalba buvo ugdomi vaikų gebėjimai brandinant vaikus.

16 lentelė

Ugdymo planuose naudoti metodai brandinat vaikus mokyklai

Metodai		Skaičius
<i>Smulkiosios motorikos lavinimas</i>	Kirpimas	10
	Lankstymas	15

	Spalvinimas	35
	Lipdymas	15
	Rašymo įgūdžių lavinimas	30
<i>Žaidimas</i>	Žaidimas	35
<i>Kūrybinė veikla</i>	Piešimas	30
	Kopijavimas, šablonų apsibrėžimas	25
	Piešimas pagal vaikų norą	40
	Aplikavimas	10
<i>Pasakojimas</i>	Knygelių kūryba	21
	Pasakojimų, eilėraščių sakymas, kūryba	10
	Pokalbiai pagal aktualią temą	34
<i>Konstravimas</i>	Konstravimas su duotomis priemonėmis	12
	Konstravimas iš antrinių žaliavų	8
<i>Loginių užduočių atlikimas</i>	Padalomųjų lapų su log. užduotimis darymas	32
	Pratybų sąsiuvinė darymas	32
<i>Grupinė veikla</i>	Kolektyvinių darbų kūrimas	12
	Soc. žaidimai	25

Dažniausiai, pagal 14 lentelėje gautus duomenis, auklėtojos stengėsi ugdyti komunikavimo, pažinimo ir menines kompetencijas renkantis metodus pavaizduotus 16 lentelėje. Pagal gautus duomenis galima teigti, kad auklėtojų pasirinkti metodai yra tinkami, ir koncentruoti brandinant vaikus. Dažniausiai vaikai piešdavo, ugdydami savo kūrybines galias, pastabumą, motoriką. Tai rodo, kad ši veikla pasikaroja visuose 40 savaitiniuose planuose. Taip pat kaip ir įprasta vaikams daug žaisdavo. Auklėtojos skatino ir organizavo 35 užsiėmimus, kur vaikai aktyviai ugdė savo gebėjimą bendrauti, siekti bendrų tikslų, loginį mąstymą ir pan. Tiek pat kartu auklėtojos skatino vaikus daugiau spalvinti įvairiomis technikomomis, priemonėmis ugdant vaikų smulkiąją motoriką, pastabumą spalvinant daiktus, augalus ir pan. Ugdant įvairiapusišką savimi pasitikintį vaiką, renkamas pokalbių temas pagal aktualią temą, tai buvo taikoma 34 kartus. Pastebima, kad mažiausiai planuose užfiksuojamas vaikų ugdymas konstruoti, statyti įvairiomis priemonėmis. Taip pat neakcentuojamas kirpimo ugdymas, ką pastebi ir mokytojos. Tai buvo siūloma vaikams aryti tik 8 kartus per mokslo metus. Gana dažnai vaikams

buvo siūloma žaisti pagal socialines temas, tai buvo daroma 25 kartus iš 40. Galia teigti, kad ugdyti socialinę kompetenciją, pasakojimo įgūdžius, kirpimo gebėjimo lavinimą nėra skiriama daug dėmesio. Galimai tik organizuojant individualią veiklą, tęsiant ugdymo procesą namuose bendraujant su tėvai galima pasiekti rezultatų kurie tenkintų mokytojus.

Ugdymas pagal kompetencijas laikomas vienas įvairiapusiškiausių ugdymu. Numatomi gebėjimai pagal amžių ir sukonkretina ugdymo tikslus. Vaikai visi skirtingi, savo charakteriu, susidomėjimo sritimis, dėmesingumu ir pan. bet deja ne visi vaikai geba įsisavinti perduodamas žinias, išsiugdyti gebėjimus ir taip atsiranda ugdymosi spragos, žinių ar gebėjimų trūkumas, kurį pastebi pradinių klasių mokytojos. Tai interviu metu buvo domimasi, mokytojų pastebėjimais kuriuos gebėjimus sunkiausiai išsiugdo vaikai, kas ir sulėtina mokymosi procesą mokykloje. Gauti atsakymai pavaizduoti 17 lentelėje.

17 lentelė

Vaikų turimų žinių, gebėjimų spragos tam tikrose kompetencijose. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų	<i>Neišlavęje kompetencijų gebėjimai</i>	<p>„Nesupranta skaičiaus sandaros, pastebimas rašymo priemonių neteisingas laikymas, kalbėjimo, pasakojimo įgūdžių trūkumai, skaičiavimo suvokimas, vaikų domėjimąsi skaitymu, vaiko rašymo įgūdžiai.“ (pažinimo, komunikavimo kompetencijos).</p> <p>„Vaikai turi spragų socialinėje kompetencijoje...“</p> <p>„Trūksta įgūdžių kirpti su žirkleimis.“ „Neišlavėjusi smulkioji motorika,..“ (meninė kompetencija)</p>
	<i>Neišlavęje gebėjimai priklausantys nuo vaikų asmenybės.</i>	<p>„Spragos priklauso tik nuo paties vaiko, sugebėjimams įsisavinti ugdymo programai. Dažniausiai vaikai ateina turėdami savitų įgūdžių trūkumų.“ „...mokymosi mokytis.“</p>

Mokytojų nuomonės yra suskirstytos į kategorijas, kur išskirti vaikų gebėjimų trūkumai, dėl to kad ugdymo procesas galimai nebuvo tinkamai planuojamas ir kategorija, kurioje vaikų gebėjimų trūkumai atsirado galimai dėl pačių vaikų savybių. 3 mokytojos išskyrė kad vaikų socialinė kompetencijos gebėjimai yra silpnai išugdyti, yra tam tikrų, konkrečiai nenurodytų spragų. Pastebi, kad vaikai susiduria su sunkumais su smulkiąja motorika. Vaikai kai kurie vaikai nelabai suvokia apie mokymosi sudėtingumą, neturi mokymosi įgūdžių. Jau

išanalizuotame 13 paveiksle auklėtojos vertino ugdymo kokybę atskirose srityse. Tik 12 proc. respondentų mano, kad yra labai gera socialinės kompetencijos ugdymo kokybė, tai nėra daug. Todėl galima suprasti kodėl mokytojos pastebi spragas socialinėje kompetencijoje. Mokytojos pastebi, kad daug vaikų yra neišlavinę smulkiosios motorikos gebėjimai: kirpimo, rašymo priemonės laikymo ir pan. Tačiau auklėtojos meninės kompetencijos ugdymo kokybę labai gerai vertina 58 proc. Šiuo atveju mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogių nuomonė nesutapo.

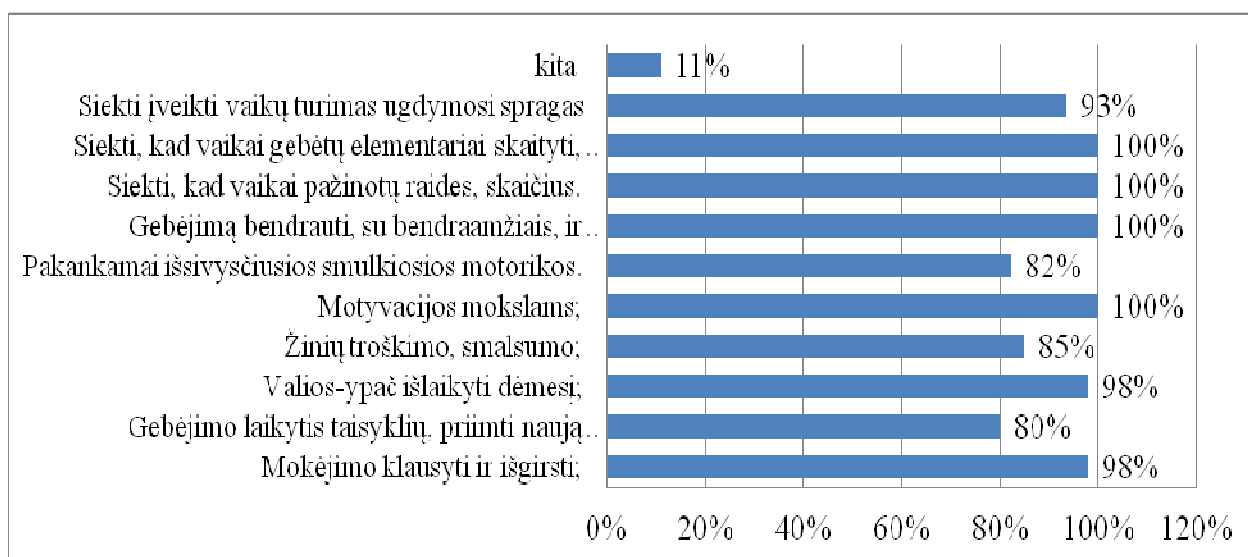
Apibendrinimas

- Informantų ir respondentų nuomone svarbiausia planuoti veiklą, perteikti iš anksto sukauptas žinias, kelti tikslus orientacinius savaitės ir metų tikslus.
- Paaiškėjo, kad svarbiausia atsižvelgti į vaiko dvikalbystę, nes nekomunikuojant vaikui sudėtinga perimti ugdomąją informaciją, atsižvelgti į vaiko emocinę būseną, nes vaikas turi būti žvalus ir gebantis susikaupti, bei atkreipti dėmesį į vaiko specialiuosius poreikius, norus interesus, jei vaikas turės daryti tai kas jo nedomina ar jei jis nepatirs sėkmės jausmo tinkamai atlikus užduotį, tai ugdymo procesas labai nukentės.
- Tarp auklėtojų ir mokytojų vaikų gebėjimų vertinimo atsirado nesutapimų. Kai priešmokyklinio ugdymo pedagogės vertina vaikų ugdymosi kokybę tam tikroje srityje, labai gerai, tai mokytojai pastebi tose pačiose srityse vaikų gebėjimų neišsiugdymo. Pastebimas mokytojų ir auklėtojų galimas nediskutavimas siekiant bendrų tikslų, nes mokytojai per daug tikisi iš vaikų lankiusiu priešmokyklinę grupę.
- Savaitiniuose planuose atsispindintis ugdymo turinys, įrodo kad ugdymas yra įvairiapusis ir tikslingai panaudojami metodai, ugdant vaikų gebėjimus ir brandinant vaikus. Pastebima, kad ugdomų kompetencijų gebėjimai lavinami renkanti įvairius metodus, kurių pagalba vaikai lavinasi bent keleta gebėjimų, tokie kaip socialiniai žaidimai (35 kartai) , rašymo įgūdžių lavinimas (30 kartų), loginių užduočių darymas (32 kartai), piešimas pagal vaikų norą (40 kartai).

3.1.5 Priešmokyklinio amžiaus vaiko brandumas lankyti mokyklą. Pradinių klasių mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų aspektu.

Dažniausiai priešmokyklinio ugdymo pedagogai turi nuolatos vertinti kiekvieno vaiko pasiekimus ugdymo proceso eigoje. Vertinimas vyksta aiškinantis vaiko gebėjimus vertinant kiekvienai kompetencijai išskirtus gebėjimus, kuriuos subrendęs mokyklai vaikas turi gebėti.

Klausimyne buvo išskirtas klausimas, kuriuo siekiama išsiakinti respondentų nuomonę, apie tai kokius svarbiausius gebėjimus turi išsiugdyti vaikai, brandinant juos mokyklai. Gautų atsakymų rezultatai pavaizduoti 13 paveiksle.

13 pav. **Pedagogų nuomonė, apie tai ką turi gebėti vaikai pabaigę priešmokyklinę grupę.**
(%)

Kaip ir buvo galima tikėtis respondentų nuomonė pasiskirstė apytiksliai. Atsakovų nuomone svarbiausiai, kad vaikai turėtų motyvacijos mokslams, gebėtų bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais, gebėtų elementariai skaityti, skaičiuoti pažinotų raides, šiuos variantus pažymėjo visi respondentai. 98 proc. respondentų pažymėjo, kad vieni iš reikalingiausių subrendusio vaiko mokyklai gebėjimų turi būti mokėjimas išklaudyti ir išgirsti, valios išlaikyti dėmesį. Mažiausiai iš nurodytų gebėjimų buvo pažymėti gebėjimas laikytis taisyklių, ir išlavėjusi smulkioji motorika. Dėl tokio pasirinkimo, galima teigti, kad galimai pedagogų nuomone vaikai pradėsiantys lankyti pirmąją klasę gali sėkmingai pradėti mokytis ir toliau tęsti šių gebėjimų ugdymąsi. 11 proc. respondentų taip pat išskyrė gebėjimus kaip labai svarbius brandinant vaikus mokyklai: gebėti saugiai elgtis pakeliui į mokyklą, žinoti pačią svarbiausią informaciją apie save, šeimą.

Apibendrinant galima teigti, kad priešmokyklinio ugdymo pedagogai prioritetiniais gebėjimais laiko bendravimo įgūdžius, motyvacija mokytis, gebėjimą skaityti ir skaičiuoti.

Kaip teigia S. Neifachas (2006), priešmokykliniame ugdyme pirmiausia kreipiamas dėmesys į vertybinių nuostatų, gebėjimų ugdymą, o ne žinias. Į vaiko kompetencijų plėtojimą orientuoto ugdymo esmė. Kaip jau buvo minėta teorinėje dalyje (7 p.) priešmokyklinio ugdymo turinys organizuojamas pagal penkias kompetencijas. Aptartame 13 paveiksle iš gautų rezultatų analizės galima susidaryti nuomonę, kad galimai labiausiai plėtojami socialinės, bei

komunikavimo kompetencijų gebėjimai. Siekiant išsiaiškinti kokia yra respondentų nuomonė klausimyne buvo užduotas atviras klausimas ar pedagogai išskiria kurias nors kompetencijos gebėjimus svarbesniais brandinant vaikus mokyklai. Gauti rezultatai pavaizduoti 18 lentelėje.

18 lentelė

**Kompetencijų skirstymas pagal svarbą priešmokyklinio ugdymo pedagogų
požiūriu aspektu**

Pedagogų nuomonių pasiskirstymas	Pedagogų skaičius (N = 45)
Neskirstau kompetencijų stengiuosi ugdyti visas	12
Neišskiriu kompetencijų, organizuoju ugdymą taip, kad vaikai ugdytų savo gebėjimus kur turi ugdymosi spragų.	19
Dažniausiai yra lavinami komunikavimo, pažinimo kompetencijų gebėjimai, kadangi vaikai šiose srityse turi išugdyti daugiausia gebėjimų.	10
Daug dėmesio skiriu vaikų socialinės, komunikavimo ir pažinimo kompetencijos ugdyti .	4

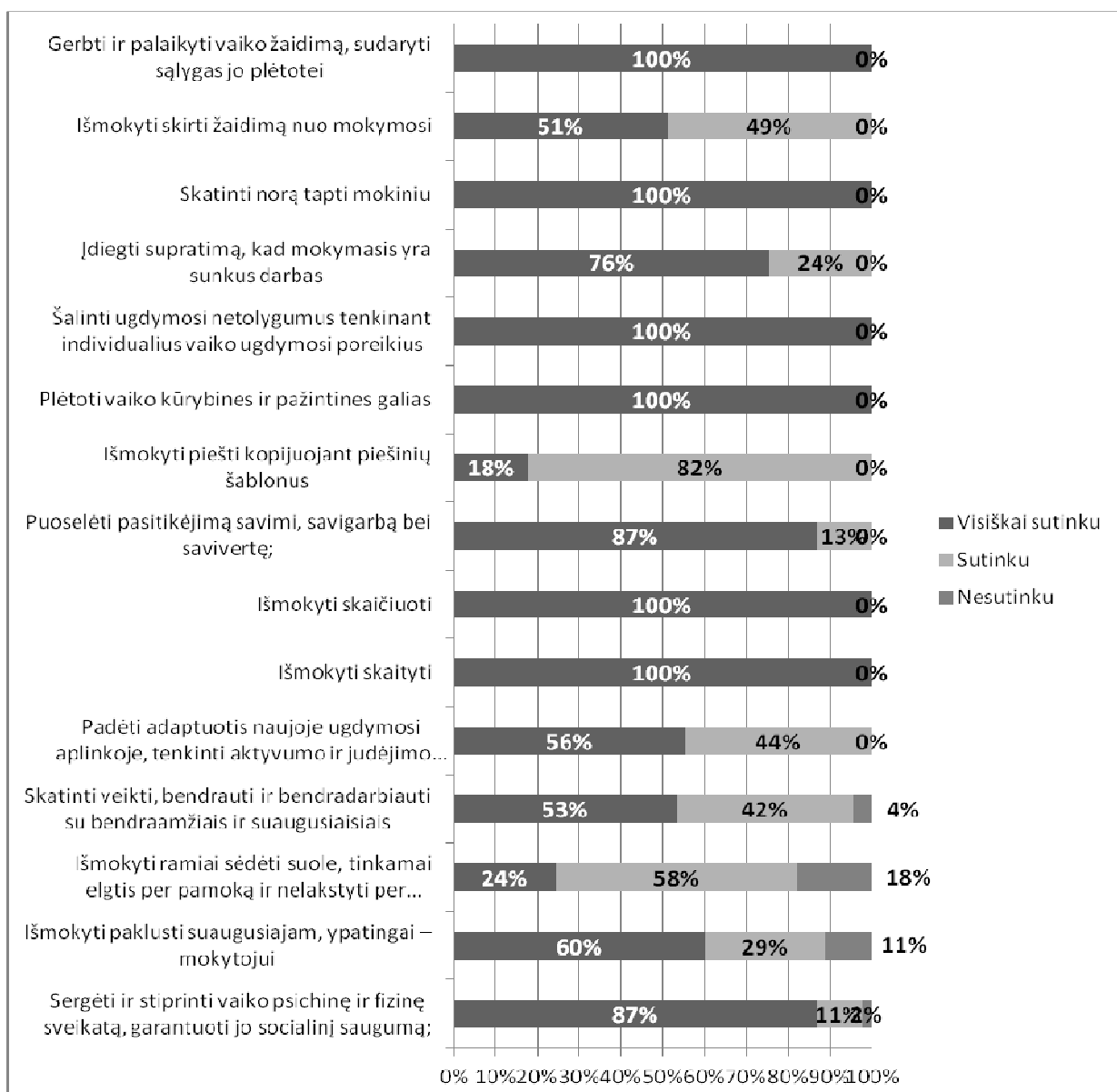
Pagal gautus duomenis pastebime, kad 19 respondenčių daugiausia dėmesio skiriama toms kompetencijoms kuriose vaikai turi ugdymosi spragų. „Dažnai vaikai priešmokyklinėje grupėje turi pasistengti išmokti pažinti raides, kirpti ir pan. todėl veiklas grupėse ir individualią veiklą organizuoju pagal vaikų turimus gebėjimus.“ 12 respondenčių neskirsto kompetencijų pagal svarbą, teikdamos jog „visų kompetencijų gebėjimų ugdymas svarbus, nors ir sudėtinga ugdyti viską vienu metu“. Tik 4 pedagogės, taip pat skirstydamos kompetencijas pagal svarbą išskiria, kad vaikas subrendęs mokyklai turi būti puikiai išsiugdęs socialinės, komunikavimo ir pažinimo kompetencijų gebėjimus.

Pasak D. Antinienės, R. Lekavičienės, „socialinis asmenybės kompetentingumas – vienas svarbiausių veiksnių, turinčių įtakos jos psichosocialinei adaptacijai.“ Socialinės kompetencijos samprata ir dinamika pastarąjį dešimtmetį: Lietuvos studentų tyrimas. *Psichologija*. 2012 p. 89)

Apibendrinant galima teigti, kad dauguma respondenčių yra linkusios skirstyti kompetencijas pagal svarbą. Kiekviena pedagogė organizuodama ugdymo procesą turi prioritetus. Dažniausiai pedagogės linkusios ypatingą dėmesį kreipti į tų gebėjimų ugdymą, kurie labiau pastebimi. Tai gali būti rašymas, skaitymas, skaičiavimas, o ne į tai ar vaiko socialiniai įgūdžiai taip pat atidžiai ugdomi.

Kiekvieną savaitę priešmokyklinio ugdymo pedagogas turi suplanuoti savaitės planą, numatyti temą, išsikelti tikslą ir uždavinius organizuojamą veiklą ugdančią vaikų

kompetencijų gebėjimus, metodus ir kt. būtent nuo keliamų uždavinių ir pasiekimo metodų priklauso vaiko sėkmingas brandinimas mokyklai. 14 paveiksle ir atsispindi respondentų nuomonė apie tai kokius uždavinius laiko prioritetiniais brandinant vaikus.

14 pav. **Pedagogų nuomonė, kuriuos uždavinius būtina priskirti kokybiškam vaiko brandinimui mokyklai (%)**

Remiantis gautų rezultatų analize, svarbiausi 6 uždaviniai laikomi variantai surinkę 100 proc., tai yra: gerbti ir palaikyti vaiko žaidimo procesą, skatinti norą tapti mokiniu, šalinti ugdymo netolygumus, spragas, išmokyti skaityti, rašyti, skaičiuoti, plėtoti vaiko kūrybines ir pažintines galias. Daugiau svarbus, mokytojų manymu, kokybiško vaiko brandinimo mokyklai uždavinys yra išmokyti kopijuoti, su šablonais 82 proc., bei ugdyti gebėjimą sėdėti suole tinkamai elgtis prie stalo, taip pasisakė 58 proc. respondentai. Dėl šio gebėjimo ugdymo

priešmokyklinėje grupėje nesutinka 18 proc. pedagogų, jų manymu vaikai neprivalo gebėti to daryti baigdami priešmokyklinę grupę. Respondentų manymu vaikai subrendę mokyklai turi sugebėti pasitikėti savimi ir kelti savo savigarbą. Tai, jog visiškai sutinka su šiuo teiginiu, nurodė 87 proc. respondentų, o 13 proc. tiriamųjų atsakė, jog sutinka.

Galima susidaryti tokia nuomonę, kad daug priešmokyklinių grupių pedagogų teoriškai suvokia šiuolaikinio ugdymo aktualijas, geba kurti ir žino priešmokyklinio ugdymo tikslus, jo paskirtį, tačiau sunkiau atsisako egzistuojančiojo praktikoje požiūrio, jog svarbiausia išmokyti vaiką skaityti, rašyti, skaičiuoti. Sveikintina, kad respondentai pasisako už tai, kad labai svarbu skatinti vaikus puoselėti pasitikėjimas siūvimi, savigarbą, nes nuo to priklauso ar vaikas gebės lengviau adaptuotis mokykloje ir realizuoti savo galimybes išmokyti. Brandinant vaikus pasirenkami pagrindiniai uždaviniai yra tikslingi ir pasirenkami tinkamai.

L. Šebelskytė (2006) pakomentavo O. Monkevičienės vaiku brandumo sampratą, kad mokyklai brandus vaikas tas, kurio „savivoka, savęs vertinimas, emocijų, savikontrolės, pažinimo ir kiti procesai yra pasiekę šešiamečiui būdingą susiformavimo lygį, o pasiekimai – mokymosi pradžiai reikalinga žinių, mokėjimu, gebėjimu apimti bei kokybe.“ (Šebelskytė L. Priešmokyklinio ugdymo reikšmė vaikų mokyklinei brandai. 2006 p. 24)

Aiškinantis mokytojų nuomonę, apie priešmokyklinio ugdymo turinio kokybę buvo siekiama sužinoti ką vaikai, mokytojų nuomone privalo mokėti atėję į mokyklą, o ko nebūtina. Respondentų nuomonė suskirstyta pagal kategorijas ir pavaizduota 19 lentelėje.

19 lentelė

Vaikai lankę priešmokyklinę grupę, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti.

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	PEDAGOGŲ SKAIČIUS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
Kokybės kriterijai, pradedant lankyti pirmąją klasę	Psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus.	5	„Savimi pasitikintis ir pagarbą demonstruojantis, linksmas vaikas pasiekia daug rezultatų.“
	Išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.	5	„Nes paklusti yra gebėjimas pripažinti dėstomas tiesas.“ „Kad galėčiau išmokyti išgirsti tai, ką sako mokytojas.“
	Išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas.	4	„Labai svarbu išmokyti nusiteikti darbui ir dirbti iki pabaigos.“ „Būtų gerai kad vaikai darželyje tai išmokyti.“
	Išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir	4	„Labai svarbu, kad vaikai gebėtų bendrauti, nes nuolat bendraujant vaikai kuria savo bendravimo pamatus.“

	suaugusiais.		(viena pedagogė pasisakė, kad nebūtina išlavinti)
	Išmokytas skaityti, skaičiuoti.	4	„Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties.“ (viena pedagogė pasisakė, kad nebūtina išlavinti)
	Pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarba ir saviverte.	5	
	Išugdytos, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis.	4	„Mokymo procesas taps įdomesnis jei ir pats vaikas bus kūrybiškas ir išmanus.“ (viena pedagogė pasisakė, kad nebūtina išlavinti)
	Išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	5	„Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.“ „Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.“

Interviu metu mokytojoms buvo pasiūlyta vaikų branda vertinti pagal kriterijus, kurie naudojami du kartus metuose, vertinant vaikų brandą, priešmokyklinėje grupėje. Sėkmingam ugdymuisi mokykloje labai svarbi smulkioji vaiko motorika, t.y. tikslūs, sudėtingi riešo, rankų pirštų judesiai. V. Glebuviėnė, B. Grigaitė, O. Monkeviėienė (2004) atliktas „tyrimai parodė, kad labai aukštas smulkiosios motorikos išlavėjimo lygis būdingas 36 proc. vaikų, aukštas – 48 proc. vaikų, žemas – 3 proc. vaikų.“ Tyrimas parodė, kad 56 proc. vaikų savivertė yra aukšta, 21 proc. vaikų – labai aukšta, ir tik 5 proc. vaikų – žema. (Glebuviėnė V., Grigaitė B., Monkeviėienė O. *Lietuvos vaikų brandumas mokyklai: tyrimas ir problemos*. 2004 p. 13). Visos mokytojos, teigia jog labai svarbi pradedant mokyklą, vaiko fizinė, psichinė savijauta, argumentuojant, kad „savimi pasitikintis ir pagarbą demonstruojantis, linksmas vaikas pasiekia daug rezultatų.“ Taip pat visos mokytojas teigia, kad vaikai turi žinoti, jog mokytojas ir kiti suaugusieji turi būti gerbiami. Gebantys gerbti savo mokytojus, kitus suaugusiuosius yra išsiugdę vertybes.

Vertindamos vaikų gebėjimą kontroliuoti savo elgesį pamokoje, mokytojos taip pat laikėsi nuomonės, jog tai jau turi išsiugdyti jau darželyje., „Kad galėčiau išmokyti išgirsti tai, ką sako mokytojas“. Vaiko nusiteikimas mokytis, susikaupti darbui iki kol jį pabaigia labai aktualus mokykloje už tai pasisakė keturios respondentės, pridėdamos, jog tai vaikai tikrai gelėtų išmokyti darželyje. Mokytoja kuri pasisakė, jog to išmokyti darželyje nebūtina, neargumentavo kodėl jos tokia nuomonė. Taip pat po 4 informantės pasisakė, kad išugdyti vaikus tinkamai bendrauti, bendradarbiauti su suaugusiais ir bendraamžiais darželyje nebūtina, kadangi net ir kai kurie suaugę dar neturi tokių gebėjimų, tai užtenka tik pagrindus sukloti, ugdyti vertybes bei požiūrį.

Ne visos mokytojos mano, kad vaikai atėję į mokyklą turi gebėti skaičiuoti iki 10, bei kad vaikas būtų kūrybiškai aktyvus galimai dėl to, kad mokytoja nori siekti savo tikslų, bei išsiugdyti vaikus taip kaip jai tinka.

„Tarptautinė suaugusiųjų raštingumo apklausa, įvairūs moksliniai tyrimai rodo, kad daugelyje Europos šalių nemaža dalis suaugusiųjų neturi gyvenimui visuomenėje būtinų skaitymo ir rašymo įgūdžių.“ (Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. *Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė*. 2009 p. 28) Tai gi galima teigti, kad mokytojos turi gana nemažai reikalavimų busimiems pirmokams ir priešmokyklinio ugdymo procesui. Ugdymo programa mokykloje labai intensyvi ir sparčiai sudėtingėjanti, per trumpą laiką vaikai turi įgauti pagrindus, kurie išskirti 18 lentelėje. Pagal mokytojų atsakymus kai kuriuos kriterijus galima išsiugdyti ir mokykloje, bet išmokti skirti žaidimą nuo mokymosi, siekimo užbaigtumo, pagarbos suaugusiajam turi išsiugdyti ikimokyklinėje įstaigoje.

Vertinant mokytojų ir priešmokyklinio ugdymo pedagogų atsakymus pavaizduotus 14 pav. ir 16 lentelėje, galim teikti, kad abiejų grupių respondentės gana panašiai vertina prioritetingas ugdymo kryptis, siekius. Tokius kaip vaikų fizinė psichinė būseną grupėje, skaičiavimo, skaitymo įgūdžių ugdymas, kūrybinė laisvė, norą tapti mokiniu ir pan.

Pasak S. Neifacho nuolatinei pokyčiai švietimo sistemoje, žmonių gyvenime, nuolat atsinaujinant informacijai, žinioms būtina užtikrinti ir vaikų ugdymo prioritetus, priemones ir pan. būtina užtikrinti kokybišką, prieinamą ugdymą.

Apie neabejotiną priešmokyklinio ugdymo reikšmę tyrinėjo ir rašė A. Gučas, A. Grabauskienė, K. Stankevičienė, A. Tarasonienė, B. Banevičiūtė, S. Neifachas. Siekiant sužinoti mokytojų nuomone apie priešmokyklinio ugdymo privalumus. Gauti atsakymai pavaizduoti 20 lentelėje ir suskirstyti į kategorijas: ugdomos vaiko vertybės, vaikai gali pažinti save, tėvai įtraukiami į vaikų ugdymą vaikų branda mokyklai.

20 lentelė

Priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
	<i>Ugdomos vaiko vertybės</i>	<i>„Vaikas išmoksta gerbti žmones, pedagogus auklėjančius juos..“</i>

Priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai	<i>Gali pažinti save, ir ugdytis</i>	<i>„...mokosi valdyti savo emocijas (ypač neigiamas), atpažinti savo ir kitų jausmus dėl savo daromos veiklos.“ „...savarankiškumo, pareiagingumo įgūdžiai – sėkmės faktorius.“</i>
	<i>Tėvai įtraukiami į vaikų ugdymą</i>	<i>„Tėvai labiau susipažįsta su ugdymo procesu, formuoja savo požiūrį į ugdymą.“</i>
	<i>Vaikų branda mokyklai</i>	<i>„Į mokyklą ateina gana pasiruošę. Turi daug žinių, įgūdžių, būna aktyvūs pamokoje. Vaikai greičiau adaptuojasi mokykloje, mokytoja greičiau susipažinti su vaikais.“</i>

Informantės pasakė nemažai teigiamybių vertindamos priešmokyklinio ugdymo pakopą. Jų teigimu, ugdomos vertybės, gerti suaugusiųs ir būsimus mokytojus. Tai pat turi galimybę ugdytis emocijų valdymą, pareiagingumą, savitvarkos įgūdžius. Tėvai taip pat gana aktyviai įtraukiami į ugdymo procesą, tai puikus pagrindas ir paskatinimas daugiau domėtis vaikų ugdymu ir tęsti tai pradinėse klasėse. Ir žinoma vaikai brandinami mokyklai. Nors 14 lentelėje mokytojos pažymi pastebinčios ugdymo spragų, tačiau išskiria ir teigiamybės, tokias kaip vaikų adaptyvumas aplinkai, žingeidumas, socialus aktyvumas ir kt.

Tai gi įvertinus respondenčių nuomones ir pasisakymus, galima teigti, kad ši ugdymo pakopa yra labai vertinama mokytojų ir reikalinga brandinant vaikus.

Nuolatinis švietimo sistemos reformavimas ir atnaujinimas įrodo, būtina nuolat ieškoti kuo geresnių būdų ugdyti visuomene, nes beveik visada kur išskiriamos ugdymo programos teigiamybės tai atsiranda ir neigiamų niuansų. Tai gi išsiaiškinus mokytojų teigiamą, priešmokyklinio ugdymo vertinimą. Tačiau pasidomėjus respondenčių nuomone tokie gali būti priešmokyklinio programos ugdymo trūkumai tai mokytojos keleta pastebėjimų išskyrė. Atsakymai pavaizduoti 21 lentelėje ir suskirstyti ir kategorijas, kur nepakankamai išplėtojamas ugdymas pagal kompetencijas, bei programos sunkumai.

21 lentelė

Priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai. Mokytojų požiūriu

KATEGORIJOS	SUBKATEGORIJOS	TEIGINIŲ PAVYZDŽIAI (N = 5)
		<i>„Būtina atkreipti dėmesį į vaikų socialinės kompetencijos ugdymą, o</i>

Priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai	<i>Neišplėtoti kompetencijų gebėjimai</i>	<i>daugiau didesnių minusų nepastebiu.“ „Būtina atkreipti dėmesį į vaikų socialinės kompetencijos ugdymą“</i>
	<i>Programos sunkumai</i>	<i>„Vaikai būna pavargę nuo pažinimo procesu ir dažnai būna supažindinti įvairia metodika ir tampa sunku sudominti ugdymo procesu. Sunkiau sekasi išsėdėti pamokoje.“ „Sunki programa“</i>

Mokytojų nuomone mokslo metu eigoje nepakankamai skiriama dėmesio vaikų socialiniams ugdymui, nors vaikai remiami mokytojų nuomone pavaizduota 16 lentelėje, kad vaikai būna drąsūs, aktyvūs, lengvai bendraujantis. Na bet šito neužtenka, kad vaikų socialinė kompetencija būtų išugdyta. Taip pat dvi respondentės išskyrė, kad ugdymo programa yra gana sudėtinga, ir per sunki. Galima susidaryti nuomonę, kad vaikai dar per maži, kad išsiugdytų visus įgūdžius. Susidaro įspūdis, kad mokytojai reikalauja iš vaikų gana daug, nes pradinėse klasėse mokymo tempas yra labai didelis ir nėra kada plėtoti vaikų ugdymosi pagrindų.

Apibendrinimas

- Priešmokyklinio ugdymo pedagogai prioritetiniais gebėjimais laiko bendravimo įgūdžius, motyvacija mokytis, gebėjimą skaityti ir skaičiuoti. Išmokti skirti žaidimą nuo mokymosi, siekimo užbaigtumo, pagarbos suaugusiajam turi išsiugdyti ikimokyklinėje įstaigoje.
- Galima teigti, kad dauguma respondentų yra linkę skirstyti kompetencijas pagal svarbą. Kiekviena pedagogė organizuodama ugdymo procesą turi prioritetus. Dažniausiai pedagogės linkusios ypatingą dėmesį kreipti į tų gebėjimų ugdymą, kurie labiau pastebimi. Tai gali būti rašymas, skaitymas, skaičiavimas, o ne į tai ar vaiko socialiniai įgūdžiai taip pat atidžiai ugdomi.
- Vaikai dar per maži, kad išsiugdytų visus įgūdžius. Susidaro įspūdis, kad mokytojai reikalauja iš vaikų gana daug, nes pradinėse klasėse mokymo tempas yra labai didelis ir nėra kada plėtoti vaikų ugdymosi pagrindų.
- Priešmokyklinių grupių pedagogų teoriškai suvokia šiuolaikinio ugdymo aktualijas, geba kurti ir žino priešmokyklinio ugdymo tikslus, jo paskirtį, tačiau sunkiau atsisako egzistuojančiojo praktikoje požiūrio, jog svarbiausia išmokyti vaiką skaityti, rašyti, skaičiuoti, bet ir ugdyti gebėjimą bendrauti ir bendradarbiauti.

IŠVADOS

1. Literatūros šaltinių bei švietimo dokumentų analizė parodė, kad vaikų ugdymo proceso, kaitos, kokybės, parengimo mokyklai problemos, vienos iš tų, kurios nuolat tyrinėjamos, atnaujinant informaciją. L. Sajienė, V. Targamadzė, I. Savickienė ir kt. R. Barkauskaitė M., Bruzgelevičienė V. Glebuviene, B. Grigaitė, O. Monkevičienė, S. Neifachas ir kiti autoriai vieningai sutaria, kad priešmokyklinis ugdymas turi lemiamą įtaką kokybiškam vaiko pasirengimui ir brandinimui mokyklai; vaikai lankę priešmokyklinę grupę yra lankstesni ugdymui, adaptyvesni, adaptyvesni, lengviau priima naujoves ir prisitaiko prie pasikeitusių gyvenimo sąlygų, yra savarankiškesni, smalsesni, imlesni mokymuisi. Vaikai nelankę priešmokyklinio ugdymo grupės dažniau susiduria su sunkumais pasiekiant kitų vaikų, lankusių priešmokyklinę grupę, žinių, gebėjimų įgūdžių lygį. O vaikai kuo rečiau pasiekia sėkmės jausmą, tai krenta ir motyvacija.
2. Lietuvos švietimo dokumentuose vaikų brandinimo mokyklai sąvoka apibrėžiama kaip visų vaiko fizinių ir psichinių galių puoselėjimas, socialinių ir emocinių gebėjimų įgijimas, pažinimo motyvacijos žadinimas, kūrybiškumo skatinimas, o ne siauras dalykinis parengimas mokytis skaityti, rašyti, skaičiuoti (Priešmokyklinio ugdymo koncepcija, 2000).
3. Analizuojant kokybės vadybos literatūrą, gautus tyrimo rezultatus, daroma išvada, jog kokybiškas vaiko brandinimas mokykloje galimas tik tuo atveju, kai kokybiškas brandinimas mokyklai įgyvendinamas kai ugdymo procesas priartinama prie mokykloje vyraujančio mokymo proceso. Daroma prielaida, jog kokybiškam brandinimui mokyklai siekti būtina vieninga sistema, tikslūs siekiai sukonkretinti ir aptarti su pradinių klasių mokytojais. Kokybę užtikrina kokybiškas vertinimas, kurį turi atlikti ir aptarti mokytojai ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai.
4. Pradinių klasių mokytojos ugdymo turinį suvokia kaip integralų ir įvairiapusį ir organizavimo nurodymus atitinkantį ugdymo orientyrą. Ugdymo turinio sampratos yra šiuolaikiškos, atspindinčios šiuolaikinę filosofinę sąveikos – ugdymosi paradigmą, vadovaujasi akademinio ugdymo nuostatomis. Pagal priešmokyklinio ugdymo pedagoges svarbiausiai, kad priešmokyklinėje grupėje būtų *auklėjama* 84 proc., *formuojami įgūdžiai, mokėjimai* 82 proc.
5. Abiejų grupių respondentai suvokia, kad priešmokyklinio ugdymo grupę lankantys vaikai turi turėti galimybę lankytis mokykloje susipažinti su esančia veikla ne vien iš

pasakojimų. Bendradarbiavimas su pradinių klasių mokytojais labiausiai *įtakoja vaiko lengvesnę adaptaciją mokykloje*, tokią nuomonę išsakė 44 proc. pedagogių. Bendravimas yra svarbus, nes mokytoja ir vaikai gali *artimiau susipažinti* dar prieš mokslo metų pradžią. Už tai pasisakė 33 proc. respondentų.

6. Priešmokyklinio ugdymo pedagogės organizuodamos ugdymo turinį naudojasi įstaigos sukurta grupės programa, bei įstaigos sukurta ikimokyklinio ugdymo programa. Už tai pasisakė atitinkamai 89 proc. ir 87 proc. atsakovų. Galima teigti, kad pedagogai įvertina sukurta programas ir jomis naudojasi. Todėl vertinant ugdymo turinį, jo kokybę galima teigti, kad ugdymas pritaikytas, pagal auklėtinių amžių ir apgalvotai naudojamas ugdant vaikus. Organizuoti kokybišką ugdymo turinį labiausiai *įtakoja ugdomosios programos* už tai pasisakė 82 proc. respondentų, dar labai *įtakoja vaikų jau turima patirtis* 71 proc., bei *įstaigos administracija* 51 proc. Mokytojų, nuomone, dar *įtakoja ir pasirenkami metodai, tikslų siekimas, supanti aplinka, vaikų pažangos vertinimas, programų įtaka* visa tai veda tinkama linkme brandinant vaikus.
7. Savaitiniuose planuose atsispindintis ugdymo turinys, įrodo kad ugdymas yra įvairiapusis ir tikslingai panaudojami metodai, ugdant vaikų gebėjimus ir brandinant vaikus. Pastebima, kad ugdomų kompetencijų gebėjimai lavinami renkanti įvairius metodus, kurių pagalba vaikai lavinasi bent keleta gebėjimų, tokie kaip socialiniai žaidimai (35 kartai) , rašymo įgūdžių lavinimas (30 kartų), loginių užduočių darymas (32 kartai), piešimas pagal vaikų norą (40 kartai).
8. Priešmokyklinio ugdymo turinys brandinant vaikų gebėjimus lankyti mokyklą yra nuolat atnaujinamas ir pritaikomas prie vaikų individualių gebėjimų, bei grupės vaikų bendrą elgseną, pomėgius ir pan. Mokytojai ir priešmokyklinio ugdymo pedagogai labai skatina abiejų pusių bendravimą ir bendradarbiavimą ir išvelgia daug teigiamybių, bet bendravimo metu galima pastebėti, kad pedagogės nepakankamai aptaria jau atėjusių mokinių gebėjimus, ugdymo trūkumus, kuriuos priešmokyklinio ugdymo pedagogai turėtų kuo greičiau šalinti.

REKOMENDACIJOS

1. Ikimokyklinės įstaigose dažnai trūksta įvairių informacinių technologijų, finansų išvykoms ir pan. Švietimo ir mokslo ministerijai rekomenduojama:
 - skirti finansavimą klientų (vaikų) papildomų poreikių tenkinimui.
 - organizuoti centrą, metodinių ir ugdomųjų priemonių aprobavimui ir gamybai.
2. Švietimo institucijoms siekiant geresnės priešmokyklinio ugdymo kokybės:
 - Švietimo įstaigų vadovams daugiau taikyti pedagogų skatinimo sistemą, kurios metu būtų organizuojamos išvykos, priedai prie algos, padėkos už gerą darbą, esant geresnei finansinei situacijai priešmokyklinio ugdymo pedagogams leisti lankyti kursus, seminarus už įstaigos lėšas (nors kelis kartus per metus).
 - Aktyviai bendrauti su socialine bendruomene ir pritraukti lėšų aktyviai vaikų veiklai už darželio ribų, bei ieškoti įvairesnių darbo formų įtraukiant aktyviai veikti ir vaikų tėvus kitus artimuosius.
3. Skatinti priešmokyklinio ugdymo pedagogams dažniau organizuoti atviras veiklas, kuriose būtų pasidalinama gerąja darbo patirtimi su kitomis ikimokyklinio įstaigomis bei pradinio ugdymo pedagogais.
4. Organizuoti darbo komandą, ar savanoriais auklėtojas ir mokytojas skatinti organizuoti pasitarimus bent metuose karta, aptariant vaikų atėjusių į pirmą klasę pasiekimus, turimas ugdymosi spragas ir taip tobulinti ir taip dažnai atnaujinamą ugdymo turinį.

LITERATŪRA

1. Anužienė A., Anužis A. ir kt. (2004). *Mokyklos kaitos empirinė raiška*. [žiūrėta 2013-03-02]. Prieiga per internetą: http://www.vpu.lt/pedagogika/PDF/2005/78/anuziene_anuzis_cepas.pdf
2. Ališauskas R. (2002). Audito aktualumas ir bendrieji mokyklų vertinimo ypatumai. Bendrojo lavinimo mokyklų vidaus audito metodika I dalis [žiūrėta 2013-03-02]. Prieiga per internetą: <
<http://www.pedagogika.lt/puslapis/auditas/auditas.htm>.
3. Banevičiūtė, B. (2004). *Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas: metodinės rekomendacijos*. Vilnius. Švietimo ir mokslo ministerijos Švietimo aprūpinimo centras.
4. Barkauskaitė R., Bruzgelevičienė M., (2002). *Tarp dviejų pradžių : bandymas kurti regiono švietimo politiką*. Vilnius
5. Barczyk C. C. (1999). *Visuotinė kokybės vadyba*. Vilnius: Eugrimas.
6. Bendrosios programos ir išsilavinimo standartai (2003). *Priešmokyklinis, pradinis, pagrindinis ugdymas* Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
7. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa (2002). [žiūrėta 2013 – 03 – 01]. Prieiga per internetą. <http://www.upc.smm.lt/ekspertavimas/biblioteka/failai/priesmok.pdf>
8. Bendroji priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programa. (2003). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
9. Bendrojo lavinimo ugdymo turinio formavimo, įgyvendinimo, vertinimo ir atnaujinimo strategija 2006- 2012. [žiūrėta 2013 – 02 – 15]. Prieiga per internetą.
<http://www.smm.lt/ugdymas/docs/uts/2007%2005%2023%20UT%20strategija.pdf>
11. Bitinas B. (2006). *Edukologinis tyrimas: sistema ir procesas*. Vilnius: Kronta
12. Bitinas B. (2000). *Ugdymo filosofija*. Vilnius: Enciklopedija.
13. Bitinas B. (2002). *Pedagoginės diagnostikos pagrindai*. - Vilnius: „Parama“.
14. Burškaitienė R., Vilkonienė M. (2009). Priešmokyklinio ugdymo kokybė: samprata ir esminiai vadybos aspektai. *Jaunųjų mokslininkų darbai*. Nr. 2(23).
15. Butkienė G., Kepalaitė A. (1996). *Mokymasis ir asmenybės brendimas*. Vilnius
16. Gabrielavičiūtė I., Čėsniienė I. „Vaikų brandumas mokyklai ir ugdymo galimybės“ [žiūrėta 2013 – 03 – 15]. Prieiga per internetą. <http://www.ikimokyklinis.lt/index.php/straipsniai/bendri-straipsniai/vaiku-brandumas-mokyklai-ir-ugdymo-galimybes/3718>
17. Glebuviene V., Grigaitė B., Monkevičienė O. (2004). *Lietuvos vaikų brandumas mokyklai: tyrimas ir problemos*. Vilniaus pedagoginis universitetas. Vilnius
18. Gumuliauskienė A., Smilgienė J. (2010) Ugdymo kokybės kaip švietimo politikos prioriteto raiška bendrojo lavinimo mokyklų strateginiuose planuose. *Mokytojų ugdymas*.. Nr. 15 (2), 146–160

19. Lietuvos Respublikos švietimo įstatymas (Žin.1991, Nr.23-593; 2003, Nr.63-2853); [žiūrėta 2013.01.15]. Prieiga per internetą <http://www.psichologusajunga.lt/wpcontent/uploads/2009/02/lietuvos-respublikos-svietimo-istatymas-nauja-redakcija-nuo-2003-06-28.pdf>
20. Ikimokyklinio ugdymo įstaigos veiklą reglamentuojantys teisės aktai. (2001). Vilnius: ŠMM.
21. Priešmokyklinio ugdymo koncepcija, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2000 m. lapkričio 9 d. įsakymu Nr.1374;
22. Priešmokyklinio ugdymo organizavimo modelių aprašu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2003 m. spalio 29 d. įsakymu Nr.1478;
23. Priešmokyklinis ugdymas vyksta priešmokyklinėje grupėje pagal bendrąją priešmokyklinio ugdymo ir ugdymosi programą, patvirtintą Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2002m. birželio 24 d. įsakymu Nr.1147.
24. Priešmokyklinio ugdymo turinio įgyvendinimas // Metodinės rekomendacijos (2004). Vilnius: Švietimo aprūpinimo centras.
25. Priešmokyklinio ugdymo organizavimo aprašas (2005) [žiūrėta 2013-01-15]. Prieiga per internetą http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska.showdoc_l?p_id=259456&p_query=&p_tr2=
26. Priešmokyklinio ugdymo organizavimo tvarkos aprašas (2005), Nr. ISAK-1180 (Žin., 2005, Nr. 2005, Nr, 84-3118) [žiūrėta 2013-02-30]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/ugdymas/ikimokyklinis.htm>.
27. Priešmokyklinis ugdymas. (2003). Antra knyga, Švietimo aprūpinimo centras. Vilnius.
28. Priešmokyklinio ugdymo koncepcija, Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. 1374. (2002). Vilnius
29. Priešmokyklinio ugdymo standartai Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. ISAK – 1015. (2003). Vilnius.
30. Priešmokyklinis ugdymas, straipsnių rinkinys. (2001). Vilnius.
31. Jankauskienė L. (2012) *Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo turinio aktualijos ir perspektyvos*. [žiūrėta 2013-02-05] Prieiga per internetą: http://www.szelmeneiai.lt/failai/patirtis/2012_11_28_ikimokyklinio_ir_priesmokyklinio_ugdymo_turinio_aktualijos_laimute_jankauskiene.pdf
32. Jovaiša L. (2007). *Enciklopedinis edukologijos žodynas*. Vilnius: Gimtasis žodis.
33. Juodaitytė A., Gaučaitė R., Kazlauskienė A. (2009). *Informavimas apie ikimokyklinį, priešmokyklinį, ugdymą ir švietimo pagalbą*. Lucilijus.
34. Lietuvos Respublikos Švietimo ir mokslo ministro įsakymas Nr. V – 971, 2012
35. Lamanuskas V. (2004). *Švietimo monitoringo įvadas*. Šiauliai. Liucijus.

36. Lietuvos Respublikos švietimo ir moksli ministerija. Problemos analizė. Ikimokyklinio ugdymo kokybė. 2012, Nr. 13 (77)
37. Neifachas S. (2006). *Pedagoginio vadovavimo kompetencija*. Ugdytojo strateginės veiklos gairės. Vilnius: Ciklonas.
38. Neifachas S. (2007). *Priešmokyklinio ugdymo kokybės vadyba: vadovavimas ugdymo programos rengimo strategijai*. Vilnius: Ciklonas.
39. Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. (2009). *Ikimokyklinio, priešmokyklinio ugdymo turinio ir jo įgyvendinimo analizė*.
40. Monkevičienė O., Glebuviene V. S., Stankevičienė K. (2001). *Metodinis leidinys priešmokyklinio ugdymo pedagogams*.
41. Monkevičienė O., Stankevičienė K. (2007). Ugdymo planavimas, modeliavimas, vertinimas : mentoriaus rengimo vadovėlis : dėstytojo knyga. Kaunas. Technologija.
42. Monkevičienė O. (2008). Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo(si) turinio kaitos tendencijos. *Pedagogika*. Nr. 91 p. 66 – 72
43. Sajienė L., Targamadzė V., Savickienė I., ir kt. (2008). *Švietimo vadyba*. Vytauto Didžiojo universitetas. Kaunas
44. L. J. Schweinhart, R. Fulcher-Dawson. Early education. *Kn. Handbook of education policy research*. Routledge. 2009. Doing better for children. OECD. 2009
45. Parkay, F.W. & Hass, G. (2000). *Curriculum Planning* (7th Ed.). Needham Heights, MA: Allyn & Bacon.
46. Ruškus J., Žvirdauskas D., Zybartas S., ir kt. (2012). Ikimokyklinis , priešmokyklinis ugdymas Lietuvoje . Būklės ir galimybių tyrimas. Kaunas. Vytauto Didžiojo universitetas.
47. Tarasonienė A., Juraitienė I., Rudzinskienė V. (2002). *Visuotinio priešmokyklinio ugdymo sklaidos programa*. [žiūrėta 2013-02-20]. Prieiga per internetą. http://www.pprc.lt/ktp/archyvas/2005/01_0.htm
48. Tiepliakova A. (2008). *Vadybos pagrindai : mokymo priemonė : konspektas*. Šiauliai.
49. Valentinas A. (2002). *Priešmokyklinio ugdymo orientavimas į vaiką*. Priešmokyklinis Ugdymas. Vilnius.
50. Vilkonienė M. (2007). Bendrojo išsilavinimo kokybė: samprata, problematika, praktika. Vilnius: Ciklonas.
51. Želvys R. (2001). *Švietimo vadybos pagrindai*. Vilniaus universiteto leidykla.
52. Želvys R. (2003). *Švietimo organizacijų vadyba: mokomoji priemonė*. Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.
53. Želvys R. (1999). *Švietimo vadyba ir kaita: monografija*. Vilnius: Garnelis

PRIEDAI

Anketa

Gerbiamas priešmokyklinio ugdymo pedagoge,

Kreipiamės į Jus, prašydami dalyvauti tyrime, kuris atliekamas Šiaulių edukologijos fakulteto, edukologijos katedros, švietimo vadybos magistro darbui. Tyrimo tikslas – aiškintis priešmokyklinio ugdymo turinio kokybės įtaka brandinant vaikus. Prašytume kuo išsamiau atsakyti į anketos klausimus. Atsakydami turėkite omenyje tik savo įstaigos realią būklę ir pateikite savo požiūrį. Atsakymų konfidencialumą garantuojame. Tyrimo metu gauti duomenys bus apibendrinti ir panaudoti magistro darbe.

Dėkojame Jums už dalyvavimą šiame tyrime

I. Priešmokyklinio ugdymo turinio samprata.

1. Kokias paslaugas, Jūsų manymu, turi suteikti priešmokyklinio ugdymo grupėje?(galite pažymėti kelis variantus)

☐	Auklėti
☐	Mokyti
☐	Brandinti mokyklai
☐	Priežiūra
☐	Formuoti įgūžius, mokėjimus (kompetencijas)
☐	Kita:

2. Ar Jūs sutinkate su šiais teiginiais:

Taip	Ne	Teiginiai
☐	☐	Priešmokyklinis ugdymas garantuoja vaikų brandumo mokyklai lygį
☐	☐	Priešmokyklinė grupė sudaro tinkamas sąlygas vaikų interesų ir gebėjimų realizavimui

3. Kokie motyvai grupėje skatina vaiką domėtis mokykla?

- vaikas mano, kad turės daug draugų,
- mokykla atrodo graži,
- nori daug sužinoti,
- nori išmokti rašyti ir skaityti,
-

kita.....

4. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Taip, nes.....

Ne, nes

5. Jūsų, manymu, vaikas baigęs priešmokyklinį ugdymą turi gebėti?

- Mokėjimo klausyti ir išgirsti;
- Gebėjimo laikytis taisyklių, priimti naują situaciją.
- Valios-ypač išlaikyti dėmesį;
- Žinių troškimo, smalsumo;
- Motyvacijos mokslams;
- Pakankamai išsivysčiusios smulkiosios motorikos.
- Gebėjimą bendrauti, su bendraamžiais, ir suaugusiaisiais.
- Siekti, kad vaikai pažintų raides, skaičius.
- Siekti, kad vaikai gebėtų elementariai skaityti, skaičiuoti.
- Siekti įveikti vaikų turimas ugdymosi spragas
- Kita.....

6. Ar tenka išskirti kompetenciją, kuri galimai svarbesnė brandinant vaikus mokyklai? Jei taip tai kokia ji?

.....

.....

.....

7. Kuriuos iš žemiau vardijamų uždavinių priskirtumėte kokybiškam vaiko brandinimui mokyklai? (Prie kiekvieno bruožo pasirinktą sau tinkamą atsakymo variantą pažymėkite langelyje X).

	Visiškai sutinku	Sutinku	Nesutinku	Visiškai nesutinku
Sergėti ir stiprinti vaiko psichinę ir fizinę sveikatą, garantuoti jo socialinį saugumą;				
Išmokyti paklusti suaugusiajam, ypatingai – mokytojui				
Išmokyti ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas				
Skatinti veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiaisiais				
Padėti adaptuotis naujoje ugdymosi aplinkoje, tenkinti aktyvumo ir judėjimo poreikį				
Išmokyti skaityti				
Išmokyti skaičiuoti				
Puodelėti pasitikėjimą savimi, savigarbą bei savivertę;				
Išmokyti piešti kopijuojant piešinių šablonus				
Plėtoti vaiko kūrybines ir pažintines galias				
Šalinti ugdymosi netolygumus tenkinant individualius vaiko ugdymosi poreikius				
Įdiegti supratimą, kad mokymasis yra sunkus darbas				
Skatinti norą tapti mokiniu				
Išmokyti skirti žaidimą nuo mokymosi				
Gerbti ir palaikyti vaiko žaidimą, sudaryti				

8. Kokia programa ir papildomais šaltiniais remiatės organizuodama ugdymą grupėje? (pažymėkite vieną ar kelis variantus)

- bendrąja priešmokyklinio ugdymo(si) programa,
- įstaigos parengta ikimokyklinio ugdymo programa,
- bendrosios priešmokyklinio ugdymo(si) programos pagrindu parengta grupės programa,
- įstaigos ikimokyklinio ugdymo programos pagrindu parengta grupės programa,
- įstaigos programos pagrindu kiekvienam vaikui parengta individualia ugdymo programa,
- kita.....

9. Ko labiausiai siekiate organizuodama vaikų gyvenimą grupėje? (pažymėkite vieną ar kelis variantus)

- geros vaikų savijautos,
- nustatyto vaikų maitinimo bei miego režimo laikymosi,
- vaikų poreikių tenkinimo,
- vaikų pasitikėjimo savimi,
- vaikų naujų patirčių įgijimo,
- vaikų drausmingumo, paklusnumo,
- vaikų veiklos individualizavimo,
- geranoriškų vaikų santykių,
- ramios veiklos,
- vaikų veiklos įvairiapusiškumo.

10. Kaip siekiate tikslingo vaikų ugdymo grupėje? (pažymėkite kelis svarbiausius punktus)

- keldama kasdienes ugdymo uždavinius
- keldama savaitinius ugdymo uždavinius
- perteikdama iš anksto numatytas žinias
- keldama metinius ugdymo tikslus savo grupei
- siūlydama vaikams priemones, kurias naudojant reikia tiksliai atlikti užduotis
- siekdama dermės tarp savaiminio vaikų ugdymo(si) ir ugdymo(si) situacijų sudarymo
- kurdama vaikų ugdymo(si) ritmą grupėje
- siekdama, kad kiekvienas vaikas iki galo atliktų numatytą darbėlį
- apmąstydamas kiekvienos praėjusios dienos veiklos organizavimą
- pasiūlydamas vaikams veiklą pagal išskeltus uždavinius
- planuodama veiklą
- kita.....

11. Į kokius individualius vaikų ypatumus labiausiai atsižvelgiate organizuodama ugdymą? (pažymėkite kelis svarbiausius)

- į vaiko norus, interesus, pomėgius
- į vaiko gabumus
- į vaiko pasiekimų lygį, ugdymo(si) institucijoje patirtį
- į berniukų ir mergaičių skirtybės
- į vaiko veiklos tempą, temperamentą
- į specialiuosius ugdymo(si) poreikius

- visi vaikai ugdomi vienodai
- į vaiko emocinę būseną ir elgesio ypatumus
- į vaiko šeimos kultūrinę, tautinę, materialinę, užimtumo, šeiminių situaciją
- į vaiko dvikalbystę
- į vaiko sveikatą
- kita.....

12. Kaip organizuojate vaikų dieną grupėje? (pažymėkite kelis svarbiausius punktus)

- pagal iš anksto numatytą, nesikeičiančią dienotvarkę
- pagal numatytą dienotvarkę, kuri keičiama pagal susidariusią situaciją
- pagal kiekvieną dieną kartu su vaikais sudaromą dienotvarkę
- konkreti dienotvarkė nenumatoma
- pagal dienotvarkę, kuri keičiama atsižvelgiant į metų laikus
- pagal dienotvarkę, pritaikytą dieną miegantiems ir nemiegantiems vaikams
- pagal netradicinę, išskirtinę dienotvarkę (nakvynė darželyje, visos dienos išvykos ir kt.)
- pagal tėvų patogumui pritaikytą dienotvarkę
- pagal dienotvarkę, pritaikytą vaikų gyvenimui ir ugdymui(si) visose įstaigos erdvėse (veiklų kambarėliuose, seklyčiose, salėse ir kt.)
- kita.....

13. Kaip vertinate vaikų ugdymo atskirose srityse kokybę jūsų įstaigoje? (pažymėkite kelias sritis, kuriose ugdymo kokybė geriausia)

Ugdymo kokybė	Labai gera	Gera	Vidutiniška	Patenkinama	Nelabai gera	Bloga
Kalbos ugdymą						
Sveikatos ugdymą						
Socialinių įgūdžių ugdymą						
Meninį ugdymą						
Pažinimo ugdymą						
Pilietinį ugdymą						
Tautinį ugdymą						
Ekologinį ugdymą						
Religinį ugdymą						

14. Ką ketinate keisti grupėje, siekdama geresnės vaikų ugdymo kokybės?

(išvardinkite ir pakomentuokite)

.....

15. Jūsų nuomone, kas įtakoja ugdymo turinio planavimą?

	Labai įtakoja	Įtakoja	Neįtakoja
--	---------------	---------	-----------

Vaikų jau turima patirtis			
Ugdymo programos			
Ugdymo(si) metodai			
Ugdymo priemonės			
Ugdomoji aplinka			
Įstaigos administracijos keliami reikalavimai, uždaviniai			
Kita.....			

Jūsų amžius (*pažymėkite*): iki 25; nuo 26 – 35; nuo 36 – 45; nuo 46 – 55; nuo 56 – 60; virš 60;

Išsilavinimas (*pažymėkite*): vidurinis; aukštesnysis; nebaigtas aukštasis; aukštasis; magistras.

Kvalifikacija (*pažymėkite*): auklėtoja; vyr. auklėtoja; auklėtoja-metodininkė; auklėtoja-ekspertė;

Pedagoginio darbo stažas (*pažymėkite*): 1–10 metų; 11 – 20 metų; 21 – 30 metų; virš.31 metų;

TYRIMO INSTRUMENTAS – PUSIAU STRUKTURUOTAS INTERVIU

II. Demografiniai klausimai.

Koks Jūsų amžius?

Koks jūsų išsilavinimas?

Kokia kvalifikacinė kategorija?

III. Priėmokyklinio ugdymo turinio samprata.

1. Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėti?

IV. Priėmokyklinio ugdymo turinio kokybės samprata.

2. Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?
3. Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?

V. Ugdymo turinio kokybės kriterijų raiška.

4. Ar pastebite vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?

VI. Priėmokyklinio amžiaus vaiko brandumas lankyti mokyklą.

5. Jūsų nuomone, vaikai lanke priešmokyklinę grupę, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus				
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.				
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas				
išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais				
išmokytas skaityti, skaičiuoti.				
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarpa ir saviverte.				
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis				
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi				

6. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

7. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai?

8. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

INTERVIU PROTOKOLAI

INTERVIU PROTOKOLAS NR. 1

1. Koks Jūsų amžius?

49 metai

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kokia kvalifikacinė kategorija?

Mokytoja- metodininke.

4. **Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėti?**

Tai nuolatinis bendravimas bendradarbiavimas su mokykla, būsima mokytoja. Psichologinio klimato būsimam pirmokui kūrimas – pasiruošimas mokyklai. Gebėjimų išryškinimas, formavimas. Socialinių įgūdžių – pareigingumo, atsakomybės ugdymas. Skaičiavimo, kalbėsenos įgūdžių ugdymas.

5. **Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?**

Turinys orientuotas į būsimą Lietuvos pilietį, kaip motyvuotą asmenybę, kad mokėtų orientuotis į besikeičiančią aplinką ir ugdyti visas kompetencijas.

6. **Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?**

Tai yra pagrindas tolimesniam ugdymui, kadangi vaikai įgauna įgūdžių skaičiuoti, rašyti, pažystant raides. Pirmoje klasėje ugdymo procesas labai spartus, todėl vaikai patyrę nesėkmę, gali sumažėti motyvacija mokytis.

7. **Ar pastebite vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?**

Vaikai turi spragų socialinėje kompetencijoje, mokymosi mokytis.

8. **Jūsų nuomone, vaikai lankę priešmokykline grupę, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:**

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai	X			Savimi pasitikintis ir pagarba

sveikas, socialiai saugus				demonstruojantis, linksmas vaikas pasiekia daug rezultatų.
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.	X			Nes paklusti yra gebėjimas pripažinti dėstomas tiesas.
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas	X			Labai svarbu išmokti nusiteikti darbui ir dirbti iki pabaigos.
išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais	X			Labai svarbu, kad vaikai gebėtų bendrauti, nes nuolat bendraujant vaikai kuria savo bendravimo pamatus.
išmokytas skaityti, skaičiuoti.	X			Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties.
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarba ir saviverte.	X			
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis	X			Mokymo procesas taps įdomesnis jei ir pats vaikas bus kūrybiškas ir išmanus.
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	X			Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.

9. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Labai svarbu, nes mokytoja turi galimybę susipažinti su mokiniais, o mokiniai pradėję lankyti mokyklą, nesijaus tokie svetimi.

10. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai ?

Vaikas išmoksta gerbti žmones, pedagogus auklėjančius juos, mokosi valdyti savo emocijas (ypač neigiamas), atpažinti savo ir kitų jausmus dėl savo daromos veiklos, savarankiškumo, pareigingumo įgūdžiai – sėkmės faktorius.

11. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

Būtina atkreipti dėmesį į vaikų socialinės kompetencijos ugdymą, o daugiau didesnių minusų nepastebiu.

12. Kokias dažniausiai pasitaikančias vaikų nebrandumo mokyklai sritis išskirtumėte?

Supranta skaičiaus sandaros, pastebimas rašymo priemonių neteisingas laikymas, kalbėjimo, pasakojimo įgūdžių trūkumai.

INTERVIU PROTOKOLAS NR. 2

1. Koks Jūsų amžius?

47 metai

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kokia kvalifikacinė kategorija?

Mokytoja- metodininke.

4. **Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėti?**

Priešmokyklinis ugdymas - tai visa sistema žinių, mokėjimų ir įgūdžių su kuriais susipažįsta darželio ugdytiniai.

5. **Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?**

Į mokyklą atėję priešmokyklinukai jau yra tikrai pasiruošę lankyti mokyklą, moka bendrauti kolektyve, turi daug pasaulio pažinimo žinių.

6. **Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?**

Vaikai drąsiau jaučiasi atėję į mokyklą, yra savarankiški, noriai diskutuoja, mėgsta daryti darbelius, skaityti knygeles.

7. **Ar pastebite vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?**

Spragos priklauso tik nuo paties vaiko, sugebėjimams įsisavinti ugdymo programai. Dažniausiai vaikai ateina turėdami savitų įgūdžių trūkumų.

8. **Jūsų nuomone, vaikai lankę priešmokyklinę grupę, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:**

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus	X			
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypač mokytojui.	X			Kad galėčiau išmokyti išgirsti tai, ką sako mokytojas.
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas	X			Būtų gerai kad vaikai darželyje tai išmokyti.
išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su	X			

bendraamžiais ir suaugusiais				
išmokyta skaityti, skaičiuoti.	X			Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties. Gali išmokyti skaityti, tai padaro paslauga jam ateityje.
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarpa ir saviverte.	X			
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis	X			
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	X			Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.

9. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Nebūtina, nes kiekvienas žino savo darbą ir jį dirbą, o ir laiko nėra tam.

10. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai ?

Nežinau

11. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

Vaikai būna pavargę nuo pažinimo proceso ir dažnai būna supažindinti įvairia metodika ir tampa sunku sudominti ugdymo procesu.

12. Kokias dažniausiai pasitaikančias vaikų nebrandumo mokyklai sritis išskirtumėte?

Sakytinės vaiko kalbos įgūdžiai, vaiko domėjimosi skaitymu, vaiko rašymo įgūdžiai, skaičiaus suvokimas.

INTERVIU PROTOKOLAS NR. 3

1. Koks Jūsų amžius?

41 metai

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kokia kvalifikacinė kategorija?

Vyr. mokytoja.

4. **Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėtį?**

Ugdymas organizuojamas, pagal kompetencijas. Lavinant smulkią motoriką, skatinimas daugiau sužinoti.

5. **Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?**

Kai mokinys pažįsta raides, geba jas jungti į skiemenis, spalvina neišlysdami už linijų, dailiai spalvina pieštukais.

6. **Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?**

Vaikas gavęs gerus pradmenis darželyje, puikai jaučiasi mokykloje.

7. **Ar pastebite vaikų turimų žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?**

Vaikai turi spragų socialinėje kompetencijoje, mokymosi mokytis.

8. **Jūsų nuomone, vaikai lanke priešmokykline grupe, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:**

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus	X			Savimi pasitikintis ir pagarbą demonstruojantis, linksmas vaikas pasiekia daug rezultatų.
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.	X			Nes paklusti yra gebėjimas pripažinti dėstomas tiesas.
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas	X			Labai svarbu išmokti nusiteikti darbui ir dirbti iki pabaigos.
išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir	X			Labai svarbu, kad vaikai gebėtų bendrauti, nes nuolat bendraujant vaikai kuria savo bendravimo pamatus.

suaugusiaisiais				
išmokyta skaityti, skaičiuoti.		X		Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties.
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarba ir saviverte.	X			
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis	X			Mokymo procesas taps įdomesnis jei ir pats vaikas bus kūrybiškas ir išmanus.
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	X			Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.

9. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir būsimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Mokytoja susipažįsta su būsimais mokiniais, turi galimybę sužinoti vaiko asmenines ypatybes.

10. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai ?

Tėvai labiau susipažįsta su ugdymo procesu, formuoja savo požiūrį į ugdymą. Vaikas išmoksta gerbti žmones, pedagogus auklėjančius juos, mokosi valdyti savo emocijas (ypač neigiamas).

11. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

Būtina atkreipti dėmesį į vaikų socialinės kompetencijos ugdymą, o daugiau didesnių minusų nepastebiu.

12. Kokias dažniausiai pasitaikančias vaikų nebrandumo mokyklai sritis išskirtumėte?

Supranta skaičiaus sandaros, pastebimas rašymo priemonių neteisingas laikymas, kalbėjimo, pasakojimo įgūdžių trūkumai, skaičiavimo suvokimas, vaikų domėjimasi skaitymu, vaiko rašymo įgūdžiai.

INTERVIU PROTOKOLAS NR. 4

1. Koks Jūsų amžius?

52 metai

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kokia kvalifikacinė kategorija?

Vyr. mokytoja

4. **Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėti?**

Priešmokyklinis ugdymas - tai visa sistema žinių, mokėjimų ir įgūdžių su kuriais susipažįsta darželio ugdytiniai. Į ugdymo turinį įeina vaiko smulkiosios motorikos ugdymas, mokymąsi rašyti spausdintinėmis raidėmis.

5. **Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?**

Į mokyklą atėję priešmokyklinukai jau yra tikrai pasiruošę lankyti mokyklą, moka bendrauti kolektyve, turi daug pasaulio pažinimo žinių.

6. **Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?**

Vaikai drąsiau jaučiasi atėję į mokyklą, yra savarankiški, noriai diskutuoja, mėgsta daryti darbelius, skaityti knygeles.

7. **Ar pastebite vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?**

Spragos priklauso tik nuo paties vaiko, sugebėjimams įsisavinti ugdymo programai. Dažniausiai vaikai ateina turėdami savitų įgūdžių trūkumų. Trūksta įgūdžių kirpti su žirkleėmis.

8. **Jūsų nuomone, vaikai lanke priešmokykline grupe, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:**

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus	X			
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.	X			Kad galėčiau išmoktu išgirsti tai, ką sako mokytojas.
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas	X			Būtų gerai kad vaikai darželyje tai išmoktų.

išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiais	X			
išmokytas skaityti, skaičiuoti.	X			Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties. Gali išmokyti skaityti, tai padaro paslauga jam ateityje.
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarba ir saviverte.	X			
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis	X			
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	X			Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.

9. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Mokytojai lengviau pažinti vaikus.

10. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai ?

Į mokyklą ateina gana pasiruošę. Turi daug žinių, įgūdžių, būna aktyvūs pamokoje.

11. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

Vaikai būna pavargę nuo pažinimo proceso ir dažnai būna supažindinti įvairia metodika ir tampa sunku sudominti ugdymo procesu. Sunkiau sekasi išsėdėti pamokoje.

12. Kokias dažniausiai pasitaikančias vaikų nebrandumo mokyklai sritis išskirtumėte?

Sakytinės vaiko kalbos įgūdžiai, vaiko domėjimosi skaitymu, vaiko rašymo įgūdžiai, skaičiaus suvokimas.

INTERVIU PROTOKOLAS NR. 5

1. Koks Jūsų amžius?

47 metai

2. Koks Jūsų išsilavinimas?

Aukštasis.

3. Kokia kvalifikacinė kategorija?

Mokytoja- metodininke.

4. **Kas Jums yra priešmokyklinio ugdymo turinys, kaip suprantate jo sudėti?**

Vaikas ruošiamas mokyklai ir organizuojamos veiklos, pamokos, supažindina su raidėmis, skaitmenimis ir lavina ranka.

5. **Kokie požymiai rodo, jog pasirinktas priešmokyklinio ugdymo turinys yra kokybiškas?**

Vaikas pažįsta raides, skaitmenimis. Geba perskaityti vieną kitą žodį, sudėti ar atimti 5- kių ribose, suskaičiuoti iki 10- ties, geba kirpti žirkklėmis. Pasirenkami metodai kurių pagalba ugdomi vaikai individualiai, plėtojant jų geriausiu gebėjimus, ar užpildant spragas.

6. **Kaip, Jūsų manymu, priešmokyklinio ugdymo turinio realizavimas daro įtaką tolimesniam vaiko ugdymui?**

Vaikai greičiau adaptuojasi mokykloje, geriau bendradarbiauja labiau pasitiki savimi.

7. **Ar pastebite vaikų turimu žinių, gebėjimų spragų tam tikrose kompetencijose? Kokiose?**

Neišlavėjusi smulkioji motorika, socialinė kompetencijos gebėjimai.

8. **Jūsų nuomone, vaikai lanke priešmokykline grupe, atėję į pirmąją klasę turėtų gebėti:**

Vaikas į pirmą klasę turi ateiti	Pritariu	Nepritariu	Nebūtina	Kodėl
psichiškai ir fiziškai sveikas, socialiai saugus	X			
išmokytas paklusti suaugusiajam, ypatingai –mokytojui.	X			Kad galėčiau išmoktu išgirsti tai, ką sako mokytojas.
išmokytas ramiai sėdėti suole, tinkamai elgtis per pamoką ir nelakstyti per pertraukas		X		Būtų gerai kad vaikai darželyje tai išmoktų.
išmokytas veikti, bendrauti ir bendradarbiauti su bendraamžiais ir suaugusiaisiais			X	

išmokytas skaityti, skaičiuoti.			X	Pažinti raides skaičius, gebėti skaičiuoti iki 10 – ties. Gali išmokti skaityti, tai padaro paslauga jam ateityje.
pasitikėdamas savimi, su išugdyta savigarba ir saviverte.	X			
su išugdytomis, išlaisvintomis kūrybinėmis ir pažintinėmis galiomis			X	
išmokęs skirti žaidimą nuo mokymosi	X			Vaikas patirs pasisekimo džiaugsmą, jei mokantis bus laimingas.

9. Jūsų nuomone, ar priešmokyklinės grupės ir busimos mokytojos bendravimas reikalingas? Kodėl?

Būtina, nes lengviau ir greičiau pažinti vienas kitą.

10. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio privalumai ?

Vaikai greičiau adaptuojasi mokykloje, mokytoja greičiau susipažinti su vaikais.

11. Kokie, Jūsų manymu, šio priešmokyklinio ugdymo modelio trūkumai?

Sunki programa

12. Kokias dažniausiai pasitaikančias vaikų nebrandumo mokyklai sritis išskirtumėte?

Sakytinės vaiko kalbos įgūdžiai, vaiko domėjimosi skaitymu.

REKOMENDUOJAMA TEMATIKA IR TEMOS

UGDOMOJO PROCESO PLANAVIMUI, ORGANIZAVIMUI

MĖNUO	TEMATIKA	TEMOS				
		VAIKŲ AMŽIUS				
		1 – 3 METAI	3 – 4 METAI	4 – 5 METAI	5 – 6 METAI	6 – 7 METAI
RUGSĖJIS	“DARŽELYJE SMAGU, DARŽELYJE JAUKU”	“Tapu, tapu į darželį”	“Mano grupė-mano antrieji namai”	„Susirasiu daug draugų“	“Aš ypatingas, mano draugai įdomūs“	Aš naujoje grupėje
		“Mes maži tikri draugai”	“Aš berniukas, aš mergaitė”	„Galimi pavojai mano aplinkoje“	“Po gimtinės ažuolėliais“	Kuo ypatinga mano šeima
		“Vaisių kraitelė”	“Neša ežiukas raudoną obuoliuką”	„Pilna kraitelė sodo gėrybių“	„Rudens spalvos“	Rudens pokštai
		“Šen daržovės į pintinę”	“Kas darže užaugo?”	„Rudens mugė“	„Gausus daržovių derlius“	Pažįstame medžius
SPALIS	“NORIU ŽAISTI, SPORTUOTI PAŽINTI”	“Mainos medžių rūbai”	“Krinta lapai pamažu, rudenėli, kaip gražu”	„Ką slepia parkas, lauko aikštelė/“	“Pabiro lapai“	Mokytoja... ir kitos profesijos
		“Lyja lietutis”	“Ragaujam, juokaujam, išdykaujam”	“Rudens džiaugsmų savaitė”	„Aš ir laikas“	Kur slepiasi vitaminai. Vaisiai ir daržovės
		“Mūsų rankelės, mūsų kojelės”	“Kad augčiau sveikas ir saugus”	„Noriu augti sveikas“	“Saugu ir nesaugu“	Sportuoju ir augu sveikas
		“Aš buvau pipiras, o dabar jau vyras”	“Graži mano šeimynėlė”	„Šeima mus myli ir globoja“	„Aš ir mano šeima“	Švarios mažos rankelės dideli darbeliai
LAPKRITIS	“AŠ NEPAPRAS TAS IR ĮDOMUS”	“Žaidžiame teatrą”	“Ką pasakoja knygelės”	„Saugus aš, saugus ir draugas“	„Raidžių skrynelė“	Mus kalbina knygelės
		“Mūsų žaisliukai”	“Svečiuose pas pasaką”	„Duonelės pasakojimas“	„Kuo užaugęs būsiu?“	Vaikas ir pasaka
		“Mano lėlytė”	“Drabužėlių pilna spinta”	“Kad man nebūtų šalta”	„Paūgėjau, pasunkėjau“	Mano namai

		“Mažos mašinėlės man labia patinka”	“Mano mylimas žaisliukas”	„Linksmieji skaičiai“	„Mano nuotaikėlės“	Vidinio pasaulio paslaptys
GRUODIS	”KELIAUJA M Į PASAKOS ŠALĮ”	“Balta, balta kur dairais”	“Sveika žiemužėle”	„Sukas metų ratas“	„Kanda žiemužė“	Laikas ir tu
		“Deki Advento žvakele”	“Gerais darbeliais šildome širdelę”	„Baltosios žiemos paslaptys“	„Prie Advento slenksčio“	Orai ir apranga
		“Eglutė skarota”	“Svečiuose pas nykštukus”	“Žiemužė snaigėm sninga“	“Baltosios žiemos paslaptys“	Kalėdinių stebuklų belaukiant
		“Jau pas mus Kalėdos”	“Skubėkime prie kelio, pasitikti Kalėdų senelio”	„Kalėdos - stebuklų metas“	„Skamba Kalėdiniai varpeliai“	Žaidimai žaidimėliai
SAUSIS	“ŽIEMOS LINKSMYB ĖS IR RŪPESČIAI”	“Kad paukštelis nesusaltų”	„Aš globoju paukštelius“	„Paukšteliai ir žvėreliai žiemą“	“Žmogus ir laikas“	Šarmota tėviškėlė
		“Kas miške gyvena?”	„Aš ir žvėreliai“	„Gyvūnų globa“	“Baltasis badas nebaisus	Paukšteliai ir žvėreliai žiema
		“Žiemos pramogos”	„Senių Besmegenių šalyje“	„Orai ir apranga“	“Mane globoja manim rūpinasi“	Geometrinės formos
		“Žiemužės pasakėlė”	„Automobilių karalystėje”	„Skaičių šalyje“	„Man įdomu kas šitie žmonės“	Žaidžiame su skaičiais
VASARIS	“TĖVYNE LIETUVA, ŠALELE MYLIMA”	“Vėliavėlės spalvos”	„Geometrinių formų šalyje“	„Stebėjimų, tyrinėjimų, atradimų savaitė“	“Kad gatvėje būtų saugu“	Transporto priemonės
		“Maža širdelė myli Lietuvėle”	„Mano gimtinė Lietuva“	„Ką pasakoja vasario 16-oji“	„Gyvenu Lietuvoje“	Lietuva – gimtoji šalis
		“Užgavėnės och”	„Visi į Užgavėnių šventę“	„Žiema, žiema, bėk iš kiemo!”	„Už lango Užgavėnės“	Šiauliai – mano miestas
		“Kas kur gyvena?”	„Mano išvaizda ir	„Mano namas, mano	“Ką žada oras“	Mes abėcėlės draugai

			kūnas“	gyvenvietė“		
KOVAS	“ŽMOGUS IR GAMTA”	“Gurgu, gurgu į Kaziuko turgų”	„Kaziuko mugė“	„Amatai ir linksmybės”	„Amatai, verslai, meistrystė“	Gerai darbeliai
		“Skleidžias pirmas pumpurėlis”	„Sodinu ir auginu“	“Žalią pupą sodinau”	„Mums darbelis ne vargelis“	Pasėjau sėklyte – užauginsiu gėlytę
		“Sugrįžta paukšteliai”	„Mažieji giesmininkai“	„Mažieji giesmininkai“	„Pavasario pranašai“	Sutinkime paukštelių
		“Myliu ir globoju”	„Pavasaris per žemę eina“	“Žemės diena“	„Išsaugokime žemę“	Žemė - motinėle
BALANDIS	“VISA KAS GIMSTA NORI GYVENTI”	“Velykų bobutės pasakojimas”	„Margučių kraitelė“	„Rid rid rid margi margučiai“	„Rieda margi margučiai“	Tų margučių margumas
		“Spalvos ir spalviukai”	“Banguoja, tyvuliuoja vandenėlis”	„Spalvos gamtoje “	„Knyga-geriausias draugas“	Linksmi ir išdykę laikrodukai
		“Vištytė ir gaidelis”	“Aš pažįstu naminius gyvūnus”	„Paukšteliai parskrido“	„Sveikas kaip ridikas“	Po vandenių
		“Pavasario žiedai”	“Pirmosios pavasario gėlės”	„Žiedų karalystėje“	„Skaičių paradai“	Sveiki ir baltučiai
GEGUŽĖ	„MAŽOJE ŠIRDELĖJE DIDELI JAUSMAI“	“Tau, mano mamyte”	„Aš labai myliu savo mamą“	„Aš labai myliu savo mamą“	„Tu mane sušildai, tu mane glaudi“	Mamyte mylima
		“Mažieji sodo darbininkai”	„Vabalėliai vabalai“	„Aš berniukas, aš mergaitė“	„Žalios pievos gyventojai“	Pavasaris žiedais nušvinta
		“Mano mama ir mano tėtis”	„Pas močiutę kaime“	„Močiutės seklyčioje“	„Figūrėlių įvairovė“	Mažieji sportininkai
		“Mano tėveliai dirba”	„Saugus vaikas – linksma ir laiminga vaikystė“	„Tėvelių profesija”	„Kur aš gyvenu?“	Paskutinės dienos darželyje

BIRŽELIS	‘SAULUTĖ KVIEČIA PAKELIAU TI’	“Žalios pievos gyventojai”	„Žalioja ir žydi sodai“	„Noriu būti toks kaip tėtis“	“Išbandyk ir pažink”	
		“Pinu gėlių vainiką”	„Kasdien per pievą aš bėgioju“	„Saulėtų dienelių sulaukus“	“Žydi, kvepia gėlės”	
		“Kepu smėlio pyragėlį”	„Išvykos ir atradimai “	„Vaikystės spindulėlis“	“Bitutės pietūs”	
		“Kepu smėlio pyragėlį”	„Kuriame iš atliekų“	„Vejuosi laumės juosta“	“Dangaus paslaptys	